

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXX. ÉVFOLYAM

1990/1

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXX. évfolyam

1990. 1. szám

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

TARTALOM

- ESCHER ILONA Köszöntjük a vándorgyűlés résztvevőit! 3
- DR. KISTELEKI Zenei gyűjtemények Fejér megye köz-
GYŐZÖNÉ művelődési könyvtáraiban 5
- TÓTH ATTILÁNÉ Az iskolai könyvtár tartozzon hozzá a
gyerekek mindennapjaihoz! 11
- Fejér megye településeinek közművelődési
könyvtári ellátása 1989-ben 16
- Láttuk, olvastuk 29
Eredmények, tapasztalatok,
tervek ... /Cs. O./
Segítség - könyvvel /N. K./
Sajtófigyelés a hálózatnak /-i -j/
Utazás könyvekkel /Soós Sándorné/
Ünnepi könyvhét 1990 /Felföldy M./
A volt pártházak könyvtári
hasznosítása /H. É./
- Kövek, színek, emberek
- MURÁNYI LAJOS Adalékok a reformkori Fejér megye
olvasáskultúrájához. 150 éve alakult meg
a Fejér megyei Olvasótársaság 35
- In memoriam Könczöl Imre 57
- NAGY KÁROLY Rendhagyó születésnap köszöntők -
Kovalovszky Miklós - Csanádi Imre -
Csoóri Sándor - Bella István 60
- Tájékoztató /Mikola Katalin/ 67
- Könyvjelző /Komlósi József/ 75
- Krónika 1989. december 16. - 1990. május 31. 81

Fejér Megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
/Körlevélként/

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság
Felelős szerkesztő:
Hegedüs Éva

KIADJA
a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár,
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Telex: 21351
Felelős kiadó:
Escher Ilona

KÉSZÜLT

A Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
szedésével
ARTOUR Idegenforgalmi
és Taxi KFT
Nyomda Üzemében
700 példányban
Székesfehérvár – 319.90.

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

CSABA ORSOLYA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; ESCHER ILONA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója; HEGEDÜS ÉVA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője; DR. KISTELEKI GYŐZŐRNÉ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; KOMLÓSI JÓZSEF és MIKOLA KATALIN, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetői; MURÁNYI LAJOS, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának osztályvezetője; NAGY KÁROLY és NÉMETHNÉ FELFÖLDY MAGDOLNA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársai; SOÓS SÁNDORNÉ, a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet munkatársa; TÓTH ATTILÁNÉ szaktanácsadó, a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola könyvtárosa.

E számunkban közölt fotókat Csaba Orsolya /10. lap/ és Hegedüs Éva készítette /4., 9. és 80. lap/.

ISSN 0139-2115

A borítón Dési Huber István Olvasó lány című művének reprodukciója

**MAGYAR
KÖNYVTÁROSOK
EGYESÜLETE**

KÖSZÖNTJÜK
A VÁNDORGYÜLÉS
RÉSZTVEVŐIT,
érdeklődő kollégáinkat
a szakma évente visszatérő
seregszemlájén!

Köszöntjük Székesfehérváron,
abban a városban, amely
igyekszik hűen őrizni nemzeti
múltunk történelmi viharokat
megélt emlékeit, abban a
városban, amely jelenével is
méltó kíván lenni az államalapító
Szent István városához.

XXII.
VÁNDORGYÜLÉS
SZÉKESFEHÉRVÁR • 1990
JÚLIUS 11-14.

Bizunk benne, hogy napjainkat nemcsak a magyarság történelmében
jegyzik sorsfordulóként, hanem a múlt és jelen dokumentumait őrző,
közvetítő intézmények sorában a könyvtárak is egyre fontosabb szerepet
kapnak a szellemi infrastruktúrában, a nemzet jövőépítésében.

Hiszünk benne, hogy Európához felzárkózni kívánó nemzetünknek egyre
nagyobb szüksége lesz a könyvtárak világra kitekintő információ
közvetítésére, a szakma csendes, kitartó, folyamatos munkájára.

Reméljük, hogy az idei vándorgyűlés hazai és külföldi előadói hozzá-
járulnak e folyamat kiteljesedéséhez. Örömmel adunk otthont e
munkához, a szakma jövőépítéséhez.

A Fejér megyei könyvtárosok nevében
Escher Ilona

C SOÓRI S ÁNDOR

Kossuth-dijas költő szerzői estje

a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban 1990. május 30-án

„ÍGY LÁSSON,
AKI LÁTNI AKAR”

Zenei gyűjtemények

Fejér megye közművelődési könyvtáraiban

Már több mint huszonöt év telt el, hogy a közművelődési könyvtárakban a hagyományos dokumentumok mellett megjelentek a hangzóanyagok is.

Fejér megyében elsőként a megyei könyvtár kezdte el zenei gyűjteményét kialakítani és 1968-ban fogadhatta hallgatóit a zenei részlegben. A városi könyvtárak a 70-es évek elején kezdtek hanglemezeket vásárolni, s most már azok a községi könyvtárak is vásárolnak, ahol főfoglalkozású könyvtáros dolgozik.

A cikk azokkal a könyvtárakkal foglalkozik, ahol már jelentősebb gyűjtemény van és olyan technikai felszereléssel rendelkeznek - illetve a közel jövőben remény van azok beszerzésére - melyek a hangzóanyagok használatát biztosítják.

Részlegekről azokban a könyvtárakban beszélhetünk, ahol külön helyiségben helyezték el a gyűjteményt és szakember látja el a teendőket. Ilyen Dunaújvárosban a Munkásművelődési Központ Könyvtára és Székesfehérváron a Videoton Oktatási Központ /VOK/ könyvtára. A móri városi könyvtár csak részben felel meg a fenti követelményeknek, ugyanis a zenei könyvtárosi állás betöltetlen. A megyei könyvtárban elsősorban a szükös elhelyezés okoz gondot. A könyvtárak többségében ún. "zenei sarokban" helyezték el a hangzóanyagokat a technikai felszereléssel együtt. A nem hagyományos dokumentumokat kezdetben csak a hanglemezek képviselték. Később ezek kiegészültek videokazettákkal, hangoskönyvekkel. Most ezektől eltekintve, a továbbiakban csak a zenei anyaggal foglalkozunk.

A táblázat könyvtáranként tájékoztat az állomány nagyságáról, az 1989. évi gyarapodásról, valamint a technikai felszereltségről. A megyei könyvtárnak - feladatából eredően is - legnagyobb az állománya. A technikai eszközök korszerűsítése azonban nem tudott lépést tartani az állomány növekedésével. Szerencsésebbek azok a könyvtárak, ahol az utóbbi években alakították ki részlegüket, ugyanis már korszerűbb technikai berendezéseket vásárolhattak. A legjobb eszközökkel a VOK könyvtára rendelkezik. CD lemezjátszó is csak itt van. A székesfehérvári városi könyvtár 1988-ban a Megyei Közművelődési Alap támogatásából vásárolt új technikai berendezéseket, hanglemezeket. A technikai

eszközöket helyhiány miatt az egyik fiókkönyvtárban helyezték el. Így a hanglemezek két helyen vannak. A központi könyvtárban a kölcsönözhető hanglemezek, a már említett fiókkönyvtárban pedig a helyben használható hanglemezek vannak.

	Állomány		Technikai felszerelések			
	Hangzóanyagok hlemez+kazetta	gyarapodás 1989-ben	lemez- játsszó	magnetofon	rádió	lehallgató helyek
Városi könyvtárak						
BICSKE	1 105	-	3	3	3	-
DUNAUJVÁROS	6 159	231	6	11	1	14
GÁRDONY	911	100	3	3	1	6
MÓR	3 069	2	4	2	2	11
SÁRBOGÁRD	2 359	-	5	1	1	8
SZÉKESFEHÉRVÁR						
Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár	16 010	361	6	4	1	5
Velinszky László Városi Könyvtár	5 656	698	4	6	1	4
Videoton Oktatási Központ Könyvtára	6 717	219	10	15	2	32
Községi könyvtárak						
ADONY	422	8	1	1	-	-
CSÁKVÁR	745	33	2	1	1	-
ENYING	502	4	3	2	2	-
ERCSI	410	20	1	-	1	-
MARTONVÁSÁR	401	22	1	-	2	4
POLGÁRDI	319	56	2	-	1	-
SZABADBATTYÁN	200	11	1	-	-	-
VELENCE	210	52	3	1	1	8

Az állomány összetételét vizsgálva azt látjuk, hogy valamennyi könyvtár zenei anyagának többsége komolyzenei felvétel. A könnyűzene beszerzésével kapcsolatban máig sem fejeződött be a vita. A megyei könyvtár állományában a könnyűzenei felvételek száma az utóbbi években jelentősen nőtt, de vannak könyvtárak, melyek még mindig elzárkóznak a könnyűzenei felvétel beszerzésétől, esetleg erősen válogatva vásárolnak /Bicske, Mór, Sárbogárd/.

A megyei, városi könyvtárak zenei részlegeinek igen fontos állományrészei lennének a nyomtatott zeneművek: kották, partitúrák is. Csupán két könyvtár rendelkezik e dokumentumtípussal. A megyei könyvtárnak 2686 kötetből álló gyűjteménye van. Ezek között több zeneszerző összkiadásai /Beethoven, Brahms, Grieg, Mozart/, valamint a népszerű művek partitúrái és zongorakivonatai találhatóak. A VOK könyvtára szerzeményez még kottákat, állománya 501 db.

A magyar nyelvű zenei kézikönyvek /lexikonok, monográfiák, kalauzok/, mellett idegennyelvű kézikönyvek elsősorban a megyei és városi könyvtárakban vannak. A zenei részlegek kézikönyvtárának kialakítását

kivántuk segíteni a legfontosabb kézikönyveket tartalmazó jegyzékünkkel. A kollégák továbbképzés keretében is megismerkedhettek a zenei kézikönyvekkel, műjegyzékekkel s azok használatával.

Zenei folyóiratokra a városi könyvtárak közül Bicske, Sárbogárd egyetlen egyre sem fizet elő. A községi könyvtárak közül csak Martonvásár fizet elő egy zenei folyóiraatra, a Muzsikára. Dunaújvárosban, a VOK könyvtárában 6-6 féle, a székesfehérvári városi könyvtárban pedig három féle folyóirat jár. A megyei könyvtárba járó 12 féle folyóiratból kettő jazz, három popzenei és hét komolyzenei.

A hangzóanyagok szerzeményezésére a Könyvtárellátó 1980 óta teszi lehetővé a könyvek megrendeléséhez hasonló szolgáltatást. Tulajdonképpen a "C" típusú könyvtárak is ekkor kezdhették el állományukat kialakítani. A nagyobb állománnyal rendelkező könyvtáraknak viszont már nem elegendő csak az Új Hangfelvételek alapján gyarapítani gyűjteményüket. Az egyéb helyről történő vásárlástól azonban idegenkednek a kollégák, hiszen ebben az esetben a katalóguscédulákat is maguknak kell készíteni. A Könyvtárellátóval valamennyi vizsgált könyvtár szerződést kötött, de a tervezett összegeket ennek ellenére sem költötték el. Ezért szinte mindegyik könyvtárban csökkenés tapasztalható a hangzóanyagok gyarapításában. Bicske, Sárbogárd például egyáltalán nem vásárolt az elmúlt évben.

A hangzóanyagok feltárárásában a legtöbb probléma azoknál jelentkezik, ahol legkorábban kezdték el az állományt kialakítani. Mivel még hazai gyakorlat nem volt, minden könyvtár sajátos módon tárta fel állományát. Az új szabvány szerint központilag készített katalóguscédulák beépítése ezért szinte lehetetlen a régi katalógusba. Ebből a szempontból szerencsésebb helyzetben vannak a községi könyvtárak, ahol később kezdték kialakítani a gyűjteményt, s a katalóguskartonokkal együtt történik a hanglemezek rendelése. Közülük elsőként Enyingen készült el a szerzői-, cím-, közreműködői- és szakkatalógus. Folyamatban van a hangzóanyagok feltárása Gárdonyban, Csákváron.

A módszertani osztály szakmai segítséget ad a feltárárs mélységének eldöntéséhez, ugyanis egy "C" típusú könyvtárban szükségtelen olyan mélységben feltárni az állományt, mint ahogyan ahhoz a központi feldolgozás lehetőséget kínál.

A zenei részlegek szolgáltatása kezdetben kizárólag a helybenhallgatásra szorítkozott. A technikai eszközök elterjedtségével azonban a használók szivesebben kölcsönzik a hanglemezeket is. E szolgáltatást elsőként a megyei könyvtár vezette be 1980-ban. A prezens állományt leválogattuk, s az állománygyarapításnál több példányos vásárlással készültünk a kölcsönzés bevezetésére. A kölcsönözhető hanglemezeket szabadpolcon, szakrendben helyeztük el. Ezt a gyakorlatot követték a városi és községi könyvtárak is.

A zenei részlegek forgalmáról, igénybevételeéről a könyvtárak többsége semmilyen statisztikát nem vezet. Igaz, hogy központilag ezt nem kérik, de mégsem lenne érdektelen a forgalomról statisztikát készíteni. Forgalmi

adatokat a dunaújvárosi könyvtár, a VOK könyvtára, valamint a megyei könyvtár és a székesfehérvári városi könyvtár tudott közölni az elmúlt évről. Dunaújvárosban 1263 művet hallgattak, és 885 hanglemezt /kazettát/ kölcsönöztek. Az átjátszásokról nem kaptunk adatot. A székesfehérvári városi könyvtárban 1738 művet kölcsönöztek. A helyben használható állomány forgalma igen alacsony /75 fő hallgatott zenét/, mely a kedvezőtlen elhelyezéssel magyarázható. A megyei könyvtárban az összes igénybevevők száma 3415 fő volt. Ebből 749 fő kölcsönözött 1924 művet. A helyben hallgatott művek száma 2158 volt. A kikölcsönzött és hallgatott művek többsége könnyűzene, 2812 db, míg a komolyzene 902 mü. A VOK könyvtárának magas forgalmi adata nem csak a zenei hangzóanyagok iránti érdeklődést jelenti, hanem az egyéb nem hagyományos dokumentumok iránti igényt is, ugyanis a videokazetták kölcsönzése is itt történik. A szolgáltatások széles skálája is vonzza a látogatókat. Pl. a hallgató maga is készíthet átjátszásokat. Új szolgáltatásuk továbbá, hogy a Videoton Glória Kft CD lemezeit jutányos áron árúsítják. A helyben használól száma 5317 fő volt, 2734 fő 6403 állományegységet kölcsönzött. Az átjátszások száma 495 volt.

Zenei rendezvények tekintetében a VOK könyvtárát kell először említeni. Az elmúlt évben 27 rendezvényt tartottak, melyek közül a legnépszerűbb volt a skót táncház és a CD lemezeket ismertető sorozat. Mórón a reneszánsz zenéről hallgathattak előadásokat az érdeklődők. A megyei könyvtárban ez év áprilisában élő zenével emlékeztünk meg Mátyás királyról és koráról. A Vagantes együttes adott hangulatos, színvonalas műsort. A korábbi években is sor került egy-egy zenei rendezvényre. Enyingen zenekedvelők klubja működik, a székesfehérvári városi könyvtárban pedig a fiatalok igényére könnyűzenei klubot szerveztek.

Az állomány propagálására gyarapodási illetve kölcsönözhető hanglemezek jegyzékét jelentette meg a dunaújvárosi könyvtár, a székesfehérvári városi könyvtár és a VOK könyvtára.

Ma is aktuális Skaliczki Judit félelme, amit a Könyvtáros 1980/7. számában Helyzetkép az "A"-típusú könyvtárak zenemű- és hangtári részlegeiről című cikkében megfogalmaz. Ebben a cikkében így ír: "A részleg könyvtáron belüli szerepéről, fontosságáról éppen azért kell most beszélnünk, mert féltő, hogy áldozatul esik a pénzhíánynak." Sajnos, ez a félelme nem volt alaptalan. A zenei gyűjtemények kialakulásának extenzív szakasza látványosabb, hatékonyabb volt. Tapasztalatunk, hogy szinte minden új könyvtári szolgáltatás iránt általában érdeklődés mutatkozik. Ezt az érdeklődést azonban mára a könyvtárak többsége úgy hiszem elveszítette, s ennek oka nem a használók érdektelensége. Az ok legfőképpen anyagiakban keresendő. A dokumentumok emelkedő árait a beszerzési keretek nem követik. A technikai eszközök vásárlásának illetve fejlesztésének is pénzügyi akadályai vannak.

Akkor hogyan tovább? Legfontosabb feladat a már meglévő állomány hasznosítása. Nagyobb figyelmet kell fordítani a propaganda munkára. Általánossá kell tenni a hanglemezek kölcsönzését. Ezek megvalósításában

nagy szerepe van a képzett, lelkes könyvtárosnak, aki hiszi és vallja, hogy egy város, település zenei kultúrájának fejlesztéséhez szükség van a zenei gyűjteményekre is. Különösen vonatkozik ez Székesfehérvárra, ahol három könyvtár jelentős állománnyal rendelkezik. El kellene gondolkozni azon, és főleg tenni valamit, hogy hogyan lehetne a párhuzamosság elkerülése végett az állománygyarapításban, szolgáltatásban a már sokat emlegetett együttműködést megvalósítani. Első lépésként mindenképpen a megyei könyvtár zenei részlegének kellene méltó helyet találni. Elképzelések vannak. Ha a zeneiskola épületében kapna helyet, az állomány összetétele, nagysága, a szakember ellátottsága garancia arra, hogy nemcsak Fehérvár, de Fejér megye legrangosabb zenei részlegévé váljon. S akkor már tovább lehet gondolni a székesfehérvári városi könyvtár és fiókhálózatának, valamint a VOK könyvtárának gyűjtőkörét, feladatát, melyeknek a megyei könyvtáréra kellene épülnie.

Dr. Kisteleki Győzőné

A VAGANTES Együttes a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban

1990. április 23-án

A VELENCEI NAGYKÖZSÉGI KÖNYVTÁR TÁJÉKOZTATÓJA

Grafika: Lebár József

A GÁRDONYI VÁROSI KÖNYVTÁR
ÜNNEPI KÖNYVHETI VENDÉGE • CZAKÓ GÁBOR

1990. június 4.

Az iskolai könyvtár tartozzon hozzá a gyerekek mindennapjaihoz!

Számtalan szó esik manapság az iskolai könyvtár fontosságáról, a tanítási-tanulási folyamatban - sajnos csak - betöltendő szerepéről. Könyvtárosok, szaktanárok, iskolaigazgatók érzik az iskolai könyvtárak behozhatatlannak tűnő elmaradását.

Én most egy kicsit az iskolai könyvtár hasznosításának más fajta lehetőségeit szeretném felvillantani, amelyek nem közvetlenül az oktatási feladatokhoz kapcsolódnak, de vallom, hogy segítik azt, s különösen az egyes gyermek fejlődésében, személyiségének alakulásában játszanak fontos szerepet.

Az iskolai könyvtár hol túlságosan tudományos, hol túlságosan le-
kicsinyítő szerep-meghatározásával szemben az alábbi meghatározás áll
hozzám legközelebb, s azt szeretném, ha egyszer ennek megvalósulását
érezhetném.

"Oázis az iskolában

Sokféle arca van: a diákok számára a könyvtár egy érzelmi
krízisben zsebkezdővé válik a könnyek felszárítására,
- amikor a tanítás folyamán felmerülő kérdésekre információkkal szolgál,
a könyvtár felelet,
- amikor olvasmányélmények vitáinak színhelye, akkor diákszövetség,
- ha eredménytelenül keresnek benne információkat, bünbakká válik,
- ha jó olvasmányok lelőhelye, úgy böngészde,
- ha kikapcsolódást nyújt a mindennapos iskolai lármából és nehézségből,
akkor menedékhely,
- és mindenekfölött, amikor egy jó könyv társaságát nyújtja, meghitt
baráttá válik.

A tanárok megint más szavakkal gondolnak rá:

- mint szentélyre, az osztályterem nyomasztó légkörével szemben,
- mint ötlettárra, ahonnan az iskolai tananyagot felfrissíthetik,
- mint üzletre, ahol beszerezhetik a másnapi tanórák kellékeit,
- mint letétre, ahol elhelyezhetik azokat a diákokat, akik vagy előre-
haladtak, vagy elmaradtak a tananyagtól,
- mint mankóra az információhiányban szenvedő gyenge tanórákhoz,
- és mint a védelem tanújára, hogy megállapíthassanak egy hiteles
forrást." /Hull, R.: A sokoldalú iskolai könyvtári szolgáltatások. =

Library Journal, 1968. 5. 23-34. p. /

Ugy gondolom, hogy a legalább kettős munkakörben dolgozó iskolai könyvtárosnak lehetősége van arra, hogy könyvtárát egy kicsit közelítse a fent vázolt "oázishoz".

Amikor iskolámba kerültem, legfontosabbnak tartottam, hogy a kollégák és a gyerekek pontosan tudják, hogy ez a gyűjtemény az ő munkájukat hivatott segíteni, az ő szolgálatukra jött létre. Az én feladatom, hogy őket szolgáljam, a gyűjteményt az ő érdekeiknek megfelelően alakítsam, a benne tárolt információkat szolgáltassam, illetve szükség esetén bármikor kitágítsam annak határait.

Valamennyien tudjuk, hogy a gyerekek tenniakarása, minden iránti nyitottsága határtalan, s ezt kielégítenünk, azonos hőfokon tartanunk, az egyik legfontosabb és legszebb feladat. S ezt nem csak a könyvtári órák szolgálhatják!

Az iskolai könyvtár tartozzon hozzá a gyerekek mindennapjaihoz, legyen része az iskolának. Ennek természetesen az az előfeltétele, hogy iskolába lépésük pillanatától váljanak a könyvek a tudásszerzés és az esztétikai élmény nélkülözhetetlen segédeszközzé. Persze ehhez a könyvtár és a könyvtáros csak feltétel. Kell hozzá olyan iskolavezetés és kellenek olyan kollégák, akik fontosnak tartják a gyerekek könyv-, könyvtárhasználatra nevelését, az önálló információszerzés képességét. Ők azok, akik a gyerekeket kutatómunkára ösztönözve, segítik feltérképezni a tantárgyhoz kapcsolódó irodalmat. A könyvtári órán szerzett ismeretek elmélyítése, az önálló ismeretszerzésre való képesség elismerése nélkül az iskolai könyvtáros munkája önmagában csak csekély eredménnyel kecsegtetne. Szerencsére nekem ilyen kollégáim vannak.

Lényegesnek tartom, hogy a könyvtári órákon túl, akkor is a gyerekek rendelkezésére álljon a könyvtár, amikor erre a legtöbb szabad idejük van. Igen jól bevált az a gyakorlat, hogy munkaidőmet reggel 7 órakor kezdem, s így a korán jövő, aulában várakozó gyerekek a könyvtárban tölthetik idejüket csengetésig. Ez csak látszólag gyermekmegőrző funkció!! Igen csuda dolgok történhetnek ez idő alatt! Ez az egy óra számtalan lehetőséget nyújt arra, hogy a gyerekekkel akár egyénileg, akár csoportosan foglalkozzam. Néha viszont csak ülünk az asztal körül és beszélgetünk, de gyakran vesszük kézbe a frissen érkezett új könyveket, s együtt nézegetjük, lapozgatjuk. A legrafináltabb könyv-propagandánál is hasznosabb!

Az óráközi szünetekben a könyvtár nyitva áll. Lehetőség van egy kis pletyka-partira a barátnőikkel, egy gyors kölcsönzésre, az otthoni feladat átfésülésére, vagy éppen az előző szünetben megkezdett folyóiratcikk olvasásának befejezésére. Ilyenkor a könyvtár a reggeli meghittebb hangulattal szemben egészen más arcát mutatja. Nagy a nyüzsgés, de valamennyi kolléga tudja, hogy ez remek érzés. Szerencsére mindig van 2-3 gyerek, akikre a kölcsönzést nyugodt szívvél rábizhatom, így van időm arra, hogy a könyvek közötti keresgélést segítsem, a kicsiket "pátyolgassam." Ilyenkor szoktuk megbeszélni a délutáni kutatómunkára

készülő gyerekekkel a témájukhoz tartozó irodalmat is.

Mindig nagy gondot fordítottam arra, hogy a nem éppen jó tanuló, kissé fegyelmezetlen gyerekek jól érezzék magukat a könyvtárban. Kezdetől bevontam őket a könyvtári tennivalókba. Felajánlott segítségüket sohasem utasítottam vissza. Szükségem is van a segítségükre! Az első időben persze ez azzal a veszéllyel járt, hogy többet dolgoztam utánuk, mintha magam csináltam volna. Eleinte csak a szép- és szakirodalom szétválogatását bízom rájuk, majd az együtt "pakolászás" során a raktári jelzetek értelmezése is sorra került. Ma már boldogan és biztonságosan találják meg a könyvek helyét a raktári rendben. Már tudnak valamit - s talán jobban - mint jó tanuló osztálytársaik. Az iskolai élet egy területén sikerélményük van, ami ebben az osztályteremnyi helyiségben magabiztosságot, a többieknél esetleg nagyobb jártasságot kölcsönöz nekik. Kedvesek, segítőkészek, nyitottak. Természetesen feltétlenül érezniük kell, hogy számítok rájuk. Mivel tudom, hogy a könyvek leltári pecséttel való ellátása a kedvenc tevékenységük a könyvtárban, ezt a munkát igyekszem mindig rájuk bízni. A bizalomnak az volt az előfeltétele, hogy a cimoldal verzoját csalhatatlanul felismerjék. Az általában türelmesebb kislányok csinálják a könyvek jelzetelését. Ez remek alkalom a könyvtári órán elsajátított jelzet-értelmezés gyakorlására. Ezt a munkát a kicsik is nagyon szeretik. Önállóan válogatják le a polcra az olvashatatlanná vált jelzetű könyveket, s írják át gyöngybetűikkel.

Kollégáim segítségére maximálisan támaszkodhatom a gyerekek könyvtári munkájának elismerésében. Javaslatomra néhány osztályfőnöki dicséret is "gazdára talált". Szülőként is tudjuk, hogy a tanulási nehézségekkel küzdő, kevés sikerélményt megélt gyerekek számára mennyire fontos egy ilyen dicséret!

Iskolánkban második éve működnek önkormányzati csoportok. A pop-rocktól a rádiózásig bármelyik csoport munkájába bekapcsolódhatnak a gyerekek. A 27 féle lehetőségből minden gyerek talál kedvére való elfoglaltságot. Természetesen könyvtári csoport is van. Az elmúlt tanévben a napi könyvtári tennivalók mellett a gyerekek sok ezer katalóguscédulát válogattak szét, s raktak betű- illetve szakrendbe, hogy hozzákezdhessek a leíró katalógus építéséhez. A munka legsziszifuszibb terhet vették le vállamról.

Ebben a tanévben nagy fába vágtuk a fejszénket. A könyvtári csoport magára vállalta, hogy iskolánk alapításának 70. évfordulójára megírja az iskola történetét. Igazgatónk engedélyével szorgalmi időben egy egész napot tölthettünk a Fejér Megyei Levéltár falai között. Mondhatom, nagyon izgalmas feladat volt számukra a régi évkönyvek, előmeneteli naplók, irattári anyagok tanulmányozása. Az összegyűjtött anyag fénymásolatai készen állnak arra, hogy feldolgozzuk.

Hogy könyvtár-szakmai szempontból milyen a könyvtárunk?
Erről a legilletékesebbek, - a "Zsolnais" 4. osztályosok - a következőképpen

irták le gondolataikat:

"...Nagyon sokat ad a tanuláshoz, a tantárgyak jobb megismeréséhez. Ha szórakozáshoz lenne kedvem, nyugodtan fordulhatok a könyvtárhoz. Sajnos még mindig hiányolom a tudományos-fantasztikus könyveket. És szeretnék több technikai vívmányról szóló könyvet!

Ha ez már mind megvan, én akár úgy is hívhatnám a mi "könyvmolyeledeltárunkat", hogy ideális könyvtár". /Vidovics Balázs/

"Iskolánk csendes zuga a könyvtár. Fárasztó, nehéz órák után szívesen felmegyek a könyvtárba. Zsuzsa néni mindig készséggel segít nekünk. Könyvtári órákat is szokott nekünk tartani. Ez abból áll, hogy könyvtári ismereteket tanulunk. Például: hogyan kell a katalógust használni.

Nagyrészt olyan könyvek találhatók itt, amelyek a tanulást segítik.

Jó lenne, ha a könyvtárunk nagyobb, tágasabb, szellősebb helyiség lenne. De azért ha a könyvtár ilyen, vagy olyan, az iskolánk meleg fészke marad." /Gombás Adél/

"A mi könyvtárunkat sok okból szeretem. Nagyon kedves a Zsuzsa néni, mindig segít nekem és az osztálytársaimnak is. Mindig jó könyvet találok és pont olyat, amelyet szeretnék. ...

Még az is jó benne, hogyha egyik órán szólnak, hogy kell egy könyv, akkor csak föl kell mennem és a másik órán már ott is a könyv."

/Pásztor Zoli/

"A könyvtár az első emeleten található. Nagyon jól van berendezve. Bár kicsi, de azért egy osztály kényelmesen elfér benne. Sok könyvtári órát tartunk itt." /Szalai Konrád/

"... A mi iskolai könyvtárunk egy kicsit kicsi. Én eddig minden olyan könyvet megtaláltam benne, aminek a témája érdekelt. Szerintem a szakkönyvtári részt még egy kicsit bővíteni kéne. A betűrendes katalógus sincsen még kész. Tehát van még javítani valónk, de ezeket ki fogjuk küszöbölni.

A könyvtárban sok órát is tartunk, s ez szerintem nagyon jó, mert sokat művelődünk az ilyen alkalmakon.

Én ilyennek képzelem a könyvtárunkat, és remélem hogy az egész iskola szereti e bibliotékát". /Mikó Ádám/

"... A polcokon ott sorakoznak a tanulást segítő könyvek, a fontosabb kézikönyvek és a legismertebb szépirodalmi irományok." /Ádám Vera/

Még néhány kiegészítő adat iskolánkról és könyvtáráról: az iskola tanulóinak száma 634, közülük 512 könyvtárunk olvasója. Könyvtárunk állománya 9 850 kötet könyv és 35 hangplemez. Évi beszerzési keretünk 35 000,- Ft. Sajnos még a raktári nyilvántartásunk sincs készen, azt a betűrendes katalógussal párhuzamosan építem.

Az alsósok tantermeiben "kis letéti könyvtárak" is működnek, melyek

anyagát a tananyaghoz igazodva bővítjük, illetve esetenként cseréljük azt.

A könyvtári órákat előre megtervezett rend szerint tartjuk. Az a gyakorlat vált be leginkább, hogy a könyvtári órákra az osztályokat két csoportra osztjuk. Az osztály fele a könyvtárban dolgozik, a többiek az osztályteremben a tanítónénivel.

Óra végén mindig megbeszéljük a kollégákkal, hogy mi az ami gyengébben ment, mit érdemes az osztálykönyvtárban még gyakorolni.

Egy-egy témakör befejezése után mindig vetélkedő keretében foglaljuk össze az addig tanultakat. Ilyenkor kisebb csoportok /3-4 gyerek/ gyakorlati feladatok megoldásában versengenek. A gyerekek mindig nagyon várják, s szeretik ezt a formát.

Tudom, hogy az iskolai könyvtárak fejlesztésében a közeljövőben nem várható nagy "fellendülés". Az a bizonyos, mindenben ideális forrásközpont, a legtöbb helyen még várat magára.

Mégis fontosnak tartom, hogy a már most meglévő lehetőségeket is kihasználjuk. Iskolánkban van jó néhány személyi számítógép, s nagyon ügyes gyerekek, akik jól tudják azokat használni.

Arra gondoltam, hogy a következő tanévben a gyerekekkel összefogva - a C + 4 beépített adatbázis kezelő rendszerét kihasználva analitikusan feltárjuk iskolánk video-állományát. Bár ez az igazán jó feltáró rendszerekhez képest primitívnek tűnhet, mégis a nyilvántartáson túl egyrészt lehetőséget nyújt néhány szempont szerinti keresésre /pl. osztály, tantárgy, téma/, s ami még ennél is fontosabb, a gyerekek hozzászoknak egy másfajta keresési rendszerhez. Arról nem is beszélve, hogy az általam meghatározott adatok bevitele jó gyakorlás lehet a számítógépekkel csak most ismerkedőknek is.

Sokszor és sok helyen hallottam, hogy a könyvtáros-tanár mellőzöttnek érzi magát iskolájában. Erről az a véleményem, hogy ez az esetek döntő többségében nem csak a tanár kollégákon, az iskolavezetésen múlik! Nekünk kell bekapcsolódnunk az iskola vérkeringésébe, a könyvtárosnak kell akár százszor is felajánlania segítőkézségét, programjait, óraterveit, ötleteit.

Legyen az iskolai könyvtárnak saját iskolai arculata. Ne akarjunk külsőségeiben, hangulatában más könyvtárhoz hasonlítani. Legyen olyan a könyvtár, amilyennek a gyerekek szeretnék! Egyaránt érezze biztos támaszának az az első osztályos, akivel szünetben kabócat hajtogatok, de az a 7. osztályos is, aki irodalmi, képzőművészeti anyagot gyűjt a romantikáról, vagy éppen a biológia önképzőköri előadására készül.

Tóth Attiláné

Fejér megye településeinek közművelődési

E r t e s z e s	Város, község	Az 1985. évi népességszám	Szolgáltató helyek száma	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
				A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozási könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/	Az év folyamán leltárba vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periodikumok példányszáma	A nyitvatartási napok %-ban
1.	Megeyei Könyvtár	-	1	2 390	30	1 459 519	9 933	261 279	1 093	93,3
2.	Városi Könyvtár	-	13	1 230	21	1 100 530	9 426	222 788	644	96,2
	Székesfehérvár összesen	109 060	14	3 620	51	2 560 049	19 359	484 067	1 737	91,3
3.	MÓR - Felsődobos	14 453	4	590	13	287 659	2 732	93 086	247	57,8
4.	SÁRBOGÁRD - Pusztaregres	12 795	4	445	9	148 021	1 806	62 729	124	77,7
5.	BICSKE - Csabdi - Óbarok	12 724	6	515	7	178 595	2 153	65 143	161	93,3
6.	ENYING - Balatonbuzsok - Leshegy - Mátyásdomb	8 166	4	356	3	87 720	1 675	29 383	49	97,1
7.	VELENCE - Kápolnásnyék - Nadap - Sukoró	8 143	5	338	2	104 078	1 057	30 706	42	79,1
8.	ERCSI	7 844	1	152	2	87 462	946	20 666	47	97,7
9.	GÁRDONY - Agárd - Dinnyés	7 550	3	288	3	107 011	1 338	27 521	81	94,9
10.	POLGÁRDI - Füle	6 904	2	167	1	84 114	1 015	21 519	50	95,8
11.	CSÁKVÁR - Bodmér - Vértesszőlő	6 071	3	216	2	92 047	925	27 153	71	88,0
12.	PUSZTASZABOLCS	5 912	1	88	1	37 939	526	12 426	32	70,4
13.	SZABADBATTYÁN - Kőszárhegy - Urhida	5 670	3	161	1	52 000	599	13 982	52	89,7
14.	LAJOSKOMÁROM - Mezőkomárom - Szabadhidvég	4 756	3	210	1	48 751	643	21 657	37	81,0
15.	CECE - Sáregres - Vajta	4 676	3	262	1	47 610	588	21 815	35	93,5
16.	SEREGÉLYES - Sztőlőhegy	4 671	2	141	1	47 347	620	13 988	18	58,0
17.	MEZŐFALVA	4 632	1	130	2	75 268	892	20 845	52	97,7
18.	MARTONVÁSÁR	4 367	1	115	1	63 984	713	15 886	75	89,4
19.	LEPESÉNY - Mezőszentgyörgy	4 179	2	169	-	44 089	583	13 663	14	70,2
20.	ABA - Belsőbáránd	3 995	2	99	-	26 720	374	9 492	12	96,2

könyvtári ellátása 1989-ben

FORGALMI ADATOK					V I S Z O N Y S Z Á M O K										
M s z á m	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött állomány egységek száma	14 éves és fiatalabb			Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóellátottság áll. egység / olvasó	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóérdeklődés kölcs. áll. egys. / olvasó	Látogatási intenzitás összes lát. / olvasó	Forgási sebesség kölcs. köt. / helyben lévő áll.	Beszerzési kvóta kiegészített Ft/lakos	Beszerz. áll. egys. átl. ár Ft/beszerzett áll. egys.	Tárolási index áll. egys./m ²
				Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött áll. egységek száma									
1.	8 392	101 339	195 941	1 630	15 743	23 851	2,4	31,1	7,7	23,3	12,1	0,7	13,40	146,90	109
2.	12 020	134 748	229 497	5 554	71 247	92 625	2,0	18,5	11,0	19,1	11,2	1,0	10,10	116,80	181
	20 412	236 087	425 438	7 184	86 990	116 476	4,4	23,7	18,7	20,8	11,6	0,9	23,50	132,20	134
3.	2 855	24 883	40 471	1 363	12 399	17 298	6,4	32,6	19,8	14,2	8,7	0,4	19,90	105,30	158
4.	2 214	19 681	47 859	1 139	12 126	19 634	4,9	28,3	17,3	21,6	8,9	0,8	11,60	82,00	141
5.	2 111	24 702	47 710	854	9 679	15 363	5,1	30,9	16,6	22,6	11,7	0,7	14,00	83,00	127
6.	1 099	14 570	22 597	593	10 015	12 371	3,6	26,7	13,5	20,6	13,3	0,8	10,70	52,40	83
7.	1 118	6 940	19 155	544	4 304	9 532	3,8	27,5	13,7	17,1	6,2	0,6	12,80	98,50	91
8.	1 030	8 839	25 285	595	5 483	12 734	2,6	20,1	13,1	24,5	8,6	1,2	11,20	92,50	136
9.	1 743	14 772	31 852	612	7 759	9 580	3,6	15,8	23,1	18,3	8,5	1,2	14,20	80,00	96
10.	1 030	8 716	24 077	571	5 198	12 647	3,1	20,9	14,9	23,4	8,5	1,1	12,20	82,90	129
11.	741	8 402	18 079	308	4 588	7 859	4,5	36,6	12,2	24,4	11,3	0,7	15,20	99,50	126
12.	636	4 822	13 336	450	3 473	7 846	2,1	19,5	10,8	21,0	7,6	1,1	6,40	72,10	141
13.	1 146	11 107	31 758	423	6 329	18 200	2,5	12,2	20,2	27,7	9,7	2,3	9,20	86,80	87
14.	498	5 329	13 534	280	3 398	7 877	4,6	43,5	10,5	27,2	10,7	0,6	10,30	75,80	103
15.	678	7 250	15 868	339	3 875	7 128	4,7	32,2	14,5	23,4	10,7	0,7	10,20	81,00	83
16.	548	6 199	18 330	332	4 130	11 705	3,0	25,5	11,7	33,4	11,3	1,3	10,10	76,40	99
17.	912	9 643	24 038	473	4 025	8 539	4,5	22,9	19,7	26,4	10,6	1,2	16,20	84,40	160
18.	655	8 063	10 789	348	4 420	5 169	3,6	24,3	15,0	16,5	12,3	0,7	14,70	89,70	138
19.	445	4 193	13 506	286	2 966	8 463	3,3	30,7	10,6	30,4	9,4	1,0	10,60	75,60	81
20.	351	3 196	9 020	217	2 204	5 211	2,4	27,0	8,8	25,7	9,1	1,0	6,70	71,40	96

E N E S	Város, Község	Az 1985. évi népességszám	Szolgáltató helyek száma	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
				A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozású könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/	Az év folyamán leltárba vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periodikumok példányszáma	A nyitvatartási napok %-ban
21.	RÁCALMÁS - Kulcs	3 822	2	104	1	38 577	478	12 104	35	61,4
22.	BODÁK	3 800	1	150	1	43 324	509	13 072	31	72,7
23.	PERKÁTA	3 761	1	260	2	62 124	610	14 619	57	95,8
24.	MEZŐSZILAS - Igar Vámszőlőhegy	3 615	3	315	1	36 603	432	19 391	7	89,1
25.	ELŐSZÁLLÁS - Kisszentmiklós	3 597	3	203	1	34 855	461	15 361	26	65,2
26.	ADONY	3 446	1	102	2	41 440	502	13 222	55	75,8
27.	ETYEK	3 214	1	158	1	41 294	560	13 956	23	53,8
28.	SÁROSD	3 203	1	98	1	17 365	270	10 878	10	78,5
29.	HAKONYCSERYE - Békerelep	3 195	2	94	1	26 129	389	12 756	24	74,8
30.	NÁDASDLADÁNY - Jenő	2 891	2	118	-	25 388	255	11 114	7	85,3
31.	RÁCKERESETUR	2 813	1	60	-	6 913	117	4 972	-	65,4
32.	SÁRSZENTMIHÁLY - Sárkeszi	2 779	2	104	-	22 807	281	8 508	6	85,3
33.	NAGYVENYIM	2 776	1	83	1	38 463	524	10 810	14	95,4
34.	KÁLOZ	2 684	1	60	1	23 999	358	13 382	5	71,2
35.	LOVASBERÉNY	2 623	1	54	1	25 026	462	6 761	8	58,5
36.	BARACS - Apatszállás	2 585	2	76	1	52 608	705	14 746	37	92,6
37.	BARACSKA	2 533	1	33	-	13 139	160	5 951	3	95,2
38.	KISLÁNG	2 481	1	91	1	58 224	1 283	10 482	40	87,5
39.	IVÁNCSA	2 474	1	72	1	18 568	164	9 308	20	95,8
40.	PUSZTAVÁM	2 470	1	125	-	25 675	357	11 835	10	91,0
41.	DÉG	2 458	1	100	-	23 480	287	11 029	6	70,5
42.	SOPONYA	2 253	1	40	-	20 501	234	5 842	-	70,2
43.	PÁKOZD	2 206	1	56	-	23 248	255	8 459	8	91,3
44.	ALÁP	2 169	1	45	-	13 350	165	5 687	-	94,2

E s o r s z á m	FORGALMI ADATOK						V I S Z O N Y S Z Á M O K								
	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött állomány egységek száma	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött áll. egységek száma	14 éves és fiatalabb	Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóellátottság áll. egység / olvasó	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóérdeklődés kölcs. áll.egys./olvasó	Látogatási intenzitás összes lát. / olvasó	Forgási sebesség kölcs. köt. / helyben lévő áll.	Beszerezési kvóta kiegészített Ft/ lakos	Beszerez. áll.egys. átl.ár Ft/beszerezett áll.egys.
21.	294	4 885	6 337	123	1 786	2 236	3,2	41,2	7,7	21,6	16,6	0,5	10,10	80,70	116
22.	519	4 490	7 775	289	3 066	3 879	3,4	25,2	13,7	15,0	8,7	0,6	11,40	85,10	87
23.	791	12 609	19 516	269	6 752	7 816	3,9	18,5	21,0	24,7	15,9	1,3	16,50	101,80	56
24.	715	4 249	8 248	299	2 958	4 411	5,4	27,1	19,8	11,5	5,9	0,4	10,10	84,70	62
25.	599	6 393	13 269	313	4 073	7 500	4,3	25,6	16,7	22,2	10,7	0,9	9,70	75,60	76
26.	426	3 077	6 664	273	1 984	4 267	3,8	31,0	12,4	15,6	7,2	0,5	12,00	82,50	130
27.	292	3 523	5 464	192	2 360	3 707	4,3	47,8	9,1	18,7	12,1	0,4	12,80	73,70	88
28.	443	3 913	6 835	227	2 148	3 468	3,4	24,6	13,8	15,4	8,8	0,6	5,40	64,30	111
29.	370	5 458	14 559	234	3 846	8 060	4,0	34,5	11,6	39,3	14,8	1,1	8,20	67,20	136
30.	329	4 231	11 540	212	2 422	6 184	3,8	33,8	11,4	35,1	12,9	1,0	8,80	98,00	94
31.	95	608	2 243	68	432	1 377	1,8	52,3	3,4	23,6	6,4	0,5	2,50	59,10	83
32.	245	1 748	4 344	171	1 394	3 092	3,1	34,7	8,8	17,7	7,1	0,5	8,20	81,20	82
33.	319	1 215	5 183	157	752	3 216	3,9	33,9	11,5	16,2	3,8	0,5	13,90	73,40	130
34.	237	1 710	4 089	151	1 197	2 607	5,0	56,5	8,8	17,3	7,2	0,3	8,90	67,00	223
35.	408	4 065	17 426	232	2 530	11 082	2,6	16,6	15,6	42,7	10,0	2,6	9,50	54,20	125
36.	606	11 594	11 555	256	9 819	6 855	5,7	24,3	23,4	19,1	19,1	0,8	20,40	74,60	194
37.	166	2 147	5 518	73	1 302	2 965	2,3	35,8	6,6	33,2	12,9	0,9	5,20	82,10	180
38.	382	5 278	8 101	221	4 451	4 993	4,2	27,4	15,4	21,2	13,8	0,8	23,50	45,40	115
39.	311	2 451	5 524	185	1 772	3 740	3,8	29,9	12,6	17,8	7,9	0,6	7,50	113,20	129
40.	240	1 827	4 752	128	1 023	2 142	4,8	49,3	9,7	19,8	7,6	0,4	10,40	71,90	95
41.	196	1 176	2 442	149	922	1 930	4,5	56,3	8,0	12,5	6,0	0,2	9,60	81,80	110
42.	36	253	832	20	223	754	2,6	162,3	1,6	23,1	7,0	0,1	9,10	87,60	146
43.	305	2 921	8 545	157	1 696	4 165	3,8	27,7	13,8	28,0	9,6	1,0	10,50	91,20	151
44.	270	3 001	4 959	168	1 895	3 250	2,6	21,1	12,4	18,4	11,1	0,9	6,20	80,90	126

Munkaadó neve		Az 1985. évi népességszám	Szolgáltató helyek száma	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
				A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozású könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/	Az év folyamán leltárba vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periodikumok példányszáma	A nyitvatartási napok %-ban
45.	SÁRKERESZTUR	2 131	1	37	-	8 481	127	4 673	2	89,7
46.	VÁL	2 117	1	110	-	6 226	90	8 794	5	77,9
47.	PÁZMÁND	2 115	1	64	-	19 400	285	6 029	14	93,6
48.	SZÁBADEGYHÁZA	2 064	1	52	-	7 850	113	6 293	9	53,8
49.	MÁNY	2 018	1	45	-	14 156	208	7 436	14	83,3
50.	ZÁMOLY	2 018	1	40	-	38 085	454	8 273	19	90,4
51.	SZÁR - Újbarok	1 934	2	48	-	20 005	284	6 974	16	95,7
52.	BESNYŐ	1 835	1	48	-	19 588	240	6 560	2	88,5
53.	FEHÉRVÁRCSURGÓ	1 829	1	110	-	19 871	233	7 940	30	71,8
54.	VÉRTESACSA	1 726	1	58	-	16 199	241	6 761	11	77,6
55.	PÁTKA	1 632	1	32	-	16 029	219	6 692	-	86,5
56.	FELCSUT	1 559	1	42	-	10 976	131	7 424	-	82,1
57.	CSÓR	1 502	1	42	-	20 319	321	6 561	3	75,0
58.	NAGYKARÁCSONY	1 500	1	28	1	10 568	137	5 508	9	88,5
59.	ALCSUTDOBOZ	1 499	1	39	1	12 401	157	7 765	-	85,6
60.	BELOIANNISZ	1 451	1	80	-	11 004	164	7 223	4	83,7
61.	SÁRSZENTÁGOTA	1 449	1	25	-	19 320	229	5 409	-	19,2
62.	MAGYARALMÁS	1 384	1	80	-	9 147	110	6 950	20	74,4
63.	ISZKASZENTGYÖRGY	1 372	1	70	-	17 162	229	7 416	5	81,7
64.	TÁC	1 370	1	53	-	16 685	212	4 361	-	82,7
65.	SZÁRLIGET	1 368	1	25	-	15 794	91	3 935	5	97,4
66.	NAGYLÓK	1 327	1	12	-	7 516	101	5 874	3	97,1
67.	TORDAS	1 295	1	105	-	7 208	107	5 184	-	88,5
68.	SÁRKERESZTES - Moha	1 291	2	38	-	12 100	169	5 471	4	75,0

S z a m	FORGALMI ADATOK				V I S Z O N Y S Z Á M O K										
	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött állomány egységek száma	14 éves és fiatalabb			Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóellátottság áll. egység / olvasó	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóérdeklődés kölcs. áll.egys./olvasó	Látogatási intenzitás összes lát. / olvasó	Forgási sebesség kölcs. köt. / helyben lévő áll.	Beszerzési kvóta kiegészített Ft/ lakos	Beszerz. áll.egys. átl. ár Ft/beszerzett áll.egys.	Tárolási index áll. egys./m ²
				Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött áll. egységek száma									
45.	79	530	2 347	31	201	743	2,2	59,2	3,7	29,7	6,7	0,5	4,00	66,80	126
46.	164	620	4 083	157	450	3 768	4,2	53,6	7,7	24,9	3,8	0,5	2,90	69,20	80
47.	304	2 167	5 476	186	1 568	4 016	2,9	19,8	14,4	18,0	7,1	0,9	9,20	68,10	94
48.	113	478	2 021	96	371	1 330	3,0	55,7	5,5	17,9	4,2	0,3	3,80	69,50	121
49.	236	2 326	6 501	121	1 253	3 189	3,7	31,5	11,7	27,5	9,9	0,9	7,00	68,10	165
50.	201	1 509	5 448	82	655	1 808	4,1	41,2	10,0	27,1	7,5	0,7	18,90	83,90	207
51.	368	3 441	6 573	103	1 859	3 200	3,6	19,0	19,0	17,9	9,4	0,9	10,30	70,40	145
52.	128	848	5 673	61	664	4 734	3,6	51,3	7,0	44,3	6,6	0,9	10,70	81,60	137
53.	156	1 307	2 432	77	817	1 326	4,3	50,9	8,5	15,6	8,4	0,3	10,90	85,30	72
54.	115	835	2 854	64	537	1 510	3,9	58,8	6,7	24,8	7,3	0,4	9,40	67,20	117
55.	101	971	3 395	76	827	2 837	4,1	66,3	6,2	33,6	9,6	0,5	9,80	73,20	209
56.	97	482	1 689	39	254	917	4,8	76,5	6,2	17,4	5,0	0,2	7,00	83,80	177
57.	165	1 959	8 289	94	1 396	4 961	4,4	39,8	11,0	50,2	11,9	1,3	13,50	63,30	156
58.	202	3 345	10 283	118	2 125	5 576	3,7	27,3	13,5	50,9	16,6	1,9	7,00	77,10	197
59.	106	703	1 887	57	326	784	5,2	73,3	7,1	17,8	6,6	0,2	8,30	79,00	199
60.	153	1 803	2 703	100	1 252	1 658	5,0	47,2	10,5	17,7	11,8	0,4	7,60	67,20	90
61.	120	310	735	90	265	610	3,7	45,1	8,3	6,1	2,8	0,1	13,30	84,40	216
62.	130	1 808	1 589	77	922	1 206	5,0	53,5	9,4	12,2	13,9	0,2	6,60	83,20	87
63.	231	1 512	5 341	122	1 146	3 645	5,4	32,1	16,8	23,1	6,5	0,7	12,50	74,90	106
64.	94	467	1 603	60	348	1 099	3,2	46,4	6,9	17,1	5,0	0,4	12,20	78,70	82
65.	119	1 419	1 558	34	634	388	2,9	33,1	8,7	13,1	11,9	0,4	11,60	173,60	157
66.	105	2 223	7 616	63	1 754	5 705	4,4	55,9	7,9	72,5	21,2	1,3	5,70	74,40	490
67.	112	830	3 287	72	585	2 215	4,0	46,3	8,6	29,3	7,4	0,6	5,60	67,40	49
68.	178	878	1 702	76	574	1 063	4,2	30,7	13,8	9,6	4,9	0,3	9,40	71,60	144

S o r a z a m		Az 1985. évi népességszám	Szolgáltató helyek száma	M Ű K Ö D É S I F E L T É T E L E K						
				A könyvtár alapterülete m ²	Főoglalkozású könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/	Az év folyamán leltárbe vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periodikumok példányszáma	A nyitvatartási napok %-ban
69.	CSÁKBERÉNY	1 188	1	38	-	14 434	254	5 465	12	79,8
70.	BALINKA	1 154	1	32	-	15 410	276	6 546	4	98,7
71.	ISZTIMÉR	1 096	1	45	-	19 621	324	6 561	3	86,5
72.	CSÖSZ	1 021	1	60	-	16 352	261	4 165	8	89,4
73.	CSÓKAKŐ	994	1	36	-	9 959	160	5 286	-	87,5
74.	KAJÁSZÓ	992	1	40	-	10 051	118	3 979	-	100,0
75.	TABAJD	984	1	50	-	11 720	120	4 529	-	98,1
76.	HANTOS	970	1	20	-	10 786	136	5 040	2	80,8
77.	GYURÓ	964	1	16	-	4 537	4 820	4 820	-	92,3
78.	GÁNT	858	1	60	-	12 297	146	5 375	-	55,8
79.	ALSÓSZENTIVÁN	845	1	43	-	6 740	96	4 982	3	26,9
80.	VEREB	836	1	55	-	16 168	180	4 409	6	86,5
81.	KISAPOSTAG	721	1	37	-	7 881	103	3 867	9	94,2
82.	NAGYVELEG	685	1	50	-	6 906	55	4 900	11	76,9
83.	SÖRÉD	374	1	8	-	-	-	3 024	-	-
TANÁCSI KÖNYVTÁRAK										
	BICSKE ÉS KÖRZETE	36 072	20	1 366	11	431 710	5 106	165 245	306	86,3
	DUNAVJÁROS KÖRZETE	49 159	19	1 523	15	543 258	6 569	172 237	399	85,3
	GÁRDONY ÉS KÖRZETE	35 256	18	1 196	7	409 879	9 714	126 397	237	85,9
	MÓR ÉS KÖRZETE	32 622	16	1 358	15	478 135	5 399	177 421	392	72,3
	SÁRBOGÁRD ÉS KÖRZETE	45 142	23	1 724	14	419 872	5 351	198 839	243	78,6
	SZÉKESFÉHÉRVÁR ÉS KÖRZETE	161 623	42	5 369	58	3 149 662	27 928	658 287	2 024	88,0
	ÖSSZESEN	359 874	138	12 536	120	5 432 516	60 067	1 498 426	3 601	83,6

E 4 3 2 1 0 5	FORGALMI ADATOK						V I S Z O N Y S T Á M O K								
	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött állomány egységek száma	14 éves és fiatalabb			Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóellátottság áll. egység / olvasó	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóérdeklődés kölcs. áll.egys./olvasó	Látogatási intenzitás összes lát. / olvasó	Forgalmi sebesség kölcs. köt. / helyben lévő áll.	Beszerzési kvóta kiegészített Ft/lakos	Beszerz. áll.egys. átl. ár Ft/beszerzett áll.egys.	Tárolási index áll. egys./m ²
				Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött áll. egységek száma									
69.	295	2 236	11 505	133	1 197	5 659	4,6	18,5	24,8	39,0	7,6	2,1	12,10	56,80	122
70.	148	1 155	5 308	32	39	2 665	5,7	22,2	12,8	35,9	7,8	0,8	13,40	55,80	205
71.	140	1 061	2 932	99	105	2 111	6,0	26,9	12,8	20,9	7,6	0,4	17,90	60,60	126
72.	138	1 203	3 618	79	759	1 914	4,1	30,2	13,5	26,2	8,7	0,9	16,00	62,70	69
73.	189	1 251	2 975	97	879	2 068	5,3	28,0	19,0	15,7	6,6	0,6	10,00	62,20	127
74.	192	2 688	4 453	49	1 408	2 061	4,0	20,5	19,6	23,0	13,9	1,1	10,10	85,20	100
75.	123	1 606	4 265	60	923	2 257	4,6	31,7	14,5	29,8	11,2	0,9	11,90	97,70	91
76.	125	313	623	67	204	413	5,2	32,8	14,9	4,3	2,2	0,1	11,10	79,30	252
77.	93	764	2 592	64	569	1 730	5,0	31,8	9,6	27,9	8,2	0,5	4,70	69,80	301
78.	88	532	1 432	49	367	695	6,3	61,1	10,3	16,3	6,1	0,3	12,30	84,20	90
79.	21	192	238	17	182	210	5,9	237,2	2,5	11,3	9,1	0,0	8,00	70,20	116
80.	60	772	3 061	34	695	2 473	5,3	73,5	7,2	51,0	12,9	0,7	19,30	89,80	80
81.	85	1 157	852	43	526	579	5,4	45,5	11,8	10,0	13,6	0,2	10,90	76,50	105
82.	66	1 018	2 159	36	596	1 413	7,2	74,2	9,6	32,7	15,4	0,4	10,10	125,60	98
83.	-	-	-	-	-	-	8,1	-	-	-	-	-	-	-	378
	4 580	48 593	102 095	2 038	23 230	43 637	4,6	36,1	12,7	22,3	10,6	0,6	12,00	84,50	121
	6 587	73 289	152 461	3 284	42 918	78 713	3,5	26,1	13,4	23,1	11,1	0,9	11,10	82,70	113
	5 259	47 100	115 549	2 427	27 663	57 825	3,6	24,0	14,9	22,0	9,0	0,9	11,60	42,20	106
	5 108	46 494	96 457	2 565	26 129	47 827	5,4	34,7	15,7	18,9	9,1	0,5	14,70	88,60	131
	5 832	50 375	117 412	3 116	31 496	59 316	4,4	32,1	12,9	20,1	8,6	0,6	9,30	78,50	115
	27 030	303 106	595 544	10 742	131 200	214 586	4,0	22,4	16,7	22,0	11,2	0,9	19,50	112,80	123
	54 398	568 957	1 179 520	24 399	284 636	501 904	4,2	27,5	15,1	21,7	10,5	0,8	15,10	90,40	120

S o r s z á m	Vállalat, intézmény neve, székhelye	Ellátott dolgozók szám	Szolgáltató helyek			MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
			száma	jellege			A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozásának száma	Állomány gyarapításra fordított összeg / Ft/	Leltárba vett egységek száma	Állományegység	A könyvtárnak járó periódikumok száma
				önálló	letét	fiók						
SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK												
1.	Szaksz. Fm. Könyvtára xx	40	1	1	-	-	227	5	354 749	4 252	169 887	86
2.	Dunaújváros x	61 854	46	2	12	32	3 287	31	826 306	7 781	290 462	412
3.	VIDEOTON, Székesfehérvár x	13 000	28	1	-	27	719	9	480 565	4 625	108 115	248
4.	IKARUS, Székesfehérvár x	4 200	8	1	-	7	197	3	129 469	1 654	49 161	63
5.	KÖFÉM, Székesfehérvár x	4 000	5	1	-	4	106	3	95 139	1 089	30 954	117
6.	ALBA-VOLÁN, Székesfehérvár	2 934	7	1	-	6	72	1	74 864	979	22 319	58
7.	ARÉV, Székesfehérvár x	650	2	-	2	-	175	-	-	-	12 230	180
8.	Kórház, Csákvár	263	1	1	-	-	72	1	29 131	326	8 729	36
9.	Kincsesbánya x	1 320	2	1	-	1	142	2	43 684	516	15 869	40
10.	Fejér m. -i Tanács Kórháza, Szfv. x	2 982	9	-	9	-	12	-	-	-	3 634	-
11.	MÁV Művelődési Ház és Kvtár Szfv. x	1 975	2	1	-	1	66	1	40 000	492	12 855	27
12.	Mezőgazdasági Kombinát, Agárd x	720	4	1	-	3	80	1	42 430	569	12 879	7
13.	Bányász Könyvtár, Bodajk x	1 402	3	1	-	2	104	1	40 646	547	18 112	28
14.	IKARUS, Mór	1 357	1	-	1	-	32	-	-	-	4 049	2
15.	Állami Gazdaság, Enying x	332	4	-	4	-	50	-	-	-	4 082	-
16.	SZIM, SZKG, Székesfehérvár x	998	1	-	1	-	90	-	-	-	6 805	-
17.	IKV, Székesfehérvár	700	1	-	1	-	18	-	-	-	2 878	-
18.	Viz- és Csatornamű, Székesfehérvár	746	1	-	1	-	-	-	-	-	2 094	-
19.	MÁV Járműjavító, Székesfehérvár	824	1	-	1	-	25	-	-	-	3 410	-
20.	FETÉV, Székesfehérvár	460	1	-	1	-	20	-	-	-	1 542	-
21.	Csepel Művek Fémműve, Mór	600	1	-	1	-	15	-	-	-	1 695	-
22.	KDT Körny.véd., Szfvár xxx	694	1	-	1	-	37	-	20 000	73	6 562	31
23.	Fm-i Állatforg. és Húsip.V., Szfvár xxx	500	1	-	1	-	-	-	-	-	2 119	-

E p z s o s	FORGALMI ADATOK					V I S Z O N Y S Z Á M O K									
	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött állomány egységek száma	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött áll. egységek száma	Ellátottság áll. egység /dolgozó	Olvasóellátottság áll. egység / olvasó	Olvasóarány olvasó / dolgozó %	Olvasóérdeklődés kölcs. áll.egys. /olvasó	Látogatási intenzitás összes Lát. / olvasó	Forgási sebesség kölcs. kút. / helyben lévő áll.	Beszerezési kvóta kiegészíteti Ft/dolgozó	Beszerez. áll. egys. átl. ár Ft/beszerezett áll. egys.	Tárolási index áll. egys./m ²
1.	472	1 521	4 340	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17,00	83,40	336
2.	14 207	124 195	346 352	4 494	43 496	95 054	4,7	20,5	23,0	24,4	8,7	1,2	13,40	106,20	98
3.	5 467	55 021	102 805	1 329	16 248	23 356	-	19,8	-	19,2	10,0	0,9	-	103,90	150
4.	1 608	9 773	28 296	389	3 083	6 221	-	30,6	-	17,6	6,0	0,6	-	78,30	229
5.	1 108	6 820	20 653	271	2 757	6 680	-	27,9	-	18,6	6,2	0,7	-	87,40	292
6.	1 039	11 914	47 159	-	-	-	7,6	21,5	35,4	45,4	11,5	2,1	25,50	76,50	309
7.	358	4 393	6 589	34	496	572	-	34,2	-	18,4	12,3	0,5	-	-	69
8.	725	5 374	9 949	-	-	-	-	12,0	-	13,7	7,4	1,1	-	89,40	121
9.	308	3 318	6 217	151	1 601	2 327	12,0	51,5	23,3	20,2	10,8	0,4	33,10	84,60	111
10.	1 590	2 812	4 778	246	311	393	-	2,3	-	3,0	1,8	1,3	-	-	302
11.	327	2 482	9 034	122	916	2 179	-	39,3	-	24,6	7,6	0,6	-	81,30	194
12.	299	3 018	7 598	86	1 440	3 077	-	43,0	-	25,4	10,0	0,6	-	74,60	160
13.	572	8 501	21 418	82	2 129	4 572	-	31,7	-	37,4	14,9	1,2	-	74,30	174
14.	183	1 648	7 883	-	-	-	2,9	22,1	13,5	43,0	9,0	2,0	-	-	126
15.	233	1 767	3 643	45	815	1 653	-	17,5	-	15,6	7,6	1,0	-	-	93
16.	565	8 548	10 264	108	1 374	3 208	-	12,0	-	18,2	15,1	1,5	-	-	75
17.	173	776	1 275	-	-	-	4,1	16,6	24,7	7,4	4,5	0,4	-	-	129
18.	190	356	985	-	-	-	2,8	11,0	25,4	5,2	1,9	0,5	-	-	-
19.	102	656	2 395	-	-	-	4,1	33,4	12,4	23,5	6,4	0,7	-	-	136
20.	42	148	153	-	-	-	3,3	36,7	9,1	3,6	3,5	0,1	-	-	77
21.	139	376	486	-	-	-	2,8	12,2	23,1	3,5	2,7	0,3	-	-	113
22.	331	2 117	6 983	-	-	-	9,4	20,0	47,6	21,0	6,4	1,0	28,80	274,00	177
23.	155	860	2 735	-	-	-	4,2	13,7	31,0	17,6	5,5	1,3	-	-	-

S o r s z á m	Vállalat, intézmény neve, székhelye	Ellátott dolgozók szám	Szolgáltató helyek		MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK							
					jellege			A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozásúak száma	Állomány gyarapításra fordított összeg / Ft/	Lekárba vett egységek száma	Állományegység
			száma	önálló	letét	fiók						
24.	MTA Kisérleti Gazd., Erdőhát x	600	1	-	1	-	-	-	-	-	1 078	-
25.	Cukorgyár, Ercsi x	593	1	-	1	-	18	-	-	-	3 178	2
26.	GARZON Bútorgyár, Szfvár	558	1	-	1	-	-	-	-	-	807	-
27.	Városi Kórház, Mór xxx	340	1	-	1	-	53	1	21 028	16	5 888	38
28.	Mezőgazd. Kombinát, Mezőfalva x	478	3	-	3	-	80	-	5 000	9	6 089	10
29.	300 fő alatti letétek	7 404	37	-	37	-	195	-	-	-	33 107	4
Szakszervezeti könyvtárak össz.:		112 484	175	12	80	83	5 892	59	2 203 011	22 928	747 112	1 389
ISKOLAI KÖNYVTÁRAK		tanulók száma										
1.	Általános iskolák	44 213	117	-	-	-	-	11	1 347 254	23 267	496 962	-
2.	Kettős funkciójú ált. isk.	5 810	14	-	-	-	-	8	635 986	7 732	176 772	-
Ált. iskolák összesen		50 023	131	-	-	-	-	19	1 983 240	30 999	673 734	-
3.	Gimnáziumok, szakközépiskolák, szakmunkásképző iskolák	18 162	27	-	-	-	-	10	1 640 098	14 251	284 500	-
Iskolai könyvtárak összesen		68 185	158	-	-	-	-	29	3 623 338	45 250	958 234	-
<p style="text-align: center;">MEGJEGYZÉS A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK ADATAIHOZ</p> <p>- A közös fenntartású, szakszervezeti működtetésű könyvtárak - Dunaiújváros, Kincsesbánya - adatai csak a szakszervezeti hálózaton szerepelnek.</p> <p>- Az x-szel megjelölt könyvtárak területi ellátást is biztosítanak, emiatt a dolgozókra vonatkozó néhány viszonyszámot nem szerepeltetjük.</p>												

FORGALMI ADATOK										V I S Z O N Y S Z Á M O K																																						
S o r s z á m										Beiratkozott olvasók száma			Látogatók száma			Kölcsönzött állomány egységek száma			14 éves és fiatalabb			Ellátottság áll. egység /dolgozó			Olvasóellátottság áll. egység / olvasó			Olvasóarány olvasó / dolgozó %			Olvasóérdeklődés kölcs. áll.egys./olvasó			Látogatási intenzitás összes lát. / olvasó			Forgási sebesség kölcs. köt. / helyben lévő áll.			Beszerzési kvóta kiegészített Ft/ dolgozó			Beszerz. áll.egys. átl. ár Ft/beszerzett áll.egys.			Tárolási index áll. egys./m ²		
																			Beiratkozott olvasók száma																													
24.	207	428	664	35	173	188	-	5,2	-	3,2	2,0	0,6	-	-	-	-	-	-	-																													
25.	43	336	1 165	27	224	756	-	73,9	-	27,0	7,8	0,4	-	-	-	-	-	-	176																													
26.	39	202	452	-	-	-	1,4	20,7	7,0	11,6	5,2	0,6	-	-	-	-	-	-	-																													
27.	232	1 789	2 690	-	-	-	-	25,4	-	11,6	7,7	0,5	61,80	1 314,00	111	-	-	-	-																													
28.	192	1 606	2 711	29	582	868	-	31,7	-	14,1	8,4	0,4	-	-	555,00	76	-	-	-																													
29.	1 803	8 497	17 678	189	1 631	4 191	4,5	18,4	24,3	9,8	4,7	0,5	-	-	-	169	-	-	-																													
	32 705	269 252	678 350	7 637	77 278	155 295	6,6	22,8	29,0	20,7	8,2	0,9	19,60	96,10	127	-	-	-	-																													
1.	21 170	-	142 743	21 170	-	142 743	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-																													
2.	4 767	-	73 251	4 767	-	73 251	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-																													
	25 937	-	215 994	25 937	-	215 994	13,5	26,0	51,9	8,3	-	0,3	39,60	64,00	-	-	-	-	-																													
3.	9 683	-	68 558	-	-	-	15,7	29,4	53,3	7,0	-	0,2	90,30	115,00	-	-	-	-	-																													
	35 620	-	284 552	25 937	-	215 994	14,0	26,9	52,2	8,0	-	0,3	53,10	80,10	-	-	-	-	-																													

- A kórházak esetében a betegforgalom nem szerepel az ellátott dolgozók számában.
- xx A Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtárának állománya a letételeknél is szerepel /93 477 db/.
- xxx Több funkciójú könyvtár /letéti és önálló/.

MUTATÓ AZ 1989. ÉVI STATISZTIKÁHOZ

Aba	20	Magyaralmás	62
Adony	26	Mány	49
Alap	44	Martonvásár	18
Alcsutdoboz	59	Mezőfalva	17
Alsószentiván	79	Mezőszilas-Igar	24
Bakonycsernye	29	Mór- Felsődobos	3
Balinka	70	Nádasdladány-Jenő	30
Baracs	36	Nagykarácsony	58
Baracska	37	Nagylók	66
Beloianisz	60	Nagyveleg	82
Besnyő	52	Nagyvenyim	33
Bicske-Csabdi	5	Pákozd	43
Bodajk	22	Pátka	55
Cece- Sáregres-Vajta	15	Pázmánd	47
Csákberény	69	Perkáta	23
Csákvár-Bodmér-Vértesb ..	11	Polgárdi-Füle	10
Csókakő	73	Pusztaszabolcs	12
Csór	57	Pusztavám	40
Csősz	72	Rácalmás-Kulcs	21
Dég	41	Ráckeresztur	31
Dunaújváros /szaksz./	2	Sárbogárd-Pusztægres....	4
Előszállás	25	Sárkeresztés-Moha	68
Enying-Mátyásdomb	6	Sárkeresztur	45
Ercsi	8	Sárosd	28
Etyek	27	Sárszentágota	61
Fehérvárcsurgó	53	Sárszentmihály- Sárkeszi...	32
Felcsut	56	Seregélyes	16
Gánt	78	Soponya	42
Gárdony-Agárd-Dinnyés	9	Söréd	83
Gyuró	77	Szabadbattyán-Kőszárhegy-	
Hantos	76	Urhida	13
Iszkaszentgyörgy	63	Szabadegyháza	48
Isztimér	71	Szár-Ujbarok	51
Ivánca	39	Szárliget	65
Kajászó	74	Székesfehérvár	1 - 2
Káloz	34	Tabajd	75
Kincsesbánya /szaksz./	9	Tác	64
Kisapostag	81	Tordas	67
Kisláng	38	Vál	46
Lajoskomárom-Mezőkomárom-		Velence-Kápolnásnyék-Nadap-	
Szabadhidvég.....	14	Sukoró	7
Lepsény-Mezőszentgyörgy...	19	Vereb	80
Lovasberény	35	Vértesacsa.....	54
Zámoly	50		

LÁTTUK, OLVASTUK

EREDMÉNYEK,
TAPASZTALATOK,
TERVEK...

A vidéki könyvtárosok éves munka-értekezletei ezévbén különösen korán elkezdődtek, mivel már január végére befejeződött a statisztikai jelentések számítógépes összesítése és az adatok elemzése. Február 7-én a gárdonyi és a székesfehérvári körzet főfoglalkozású munkatársai találkoztak a megyei könyvtárban. Megvitatták az 1989. évi eredményeket, tapasztalatokat, miután mindenki kézhez kapta a statisztika számítógépes értékelését. Megbeszélték a megváltozott raktári szakjelek javítását. A könyvtárak helyismereti munkájának megkönnyítésére a megyei könyvtár felajánlotta - térítés ellenében - a településekre vonatkozó sajtóban megjelenő publikációk leírásának megküldését. A megyei könyvtár a jövőben is változatlanul ingyen

vállalja a könyvtárak részére a rongált könyvek átkötését. A szállítás ütemét egész évre előre meghatározták és közölték az érintett könyvtárakkal. Ezen a tanácskozáson résztvett dr. Kenyéri Katalin, a KMK jogtanácsosa, aki ismertette a könyvtárak kibővített feladatkörét a községi és a városi önkormányzat életbelépésével. Ezenkívül sok hasznos tanáccsal látta el a résztvevőket a bevételszerzés formáit és forrásait illetően. Másnap, február 8-án ugyanez volt a témája e két körzet tiszteletdíjas könyvtárosai részére megtartott munkaértekezletnek.

Február 12-én továbbképzéssel egybekötött munkaértekezletet tartottak a dunaujvárosi Munkásművelődési Központ Könyvtárában, amelyen délelőtt a városkörnyék községi könyvtárosai, délután a város letéti könyvtárosai vettek részt. Az eredmények és tapasztalatok értékelése mellett előadást hallgattak meg a résztvevők dr. Riskó Ágnes pszichoterapeuta előadásában a személyiség fejlődéséről és a fejlődési zavarokról.

A móri körzetben február 26-án, a bicskei körzetben március 7-én találkoztak a községi

könyvtárosok. A megbeszélések napirendjén az előzőekkel azonos témák szerepeltek.

C s . O .

SEGITSÉG - KÖNYVVEL

Megyénk több könyvtára csatlakozott a Könyvet Romániának országos akcióhoz.

A móri városi könyvtár 7000 könyvet juttatott el, a szállításhoz nyújtott dunaújvárosi segítséggel, a Nagyváradi Megyei Könyvtárhoz. A Fejér Megyei Pedagógiai Intézet könyvtára fölös példányaiból 650 klasszikus, mai magyar és külföldi szépirodalmi kötetet küldött a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtárnak. A Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára válogatott összeállítását, 800 kötetes kiskönyvtárat, a Máltai Lovagok vitték el a Mészkö nevű község unitárius lelkészének. A gárdonyi városi könyvtár 200 könyv és egy a magyar írók arcképgyűjteményét tartalmazó sorozat ajándékozásával segítette a gyergyószentmiklósi általános iskolát. A sárbogárdi könyvtártól még 1989 december végén küldtek 100 db könyvet és folyóiratokat Erdélybe. Az azóta szervezett gyűjtéssel összejött ezer kötetet, amelyet a

könyvtárosok szakszerűen feldolgoztak, Nyárádszentmárton település könyvtárának szánják. A székesfehérvári Velinszky László Városi Könyvtár mintegy száz kötet könyvet egyéni úton juttatott el Erdélybe, a Vörösmarty Társaság szervezésére pedig 5000 kötet könyvet készítettek elő, hogy amikor lehetőség nyílik rá, a moldvai csángó településekre szállítsák. A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárból január 2-án - a megyei város tanácsa közreműködésével - 400 kötet, főleg kézikönyv, a VOK könyvtárából 15 dobozból álló - elsősorban klasszikus regényeket, versesköteteket, ifjúsági- és mesekönyveket tartalmazó - gyűjtemény indult útnak Erdélybe. Az utóbbi intézmény a SZOT felhívására hasonló mennyiségű és összetételű könyvanyagot gyűjtött össze a magyar lakta romániai települések iskoláinak.

Könyvtáraink a szinte azonnali könyvadományok mellett az intézményi és a személyes kapcsolatok létrejöttében is közreműködtek.

N . K .

SAJTÓFIGYELÉS

A HÁLÓZATNAK

Helyismereti katalóguscédulák szolgáltatását kezdte meg a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. A feldolgozó osztály helyismereti csoportja és a sajtófigyelésbe bevont könyvtárosok által feltárt mintegy 450 napi-, hetilap és folyóirat 1990. január 1-től megjelenő számaiból a megyei könyvtár helyismereti katalógusába kerülő, a cikkek bibliográfiai leírását és annotációját tartalmazó cédulák közül a településükre vonatkozókat 1990-re kilenc könyvtár rendelte meg: a bicskei, a dunaújvárosi, a gárdonyi és a sárbogárdi városi könyvtár, a polgárdi és a szabadbattyáni nagyközségi könyvtár, valamint a kislángi, a lovasberényi és a martonvásári általános művelődési központ könyvtára. A bicskei 56, a gárdonyi, a dunaújvárosi és a sárbogárdi könyvtár 1-1 címet jelölt meg, amelyeknek anyagát nem kéri. A megrendelők a katalóguscédulákat negyedévenként kapják meg, darabonként tíz forintért. A szolgáltatás célja, hogy a könyvtárak - esetleg a cédulák többszörözésével - a helyi igényeknek megfelelő helyismereti katalógust építsenek. Természetesen lehetőség lesz az eredeti közleményekhez való hozzájutásra is, könyvtárközi kölcsönzés útján; másolat formájában.

-i -j

UTAZÁS KÖNYVEKKEL

Második alkalommal rendezte meg a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet Könyvtára a megye általános iskolásainak a könyv- és könyvtárhasználati vetélkedősorozatot.

A felhívásra 28 iskola csapata jelentkezett. Az iskolai, területi versenyek után a legjobb 9 csapat mérte össze tudását április 28-án a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárában.

A játékos versenyen a Pakonyt és vidékét utazták be könyvek segítségével, majd önálló kutatómunkával fedezték fel a hegység néprajzi, irodalmi, történelmi értékeit. A Sümegi várban egy lovagi torna résztvevőiként a kor öltözködési, étkezési szokásairól, orvostudományáról, iskolájáról, gyermekjátékairól, lakáskultúrájáról gyűjtött tudnivalókkal gazdagították maguk és társaik ismereteit.

A jó hangulatú verseny azt bizonyította, igen nagy szükség van arra, hogy az iskolai oktatás többet, és tudatosabban alkalmazzon a könyvtár dokumentumaira, eszközeire épülő önálló, kreatív ismeretszerzés módszereit.

A döntő nyertesei elsősorban a versenyző tanulók, a drukkoló pedagógusok voltak. Közülük kiemelkedett az I. helyezett székesfehérvári Uttörő Általános Iskola csapata, és a két második helyezett a székesfehérvári Velinszky ltpi

Általános Iskola és a gárdonyi iskola csapata.

A verseny jutalmaként, a könyvtárak mecénásaként ismert Balogh Gyula BOGUMIL alapítványból, melyet a vetélkedősorozatra ajánlott fel, valamennyi versenyző és felkészítő könyvtárostánár május 12-én "élőben" is végig túrázta a vetélkedő színhelyeit, Pápát - Iszkázt - Sümeget.

Soós Sándorné

ÜNNEPI

KÖNYVHÉT

1990

Az ezévi ünnepi könyvhéten nem volt hivatalos megnyitó, nem volt megyei szervezés, sok író visszautasította a könyvtárak meghívását, mégis sikeres könyvünnepre emlékezhetünk 1990-ben.

Május 24-én, Móron a Radó Antal Városi Könyvtárban az ARÉNA szerkesztőivel találkoztak az érdeklődők. A sikeres rendezvény után szerződéskötésre került sor: hirdetésfelvételekben állapotok meg.

Május 28-án megyénkbe látogatott Janikovszky Éva a csőszai általános iskolások meghívására. A csőszai találkozó előtt Székesfehérváron a Széchenyi utcai könyvtárban várták sok kérdéssel, dedikálásra váró könyvvel a fehérvári gyerekek.

Május 29-én Székesfehérvárra érkezett Jókai Anna, először a Vajda János Könyvesboltban dedikálta új esszékötetét,

majd Mezőfalván várták olvasói, sok-sok kérdéssel. A kérdések nyomán az író élete, munkássága, művei, azok szereplői, további tervei kerültek szóba. Az olvasók meghatódva köszönték meg a sok élményt, dedikációkat. Jókai Anna kicsit berekedve, kipirulva, elégedetten nyugtázta, ez a könyvhét jól kezdődött!

Közélet-közérdek címmel hívta a dunaújvárosi MMK központi könyvtár olvasóit május 29-én. A találkozó vendége Györfly Miklós újságíró, riporter volt.

Igazán ünnepi rendezvénye volt Székesfehérvárnak Csoóri Sándor szerzői estje a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban. A zsúfolásig megtelt olvasóteremben nem csak az egyik idei Kossuth-dijast köszönthettük személyében május 30-án, hanem azt a költőt, aki gondolkodása, közéleti felelősségvállalása révén nem mindenki számára volt szívesen látott vendég Fejér megyében. A mostani találkozás azt bizonyította, hogy Csoóri Sándornak ma is van mondanivalója világról, költészetéről; a közönség pedig azt bizonyította, hogy mindig is figyelt rá, várta a találkozást. Volt, aki táskányi könyvvel állt a dedikálásra várók sorába, volt, aki csak a legkedvesebbikbe kért aláírást, de olyanok is akadtak, akik első kötetét hozták dedikáltatni. Szerzői est lévén a költő válogatásában és előadásában sok vers is elhangzott, köztük a címadó: "Igy lásson, aki látni akar."

Czakó Gábor t a gárdonyi városi könyvtár hívta meg az ünnepi könyvhétre. Június 4-én délután a fehérvári Vajda János

Könyvesboltban dedikálta újabb rém-
meséit. Gárdonyban az esti
találkozón bemutatkozás után
válaszolt az olvasók kérdéseire,
majd rémmeséivel szórakoztatta
közönségét. Az est dedikációval ért
véget.

Június 5-én a Videoton Oktatási
Központban, a Vörösmarty Társaság
és a Videoton József Attila
Művelődési Ház és Könyvtár
rendezésében bemutatták Bakonyi
Istvánnak az ünnepi könyvhétre a
Vörösmarty Társaság gondozásában
megjelent Elidegenedés és
társadalmi cselekvés című tanulmány-
kötetét Németh Lászlóról. A kötetet
Cs. Varga István irodalomtörténész
mutatta be.

Június 7-én Bodajk vendége volt
a község szülőtte Bakonyi István.
Itt a tanulmánykötetet Sobor Antal
mutatta be a bodajkiaknak.

Minden rendezvényre jutott
könyv, igaz több esetben a könyv-
tárosok árulták a könyvesboltokból
bizományba kapott könyveket.

Lassan hagyománnyá válik,
hogy az ünnepi könyvhét ideje alatt
könyvillusztrációkból kiállítást
rendez a Videoton József Attila
Művelődési Ház és Könyvtár. Május
30-án nyitották meg Reich Károly
grafikusművész könyvillusztrációiból
a kiállítást. Az érdeklődők június
16-ig tekinthették meg.

Móron ugyancsak kiállítás
szinesítette a könyvhét rendezvényeit.
A falusi élet miniatűr tárgyi emlékei
cimmal Györkös Ferenc bodajki fa-
faragó népművész kiállítását nézhették
meg az érdeklődők május 15 - június
5-ig.

Felföldy M.

A VOLT PÁRTHÁZAK KÖNYVTÁRI HASZNOSÍTÁSA

A múlt év őszén javaslatot
tettünk a volt MSZMP párházak
és párthelyiségek könyvtári
hasznosítására. Ez év első
negyedében végiglátogattuk a
településeket, konzultáltunk a
tanácsi vezetéssel a könyvtárak
lehetséges elhelyezéséről.
Örömkre szolgált, hogy a leg-
több helyen hasonlóan gondolkodtak,
mint mi, a felszabadult
helyiségekről.

Rövid áttekintésünkben most
csak azokról a helyekről adunk
tájékoztatást, ahol már megtörtént
a birtokbavétel, vagy döntés
született a párthelyiségek könyv-
tárnak való átadásáról.

Hirt adtunk már a táci
könyvtár és a lepsényi könyv-
tár átadásáról. /Az előbbi 53 m²,
s 1989. november 7-én nyitott, az
utóbbi 125 m², s november 13-án
kezdte meg működését az új
helyen. / A múlt évben cserélte
kedvezőbb, de ugyanakkora alap-
területre Csabdi a könyvtárát,
s az idén májusban költözött a
vértessacsi könyvtár a nem-
régén épült párthelyiségbe.

Folyamatban van a mező-
falvi átalakítás, amihez át-
alakítási és berendezési javaslatot
adtunk. Itt a leendő alapterület
166 m². Nem dőlt el véglegesen a

pusztaszabolcsi könyvtár ügye, de a felajánlott helyiség kb. 120 m². Alcsutdobozone az őszre ígérték a változást, itt kb. 70 m²-t kap a községi könyvtár. Kajászón régi kérésünk és javaslatunk fog megvalósulni a párthelyiség átadásával. Lovasberényben a könyvtár meglévő helyiségéhez kapcsolják a szomszédos pártirodát. Bakony-csernyén a régi tanácsházban helyezik el a könyvtárat még a nyáron. Az átalakításhoz, berendezéshez itt is konkrét javaslatot dolgoztunk ki. Pustavámon ugyancsak csere útján jut jobb elhelyezéshez a könyvtár. A községi tanács költözik augusztusban a volt pártépületbe, s a régi tanácsházat alakítják át könyvtárrá, s így az intézmény

ismét a központba kerül. Sárszentágotán, Nagylókon szintén még az idén költözik a könyvtár.

Kedvező döntés született Székesfehérváron a városi hálózat két fiókkönyvtára ügyében. A Vörös Hadsereg úton és a Széchenyi utcában működő könyvtárak megkapják a szomszéd párthelyiségeket.

Tudomásunk szerint egyetlen visszalépés történt csupán a tanácsi hálózatban, bezárták Bicskén a kertvárosi fiókkönyvtárat, amit korábban az MSZMP helyi szervétől béreltek.

A többi javaslatunkról még nem született helyi döntés, de tárgyalásaink alapján bizakodóak vagyunk, az eddigi példák pedig reményeinket igazolják.

H. É.

KÖVEK, SZÍNEK, EMBEREK

Adalékok a reformkori Fejér megye

olvasáskultúrájához

150 éve alakult meg a Fejér megyei Olvasótársaság*

"Nem elégedtünk meg a gyűlésekbeni
működéssel, de hogy társaskört is
alkothassunk, olvasó-egyletet létesítettünk."
Madarász József: Emlékirataim

A Fejér megyei Olvasótársaságról már eddig is viszonylag sok mindent tudtunk Könczöl Imre jóvoltából, aki néhány korabeli dokumentum alapján vázolta fel az egyesület történetét.¹ Ezt egészítette ki Tóth György az 1841/42. évi alapszabályok közreadásával és a tagság összetételének vizsgálatával, valamint a gazdálkodás adataival.²

Ezek után mit lehet még hozzátenni a már ismert tényekhez? Időközben új dokumentumok kerültek elő: az MTA Könyvtárában négy olvasótársasági évkönyv,³ az Országos Levéltárban pedig néhány irat. Emellett néhány kérdésben - például a katalógus nyomtatása körülményeinek és a könyvvállomány összetételének terén - igyekeztünk további vizsgálódást folytatni. Ezek nyomán úgy hisszük, hogy sikerül gazdagítani eleink olvasáskultúrájáról alkotott képünket.

Az olvasótársaság a létrejöttét elsősorban annak köszönhette, hogy - amint Madarász József megfogalmazta - olyan társaskörre volt szüksége a kormánypárttal szembenálló liberális köznemességnek, ahol a vármegyei közgyűléseken kívül is rendszeresen találkozhattak, kicserélhették nézeteiket, megállapodhattak a követendő célokban, taktikában.⁴ A társaskör emellett még a "belműveltség" megszerzését is fontosnak ítélte, hiszen a politikai küzdelmekben csak a művelt, jól felkészült, szónokilag is iskolázott férfiaknak volt esélyük a sikerre. Ezért volt lényeges az olvasótársaság könyvtáralapítása is, hiszen a könyvek, újságok és folyóiratok révén tájékozódhatott a tagság, ezáltal formálódtak politikai nézetei. Az is nyilvánvaló volt számukra, hogy a városban működő nemesi kaszinó nem felelt, nem felelhetett meg ennek a célkitűzésnek: új egyesületet kellett alapítaniuk. Több ponton is alapvető különbségek figyelhetők meg a

* A dolgozat 1. részét az 1989/1., a 2. részét az 1989/2. számunkban közöltük. /A szerk./

nemesi kaszinóhoz viszonyítva: a demokratizmus, mely még a nők előtt is szélesre tárta a kaput, a nyitottság /"a társaság titkot nem ösmérvén - bár mely gyűlésein akár nem tag is halgatólag megjelenhet"/, az egész megyére kiterjedő céltudatos szervezési tevékenység, a tagság viszonylag homogén jellege.

Bár kezdettől fogva arra törekedett az olvasótársaság, hogy az akkori három /bicskei, csákvári és sármelléki/ járásban alközpontokat, "kültárákat" hozzanak létre, működésének mégsem a könyvtári tevékenység volt a legfontosabb része. Hiányzik belőle az a szakmai megalapozottság és körültekintés, ami az 1839-ben alapított Győri Olvasótársaságot jellemezte, /s amelynek évkönyve a Kőszegi Olvasótársaságéval együtt a könyvtár állományában is megtalálható volt/.⁵

Nyilvánvaló az is, hogy az alapítók politikai nézetei mellett a műveltség, a nyelvtudás, a könyvtári tapasztalat is meghatározó szerepet játszott az olvasótársaság, illetve könyvtára arculatának kialakításában. /Nem is szólva az adott körülményekről, amelyekről még szólunk./

Fontosnak tartjuk, hogy az alapítók egyike, Madarász József /1814-1915/ ifj. Pázmándy Dénessel /1816-1856/ együtt 1834-ben alapító tagja volt az Országgyűlési Ifjúság Társalkodási Egyesületének, "amelyet az országgyűlési követeket elkísérő jurátusok alakítottak Wesselényi, Kölcsey, Beöthy Ödön és Deák Ferenc biztatására".⁶ Madarász szorgalmas olvasója volt a Somogyi Olvasótársaság könyvtárának is.⁷ Édesapja, Madarász Gedeon, az akkor Cecén lakó és gazdálkodó nemesember könyveit éppúgy gyakran forgatta, mint a kecskeméti Satory nagybátyjától örökelteket, sőt maga is irt verset, prózát, egyfelvonásos szindarabot egyaránt.⁸

Követhető példa is szép számmal akadt: feltételezzük, hogy az Országgyűlési Ifjúság Társalkodási Egyesülete - elsősorban liberális és demokratikus szellemisége miatt - mély nyomokat hagyott Madarász Józsefben; a Somogyi Olvasó Társaság pedig szintén hatott rá /lásd még a 15. számú jegyzetet is/.⁹

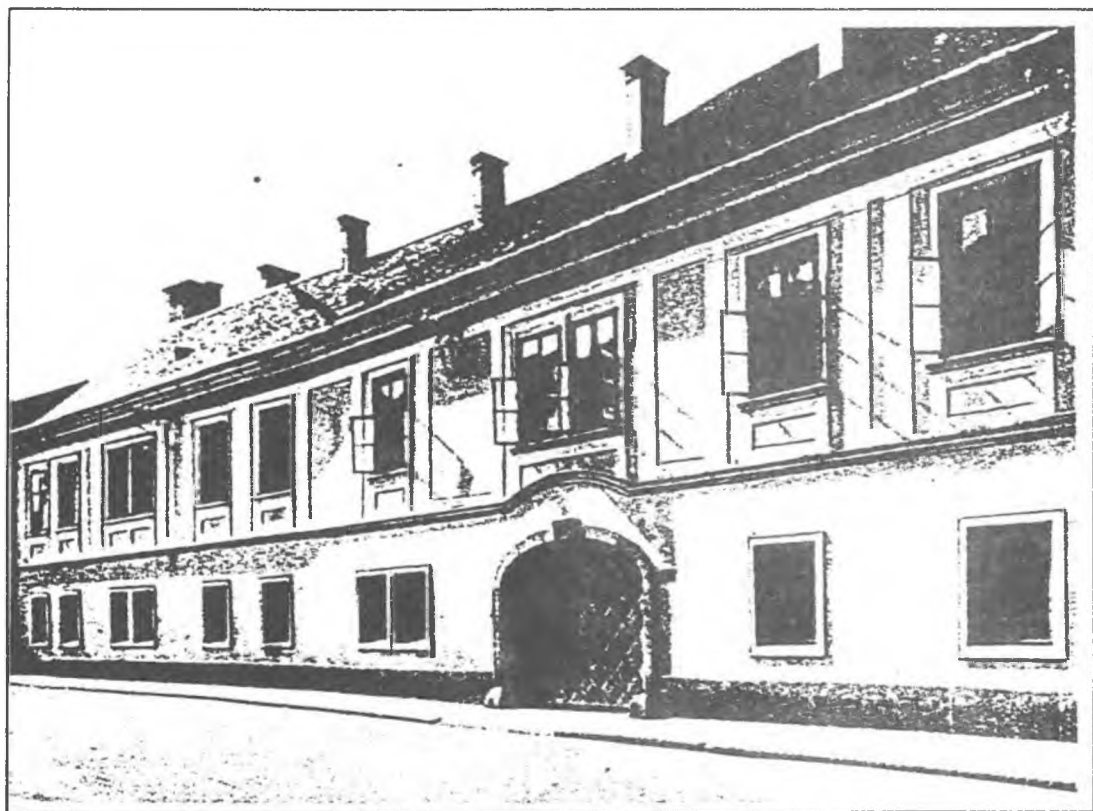
M e g a l a k u l á s a

Az olvasótársaság 1840. május 31-én alakult meg Székesfehérváron.¹⁰ "Alapszabályait megnézve, a tanács úgy döntött, hogy »mivel a társaság célja kéziratok és könyvek szerzése, valamint hogy főkönyvtárát és gyűléseit itt akarja tartani, be kell a nádornak jelenteni» . A könyvtár és az olvasókör ettől kezdve működött a városban" - írja Kállay István.¹¹

A társaság június elsejével kezdte meg működését Rosty Zsigmond Uri utca 14. /ma Jókai u. 10./ számú házának emeleti négy szobájában, de a könyvtár megnyitására csak november elején került sor.¹²

Ez idő alatt rendezték be a helyiségeket és gyűjtötték össze a tagoktól a könyvtár gerincét alkotó jelentős mennyiségű könyvanyagot, amely 1842/43-ban már 2269 tételből /4680 kötetből/ állott.¹³ A könyvtár törzsanyagát alkotó, a tagoktól "kölcsonzott könyvekről" részletes, a

könyvek állapotát is feltüntető jegyzéket készítettek, s ezeket sorszámmal látták el. Három jegyzék került elő: a 6., a 15. és 16. sorszámú. Az egyik a Mérey László kamarástól kölcsönzött 782 kötetet, a másik a Madarász Józseftől kölcsönzött 81 kötetet, a harmadik pedig a Madarász Gedeontól kölcsönzött 82 kötet könyvet tartalmazza 1840. június 1., illetve 1840. augusztus 15-i dátummal."¹⁴ A katalógus ismeretében - elsősorban a latin nyelvű anyagot tekintve - szembeötlő az orvosi és a teológiai művek aránya, súlya. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a kölcsönadott "letétek" igen jelentősek voltak, és a tagság számos tagjától tartósan kerültek a könyvtár állományába. Így az is érthetővé válik, miért kellett közel fél esztendőre várni a könyvtár megnyitására.

A Fejér megyei Olvasótársaság székhelye 1840-1846
/Székesfehérvár, Jókai u. 10./

A társaság alapszabályai, tagjai

Az évkönyvekben is közölt nyomtatott alapszabályokon kívül ismerjük az egyik gyűjtőiven fennmaradt alapszabály kéziratos változatát is, amely felvázolja az egyesület működését. Feltehetőleg Madarász József műve, hiszen ő használja következetesen a "Fehér" megye és a "Székes-Fehérvár" formát.

A Fehér megyei Olvasó-Társaság hat esztendőre alakult. Célja "a honi nyelv, s minden nemes ipar [törekvés] elősegítése, és a honi törvényekkel egyező kéziratok s nyomtatványok köz erőveli megszerzése által egyeseknek alkalom-adás mivelődésére."

Tóth-, Hollósy-, Molnár- stb. család tagjai - ha nem viseltek hivatalt - feltehetőleg gazdálkodtak. / A már említett 80 nem azonosított személy mellett - akik többségükben köznemesek voltak - 88 vármegyei /illetve királyi/ hivatalnokot és táblabírást számoltunk össze. Az uradalmi tisztviselők /ügyészek, számtartók, irnokok/ 30-an vannak, 30-at tesz ki az egyházi személyek száma, akik többségükben katolikusok. Köztük van Barkóczy László püspök /1791-1847/, maga is könyvgyűjtő és literátus férfiú. Nem jelentéktelen a nők aránya sem, 29-en tagjai a társaságnak, családtagok, feleségek. /Veszprémben 1841-ben 7, 1842-ben már csak 5 nőtagja van az olvasótársaságnak. / Alig kevesebben vannak az ügyvédek /28/ és a városi tisztviselők /27/. Főnemes 12 /a hölgyeket is bele-számítva 17/ iratkozott be a társaságba. Viszonylag kis számban képviselteti magát az értelmiség: 5 orvos, 3 mérnök és 3 tanító van a tagok között. Meglepően kevés - legalábbis a kaszinókkal összevetve - a katonák száma: mindössze 3.

Mint már említettük, az egyesület a megye - sőt a szomszédos Veszprém vármegye - számos településéről verbuválta tagjait /már amennyire ez megállapítható, illetve feltételezhető a családnevek alapján/19: így Alapról a Salamonok és a Horváthok, Sárbogárdról a Mészölyök, Kálozról a Zichyek, Abáról a Fiáthok, Baracskáról a Kenesseyek, Kajászóról a Hollósyak, Csószról a Molnárok, Rácalmásról a Lehóczkyak, Kovachich Kandid, Mezőszentgyörgyről Karátsony Antal és Lázár, Veszprémből Bezerédy Miklós kanonok, a később Csitáryként ismert Gr[á]manetz Gábor stb.

Szervezeti élet

Az egyesület évente két alkalommal tartotta meg közgyűlését - ugyanúgy mint a kaszinók - "Sz. György és Dömötör napi vásárok vasárnapján, reggeli 10 órakor" Székesfehérvárott. /A nemesi kaszinóhoz hasonlóan a sajtóban hirdetésekkel is emlékeztették a tagokat az eseményre, közölve a tárgyalandó napirendet is. /

Kezdetben csak a rendelkező tagoknak volt szavazati joga, de az 1841/42. évben már módosították ezt a szabályt: ezen túl a rendelkezők két szavazattal bírtak. A döntéseket szótöbbséggel hozták, titkos szavazással. A közgyűlések nyilvánosak voltak, azon bárki részt vehetett, sőt a jegyzőkönyvekbe is betekinthezték.

A választmány kezdetben 25 tagból állott: 3 elnökből és 22 tanácsnokból. Ez utóbbiak közül kerültek ki a tisztségviselők is: két jegyző, egy /1842-től három/ ügyvéd, egy "pénzőr", három pénztárnok /1840-ben volt két ún. pénzszedő is/. Az 1842/43. egyesületi évben, amikor a kultúrák megkezdték munkájukat, a központi pénztárnokon kívül öt helyi pénztárost is választottak, a választmányi tagok száma pedig 37-re emelkedett.

Legnagyobb meglepetésünkre az első két évkönyvben nincs nyoma könyvtárosnak a vezetőségben, noha Madarász József emlékirata, naplója szerint "csószibeli Márkus István" volt az első könyvtárosa az

egyesületnek. Madarász ugyanakkor megfélekedezik Czigány Györgyről, aki 1842/43-ban volt központi könyvtárnok, de említi Fekete Jánost, aki 1843/44-ben töltötte be ezt a tisztséget.²⁰ A harmadik évtől kezdve azután egy központi és hat fiókkönyvtárost választottak /lásd függelék/.

1843/44-ben a tisztségviselők "hivatalnokok" megjelöléssel szerepelnek tizenötten; a "tanácsnokok" huszonegyen, az elnökök továbbra is hárman vannak.

A szabályok nem korlátozták a tisztségviselők újbóli megválasztását, amint azt a polgári kaszinónál láttuk, de ritkán fordult elő, hogy valakit háromszor egymás után megválasztottak volna ugyanarra a tisztségre.

A választmány havonta tartotta üléseit, de határozatot csak akkor hozhatott, ha legalább hét tagja jelen volt.

A könyvtári tevékenység

A könyvtár használatát az alapszabály igen röviden szabályozta, a részletek kidolgozását a választmányra bízta. Így azt, amit a könyvtárról tudunk, az alapszabályból, a pénztári számadásokból, a fennmaradt néhány dokumentumból és az állomány nyomtatott katalógusából tudjuk, illetve ezekből következtettünk rá.

Fontosnak tartjuk, hogy az olvasótársaság kezdettől fogva hálózatlanban gondolkodott:

"A fő könyvtár Sz. Fehérváron leend, - kultár pedig mind azon helyen s környéken, hová ilyent a Választmány szükségesnek látand" - olvasható már az 1840. évi szabályokban. Két évvel később már a hat "kultár" helyét is közli az évkönyv: Alapon, Csákvárott, Baracskán, Bicskén, /Sár/Bogárdon és Rácalmásán.

Már a kezdet kezdetén határoztak mind az újságok, folyóiratok, mind a könyvek háromhavonkénti cseréjéről, illetve köröztetéséről, hangsúlyozva, hogy - elsősorban az újságok esetében - "a főtárból a kultárakba s innét sorba, de változtatott renddel kivihetők" az újabbakkal "felváltott előbbi szám"-ok. /Egy-egy havi újság egy könyvnek felelt meg./ A szabályok mind a helybenolvasást, mind a kölcsönzést lehetővé tették a tagoknak. Rendkívül szigorúan bántak a késedelmes olvasókkal: napi 20 krajcárban szabták meg a késedelmi díjat /60 kr=1 ft!/ Ez rendkívül magasnak számított, hiszen pl. Veszprémben csak 1 krajcár volt a "büntetés". Még ennél is szigorúbban büntették a "lánckölcsönzést": aki a társaság könyvét másnak kölcsönadja, "első ízben 5 forint fizetését, - a másodikban 20 forintét megintéssel, - a harmadikban pedig a társak közüli kitörlésnek büntetését szenvedni a Jury által megmarasztalt vétkes". A szigorúságot nemcsak az állomány védelme indokolta - általában egy-egy mű csak egy példányban állt rendelkezésre -, hanem az alapszabály első pontjának "rugalmas" kezelése is. Leszögezték ugyan, hogy "törvényekkel egyező kéziratok s nyomtatványok" megszerzése a céljuk, de ennek ellenére számos tiltott mű szerepelt az állományban. /Ha bármelyik illetéktelen kézbe jut, az az olvasótársaság felosztatásával járhatott volna./²¹ "Szennyezés esetében a bemocskolt vagy elrontott könyv egész árának s a megszerzési aránylagos költségnek megtérítését" kérték a

tagtól. /A könyv elvesztését fel sem tételezték, nem szerepel a szabályzatban! /

Állománygyarapítás

A már említett jelentős mennyiségű letéten kívül, melyekben folyóiratok, hírlapok és kéziratok is voltak, fontos szerepet játszott a vásárlás is. Az évkönyvek adatai szerint az első három esztendőben könyv- és folyóirat/hírlap-beszerzésre 1920 forintot fordítottak összesen:

	1841	1842	1843
Könyvekre	500 ft	343 ft 4 kr	676 ft
Hírlapokra és folyóiratokra	158 ft 4 kr	59 ft 4 kr	193 ft 48 kr
/újságokra/	658 ft 4 kr	402 ft 8 kr	869 ft 48 kr

Ezek a viszonylag magas összegek arról tanuskodnak, hogy rendszeres állománygyarapítás folyt. /A kiadások szembeötlő ingadozása a hitelbe vett könyvek árának kiegyenlítésére utal, nem a tárgyévben beszerzett anyag árára. /²²

A gyarapodás mértékére csak következtethetünk: a győri olvasótársaság hasonló /5-600 forintos/ ráfordítással évente 300-350 művet szerzett be.²³ Körülbelül ilyen mértékben gyarapították a Fejér megyei Olvasótársaság könyvállományát is.

Hogyan szerezték be a kiválasztott műveket? A már idézett olvasótársasági iratanyagban fennmaradt két levél, amelyeket Carl Geibel /1806-1884/ pesti könyvkereskedő irt 1844. áprilisában és májusában. Ezek azt bizonyítják, hogy a könyveket ő, illetve ő is szállította. /Legalábbis 1842-től, hiszen csak 1841 decemberében kapott engedélyt és 1842 márciusában nyitotta meg üzletét Pesten. / Azt is tudjuk, hogy Geibel vidékre is kiterjesztette tevékenységét: személyesen "beutazta a vidék népesebb s intelligensebb városait, hogy az ott tengő könyvkötőket s kereskedőket comitenseinek [ügyfeleinek] összetoborozza".²⁴

Székesfehérváron ekkoriban mindössze egy könyvkereskedő működött, Rader Alajos /1788-18??/, aki 1822-ben kapott erre helytartó-tanácsi engedélyt. Eredeti mesterségét, a könyvkötést is folytatta, emellett papírt és írószert is árult. Könyvesboltjáról nem sokat tudunk. Tudjuk viszont, hogy a m.kir. egyetem kiadványait csak ő kapta meg terjesztésre a városban,²⁵ hogy idegen nyelvű könyveket is tartott raktáron, és hogy a Tudományos Gyűjtemény című folyóiratot több évig három példányban fizette elő - feltehetőleg eladás céljából. Amikor Geibel megnyitotta pesti üzletét, Rader "könyveit Geib[e]l Károly pesti könyvtárostól hozta",²⁶ vagyis ezek szerint ő volt Geibel bizományosa Székesfehérváron.

A gyarapítás módjáról csak feltevéseink, illetve közvetett bizonyítékaink vannak. Feltételezzük, hogy rendszeresen használták Heckenast Gusztáv Bibliographiai Értesítő című füzetét, amely 1840-től havonta közölte a megjelent könyv- és periodika anyagot, s 1841-től pedig

a "Régebbi honi literatúra"-t is hozta. Az olvasótársaság katalógusa és az Értesítő összevetése során számos műről feltételezhető, hogy ily módon szereztek tudomást azok megjelenéséről. Az olvasótársaság nyomtatott katalógusában jónéhány könyvkereskedői és kölcsönkönyvtári katalógus is szerepel /feltehetőleg a letétekből került az állományba/, ami arra utal, hogy a tagok maguk is tervszerűen gyűjtöttek könyvet, és ezt a "tudományukat" is "bevitték" az olvasótársaságba.²⁷ /A katalógizáló "cimfelvételi gyakorlata" azonos vonásokat mutat a Bibliographiai Értesítő-jével. /

Az állomány összetétele, katalógusa

A könyvtár állománya elsősorban könyvekből, folyóiratokból, hírlapokból állt, de megtalálható volt benne néhány térkép és kézirat is. /Ez utóbbiakról inkább csak sejtjük, mint tudjuk, hogy kéziratról van szó, mint például Mignet Francia revolutio című művéről, amely csak 1844-45-ben jelent meg magyarul nyomtatásban, a szerző nevének feltüntetése nélkül. /²⁸

Az állomány feltárását és az olvasók tájékoztatását a már többször is említett nyomtatott katalógus biztosította, amelynek alapján valamelyest rekonstruálható az olvasótársaság könyvtára.

A 72 oldalas katalógus a veszprémi és a győri olvasótársaságéval ellentétben nem szakrendi, hanem nyelvi felosztást, s azon belül betűrendet alkalmaz az alábbiak szerint:

I. Magyar Könyvek	437 tétel	892 darab
II. Német Könyvek	687 tétel	2262 darab
III. Diák Könyvek	1057 tétel	1401 darab
IV. Francia, Olasz és Angol Könyvek	88 tétel	125 darab
	<hr/>	
	2269 tétel	4680 darab ²⁹

Mennyiségét tekintve a német nyelvű irodalom a legnagyobb /48,3%/, viszont a latin nyelvű címek száma a legtöbb /darabra csak 29,9%/. A magyar nyelvű anyag csak az állomány egyötödét teszi ki /19,1%/, a többi, idegen nyelvű mű aránya 2,7%. /Itt a francia könyvek vannak többségben, ezen kívül néhány olasz, 1 angol, 1 szlávón nyelvtan és egy arab kézirat szerepel. /

A betűrendet meglehetősen nagyvonalúsággal kezelte a katalógus összeállítója, mivel a besorolás hol a szerző, hol a cím alapján történt. /Mentségére szolgáljon, hogy a mű szerzője sokszor nem is szerepel a könyvön, illetve tipográfiaiilag a cím volt a hangsúlyos. / A katalógus 3. oldalán például így következnek az adatok:

Acsády Ignác magányos Magyar törvény
 Alföldi Levelek. Gr. Dessewffy Emiltől
 Álokoskodási módok Bentham után
 Árpád. Irta Horváth Endre

Az adatok sokszor hiányosak, hiszen egy műről csak annyit közölt a katalógus készítője, amennyi kézirással elért egy sorban. Emiatt a cím

kihagyásokkal, rövidítve, olykor csonkán szerepel - a szedő "jóvoltából" időnként hibásan is.³⁰

A periódikumok esetében néha nincs jelezve az évszám, mint a Budapesti Szemle, az Ismertető stb. leírásában. Nehezíti a művek azonosítását az is, hogy a katalógus soha sem közli a mű megjelenési évét, és a több-kötetes műveket sem jelzi. Esetenként megadja a példányszámot /Budapesti Árvizkönyv 3 példányban... 15 db/, máskor csak következtetni lehet a darabszámból, például a különböző szindaraboknál.³¹

A könyvállomány

Nem könnyű röviden jellemezni ezt a több mint 2500 tételes könyvanyagot. Amiben alapvetően különbözik ez az anyag a győri vagy a veszprémi olvasóegyletetétől, az a könyvtár tematikai, nyelvi sokszínűsége és a 18. századi könyvanyag bősége. Míg a fenti megyék olvasótársaságai elsősorban a kortárs szép- és szakirodalomból építették fel állományukat, addig Székesfehérváron a már jelentős /korszerű köznemesi, értelmiségi, papi és főnemesi könyvkultúrát tükröző/ letéti anyag továbbépítésével folyt a gyarapítás. A gyűjteményt enciklopedikus volta mellett bizonyára esetlegesség is jellemezte, de elmondható róla, hogy alapvetően minden igényt - még a szűkebb szakmai /orvosi, természettudományi, teológiai stb./ igényeket is kielégítette. /Ez utóbbi jelleg talán valamennyi korabeli egyesületi könyvtártól megkülönbözteti. /

A könyvtár sokoldalúsága széleskörű világirodalmi, politikai, történelmi, közjogi, államelméleti, gazdasági, földrajzi és természettudományos tájékozódást tett lehetővé olvasói számára, biztosítva a mindennapok praktikus ismereteihez való hozzáférést is.

Ez a gyűjtemény közvetve rávilágít arra, hogy az olvasótársaság tagjai olvastak latinul, németül, franciául /néhányan bizonyára angolul és olaszul is/, és ez a nyelvtudás eleve európai látókört, alapos műveltséget tételez fel, ami egyben alapja is a széleskörű tájékozódásnak. Nyilvánvalóan voltak köztük különbségek életkorban, iskolázottságban stb., de a legaktívabbak - feltételezhetően az alapítók és a rendelkező tagok - a korabeli átlagon felüli műveltséggel rendelkeztek. A könyvanyag alaposabb vizsgálata arról is tanúskodik, hogy a letétek egykori gazdái könyvszerető, könyvgyűjtő- és olvasó emberek voltak nemzedékekre visszamenőleg, s nem kevés közülük külföldi egyetemet is megjárta, vagy legalábbis Európát beutazó férfiú volt.³² Madarász József például így ír könyveiről és olvasmányairól:

"Saátor nagy bátyámtól csinos könyvtárt örökölvén, az ebben és atyám könyvtárában lelt munkákban telt el legtöbb időm. Többször átolvastam a világtörténelmet, hazám történetét, a nevezetesebb országoknak, és főleg hazámnak alkotmányát, az ezt illető törvényeket. /.../

Hazám e korbéli íróinak és nagy költőinek, Vörösmarty, Bajza, Garay költeményeinek olvasása nem csak legkedvesebb foglalkozásom volt, hanem minden szebb, kivált szabadságra törő műveiket tudtam

is mind."³³

Somogy megyében töltött patvarista évről szólva pedig ezt írta:

"Gyakornokságom alatt ismételve átolvastam hazámnak, és a műveltebb világrészek történetét s kezdtem megérteni a francia forradalom által kivívott eszméknek hatását.

Ezek, és a rég múltból a görög és római köztársaságok törhetetlen, jellemes férfiainak élete, hazájokért való önfeláldozása, a közelébb múltból pedig Svájc és az észak-amerikai köztársaság függetlenségének kivívása foglaltak el, s érlelték meg bennem az emberi haladás nagy feladatát."³⁴

Ugy gondoljuk, hogy ez a fajta szemlélet nemcsak Madarász Józsefre volt jellemző, hanem sokan kortársai közül is így vélekedhettek. A könyvállomány vizsgálata során ki is mutatható, hogy a Madarász József által említett művek az olvasótársaság könyvtárában is megvoltak.

Ehelyütt természetesen csak vázlatosan tudunk szólni a magyar- és idegen nyelvű állományról.

A hazai szépirodalomból Pázmánytól kezdve a kortársi literatúráig szinte mindenki megtalálható /bár pl. Berzsenyitől nem találtunk kötetet!/: a ma is számontartott klasszikusok s a már elfeledett, akkoriban azonban népszerű szerzők egyaránt. Az olvasótársaság tagjai gyűjteményes kötetekben olvashatták Ányos Pál, Baróti Szabó Dávid, Batsányi, Csokonai, Fazekas Mihály, Jósika Miklós, Kazinczy Ferenc, Kisfaludy Károly, Kuthy Lajos, Szentjóni Szabó László, Szigligeti Ede, Vitkovits Mihály és Vörösmarty munkáit /Bezerédy Amália, Kisfaludy Sándor, Pulszky Ferenc stb. írásait németül is!/.

A világirodalom klasszikusai sem hiányoztak az állományból. A görög és római épírók műveinek fordításai mellett /Anakreon, Cato, Cicero, Phaedrus, Sallustius és Vergilius/ a történetírók is szép számmal vannak képviselve eredetiben és németül, de még franciául is.

A német irodalom nagyjai közül Goethe, Lessing, Schiller mellett a rendkívül népszerű s termékeny Kotzebue és Iffland színműveit, Campe, August Lafontaine és Wieland prózai műveit olvashatták magyarul a tagok. A XVIII. és XIX. századi szerzők számos művét eredeti nyelven is kézbe vehették /igy Kotzebue-t 213, Goethét 40, Schillert 31, Klopstockot 30, A. Lafontaint 27, C.J. Webert 26, Zschokkét 14 kötetben, valamint Börne, Clauren, Heine, Hauff, Gellert stb. műveit/.

A francia literatúrát Jean de La Fontaine meséi, Boileau, Dumas, Florian, Hugo, Molière és Voltaire munkái, Montesquieu elmélkedése /A rómaiak nagyságának, és elenyészésének okairól. 1803/ képviselte magyar nyelven. Eredeti nyelven - némelyikhez német fordításban is - Balzac, Barthélemy, Fénelon, Madame Genlis, Paul de Kock, Lamartine, Marmontel /Bélisaire/, J.-F. Regnard, Rousseau, George Sand, Scribe, F. Soulié műveihez juthattak az olvasók.

Az angol irodalom nagyjai sem hiányoztak a magyar nyelvű anyagból /A. Radcliff, Sheridan, Shakespeare, Walter Scott/. A németül is tudók elolvashatták E. Bulwer népszerű regényeit /34!/, Maria

Edgeworth elbeszéléseit, Milton Elveszett paradicsomát, a tiltott könyvek listáján szereplő Thomas Moore költői munkáit, Swift Gulliverjét, Scott összes műveit /106 db!/ és Shakespeare összes drámáit /6/ is. Az amerikai szerzőket csak J. F. Cooper képviselte 5 regénnyel. Angolul csak egy Scott-regény, az Anne of Geyerstein /I-III/, John Barclay kulcs-regénye /Argenis/ pedig latinul és német fordításban volt meg.

A többi európai irodalmat az olasz /Alfieri, Federici, Goldoni, Machiavelli, A. Nota és Torquato Tasso/, a spanyol /Cervantes, B. Gracian, F. G. Quevedo y Villegas/ és a dán /Ludvig Holberg: Klimius Miklósa/ képviseli. /A német nyelvű anyagban megtaláljuk a nagy indiai klasszikus, Kálidásza Sakontaláját is./

Igen nehéz a rendkívül bőséges szakirodalmi anyag - akár jelzésszerű - elemzése is. Megvolt néhány fontos enciklopédia /Közhasznú ismeretek tára I-XII, egy német Conversation's Lexicon/, szaklexikon és kézikönyv /L'Advocat historiai dictionariuma, Hübner Staatslexikona, Korabinszky Geographisch-historisches und Produkten Lexikon von Ungarn-ja, Bod Péter és Horányi Elek életrajzi lexikona stb./.

Az állam- és jogtudományok területéről - ide sorolnám a politikát is - a magyar törvényeken és a különböző országgyűlések anyagain kívül megtalálhatóak a kor fontos elméleti munkái is. A modern politikai és nemzettudat kialakításában oly fontos politikai irodalomhoz a tagok hiánytalanul hozzájuthattak, és így elolvashatták Széchenyi István szinte valamennyi könyvét, Wesselényi, Kossuth, Dessewffy Emil, Eötvös József, Fáy András, Záborszky Alajos, Zsoldos Ignác stb. műveit. Európai tekintésre is módjuk volt e téren is, hiszen megvolt az állományban Beccaria híres könyve /Verbrechen und Strafe/, Tocqueville munkája /A demokrácia Amerikában/, valamint Rotteck és Heeren /Geschichte des Europ. Staatensystems/ művei is.

Igen gazdag a történeti irodalom is - valamennyi nyelven. Csak a legkiemelkedőbbeket soroljuk fel: Archenholz: Annalen der britischen Geschichte; Everett: Geschichte von Amerika; Fessler: Geschichte der Ungarn; Gibbon: Geschichte der römischen Reiches; Girtanner: Französische Revolution; Iselin: Das alte Rom; Milot: Universal-Historie és Thiers: Geschichte der franz. Revolution. A magyarok közül Bél Mátyást, Kézai Simont, Oláh Miklóst és Pray Györgyöt emelném ki /ez utóbbinak szinte valamennyi műve megvan/. Imponáló mennyiségben fordulnak elő az életrajzok és életrajzgyűjtemények a történelem nagy alakjairól /pl. Lorenzo de Mediciről, II. Józsefről, Nagy Péterről, Napoleonról, XI. Leo pápáról/ éppúgy, mint a kortársakról /pl. Blanchard: Neuer Plutarch; Dizmann: Berühmteste Staatsmänner unserer Zeit stb./.

Sok statisztikai és földrajzi tárgyú mű is volt a könyvtárban. A magyarok közül Fényes Elek, Magda Pál művei, a külföldiek közül Galetti: Allgemeine Weltkunde /22 db/, Geographisches Lesebuch /42 db/, Müller: Neueste allgemeine Geographie /5 db/ és a Handwörterbuch Weltall /79 db/ emelhetők ki fontos szakkönyvekként. Ezek mellett

számtalan útleírás és útirajz /a kor legnépszerűbb műfaja volt!/ szerepel az állományban, köztük a legjobban olvasott magyar szerzők művei /Bölöni Farkas: Utazás Éjszakamerikában; Szemere: Utazás külföldön; Tessedik: Utazás Franciaországba/, és természetesen térképek, atlaszok és útikalauzok.

A filozófia, a teológia és az egyháztörténet irodalma a latin nyelvű anyagban jelentős. A magyar nyelvű anyagban a kor vallási kérdéseiről /pl. a vegyesházasságról/ olvashattak a tagok.

Igen gazdag a természettudományos - matematika, fizika, kémia, botanika - és az orvosi könyvek állománya is. Ez utóbbiban feltehetjük Avicenna, Galenus, Hippocrates, Vesalius és a kor jelentős leidei orvosprofesszorának, Boerhaavenak a könyveit is.

Nem jelentéktelen a "házi- és mezői gazdaság" irodalma sem. Minden fontos hazai és külföldi szerző neve felbukkan a katalógusban /pl. Mitterpacher, Csekolics, ill. Burger, Thaer, Wiegand stb./.

Végezetül a nyelvtudományi és a nyelvtanulást segítő művekről is kell szólnunk néhány szót. A szótárak közül a Márton József készítette Német-magyar és magyar-német lexiconon kívül megvolt Pápay-Páriz szótára, Comenius Janua linguarum, Frisius híres Deutsch lateinisches Wörterbuchja stb.; volt olasz és francia szótárak is. Nyelvtanokkal is jól ellátta olvasóit a társaság: volt görög, horvát, török és spanyol nyelvtankönyvek is. A gazdag nyelvészeti anyagból csak két Fejér megyei szerző: Pázmány Sámuel: Schediasmata című "déliabos" nyelvészeti munkáját, és Sajnovits János: Demonstratio idioma Ungarorum et Lapponum idem esse című, a finn-ugor nyelvhasználat első jelentős alkotását emeljük ki.

A kéziratokról - a katalógus utolsó tételeként szereplő arab kéziratok és a már említett Mignet-művön kívül - nem tudunk semmi közelebit.

Hírlapok, folyóiratok és egyéb periodikumok

A naprakész irodalmi és politikai tájékozottságot leginkább a hírlapok és a folyóiratok biztosították. A nyomtatott katalógust vizsgálva azonban meg kell állapítanunk, hogy a folyóiratanyag nagy része régi évfolyamokból állt /illetve évszám megjelölés híján nem tudni, mikori periodikákról van szó/. Mindössze a következő három kiadvány esetében állíthatjuk bizonyosan, hogy előfizette őket az olvasótársaság: Budapesti Szemle, Gazdasági Tudósítások, Tudománytár. Nem tudjuk azt sem, hogy milyen egységet értsünk darabszám alatt, bár az alapszabály szerint kölcsönzéskor az újságok egy havi számai egy könyvnek feleltek meg. Ennek ellenére megkockáztatjuk azt a kijelentést, hogy 10-15 hírlap- és folyóiratféleségnél nem lehetett több a könyvtárba járó kurrens periodikumok száma ³⁵ /külön kategóriának tekintettük az almanachokat, kalendáriumokat és az egyéb periodikumokat/.

A magyar nyelvű folyóiratok közül az alábbiakat olvashatták az egyesület tagjai:³⁶

Athenaeum 1837-38ik évre	4 db
Budapesti Szemle [1840-41]	2 "
Figyelmező [az Athenaeum melléklapja]	4 "
Gazdasági Tudósítások 1838-41	12 "
Hasznos Mulatságok [a Nemzeti Ujság melléklapja]	2 "
Ismertető	2 "
Koszorú. Szépliteraturai ajándék [a Tudományos Gyűjteményhez]	2 "
Mulattató. [Szerk.] Harsányi [Pál]	3 "
Nemzeti Ujság. Kulcsártól	4 "
Orvosi Tár	11 "
Sas. Vegyes iratok [1831-33]	4 "
Századunk. Orosztól [a Hirnök társlapja]	2 "
Themis. Szalaytól	2 "
Törvényhatósági Tudósítások. Kossuth Lajos [szerk.] kéziratos!	2 "
Tudományos Gyűjtemény	39 "
Tudománytár 1841	12 "
A Tudós Palócz [szerk. Gaál György]	1 "

Meglepetésünkre nem szerepel a katalógusban néhány fontos hirlap: így a Jelenkor, a Hirnök /noha társlapja, a Századunk, igen/, a Világ /1841-ben indult/ és a Pesti Hirlap. Valóban nem jártak, vagy csak kimaradtak volna a jegyzékből? 37

A reformkorban megjelent fontosabb almanachok azonban szép számmal megtalálhatók az állományban. Majdnem teljes az Aurora /1824, 1827-36, 1838/, megvan a Kovácsóczy Mihály szerkesztette Nefelejts és Árpádia /Honi történetek zsebkönyve/, a Garay János szerkesztette Hajnal első darabja 1837-ből, az Emlény 1837-42, a Remény /zsebkönyv/ 1841, melyet Szentiváni Mihály adott ki Kolozsváron, és végül a Vajda Péter szerkesztette Nemzeti Almanach 1841-42 /4 db, bizonyára 2-2 példányban/.

Nem hiányoznak az állományból a népszerű kalendáriumok sem: a Magyar Hazai Vándor 1833, 1834, 1838 és 1839. évi és a Közhasznú Honi Vezér két /1841 és 1842? évi/ kötetei.

Az egyéb periodikus kiadványok közül feltétlenül említést érdemelnek a különféle egyesületek évkönyvei, jelentései /Gazdasági Egyesület, Győri Olvasótársaság, Kőszegi Olvasó Egyesület, Pesti - később - Nemzeti Casinó, Székes-fejérvári Casinó, Somogyi lótenyésztő társaság/, a budai és pesti nemzeti játékszini zsebkönyvek és a Magyar tudóstársaság két jelentése is.

A német nyelvű időszakos kiadványok azonosítása még nehezebbnek bizonyul, mivel egyiknél sem találunk évszámot és sokuknál rövidített cím szerepel. Számuk 13 - külön kategóriának tekintettük a gróf Mailáth János által kiadott Iris zsebkönyvet 1841- és 1842-ből. Közülük három Magyarországon, a többi Németországban, illetve Bécsben, Brünnsben jelent meg.

Bayerische Landbothe [?]	10 db
Europäisches Journal [?]	5 "
Geist der Zeit /újság lap/ [Wien]	13 "

Gemeinnützige Blätter [Buda]	28 db
Hesperus [oder Belehrung und Unterhaltung] für [die Bewohner des] Öster[reichischen Staates]	48 "
Literatur-Zeitung [Wiener allgemeine]	2 "
Magazin für Gesch[ichte, Statistik und Staatsrecht] der Österr[reichischen Monarchie. Göttingen]	2 "
Reich der Todten /újság lap/	2 "
Spiegel für Kunst Eleganz und Mode /Zeitung/ [Buda]	2 "
Ungarische Miscellen. Aus dem Ar[chiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst. Wien]	1 "
[Vereinigte] Ofner-Pesther Zeitung [Buda]	4 "
Wiener Theater-Zeitung [Wien]	26 "
Wi[e]nerische Zuschauer	6 "

Természeteseken ebben az anyagrészen is találunk kalendáriumot /Pesther Stadt- und Landbote/, évkönyvet /Jahrbuch für 1834/ és egyéb periodikus kiadványt /pl. Militarschematismus für Österreich stb./.

A latin nyelvű anyagban csupán három schematismus található, közte /feltehetőleg/ a Fejér megyei püspökségé: Schematismus Venerabilis Cleri.

*

Az olvasótársaság a megvásárolt műveket tulajdonbélyegzővel látta el a címlapjukon. A bélyegző fémből készült, mérete 58x24 mm, formája ovális /a Magyar tudós Társaság könyvtárának bélyegzőjére hasonlít/. Felirata két sorban: FEHÉR MEGYEI || OLVASÓ TÁRSASÁG.

A nyomtatott katalógus keletkezésének körülményei

Szólnunk kell röviden arról is, hogy hol és miért éppen Halle városában készült ez a katalógus, hiszen az olvasótársaság évkönyvei helyben nyomattak /kivéve az 1842/43. évit, mert az Pesten készült Beimel József nyomdájában - valószínűleg Számmer Pál halála miatt/. Már utaltunk arra, hogy a könyvállományban néhány tiltott mű is szerepelt, így logikusnak tetszik, hogy megkerülve a helyi cenzort, külföldön nyomtatták ki a katalógust. Sajátos egybeesés - és a véletlen ki is zárható -, hogy Carl Geibel szülővárosa Halle volt, és Halléban már a XVIII. században jelentek meg magyar nyelvű művek. A Fejér megyei Olvasótársaság katalógusa annak a Heynemann Eduárdnak a nyomdájában látott napvilágot - feltehetőleg 1843-ban -, ahol kinyomtatták Wesselényi Miklós: Szózat a magyar és szláv nemzetiség ügyében /Lipcsében, Wiegand Ottónál, 1843/, Auguste de Gerando: Néhány észrevétel... /Uo. 1843, név nélkül/ és Fényes Elek: Magyarország hátramaradása ügyében /Lipcsében, Ottónál, 1844/ című munkáit is.³⁸ Lukácsy Sándor 1963-ban mindössze Irinyi József: Német-, franczia- és angolországi úti jegyzetek /Hála, Heynemann, 1846/ című két-kötetes művét említi ismert hallei nyomtatványként.³⁹

Mivel ez a nyomda német nyelvű könyveket is készített, fel sem merülhet, hogy fiktív impresszumról van szó. A közvetítő a nyomdához csak is Carl Geibel lehetett, aki minden tavasszal részt vett - néha személyesen

is - a lipcsei húsvéti könyvelszámoláson. ⁴⁰

Az 1843. évi megjelenést a katalógusban még szereplő 1842-ben megjelent könyvek, folyóiratok valószínűsítik, valamint az, hogy összefüggést tételezünk fel a "kültárok" megszervezése - 1842/43 - és a katalógus ki-nyomtatása között.

Az olvasótársaság megszűnése

A már többször idézett 1844-es Geibel-levél azt is bizonyítja, hogy ekkor már az egyesületnek anyagi gondjai is voltak, hiszen sokáig adósak maradtak a megrendelt és leszállított sorozatok, többkötetes művek és folyóiratok árával. Ezek a gondok az olvasótársaság "kifáradását" jelzik,

KLIEGL KÖNYV.

Írták

Autunovics József. Burián Imre. Császár. B. Eötvös József. Garay János. Hollermayer. Hosszay Rudolf. Jablanczy. Kiss Antal. Kunoss. Lauka Gusztáv. Lakner Sándor. L.* Gr. Mailáth János. Medve Imre. Nagy József. Ney. Pajor István. Pulszky Ferencz. Sujánszky. Szemere Pál. Szeberényi Lajos. Tárkányi Béla. Vachot Imre. Vachot Sándor. Vidor Emil. Zsoldos Ignác.

(Szerkesztette: Garay János)

Elsőkötet.
**FEHER MEGYEI
OLVASÓ TÁRSASÁG**

PESTEN.

Müller Nyomtatva Landerer és Heckenast.
Buchdruckung & Leihbibliothek P. 842.

20 N

amiben egyéb okok is közrejátszhattak: a politikai erőviszonyok megváltozása, az alapító Madarász-testvérek távolléte⁴¹ és egyéb, számunkra ismeretlen tényezők.

A Fejér megyei Olvasótársaság a hatodik esztendő végén, 1846-ban szűnt meg, pontosabban nem alakult újra az alapszabály előírása szerint /1840.20.pontja/. Arra, hogy az újraalakulás szándéka megvolt, utal az a körülmény, hogy a könyvtár anyaga együttmaradt - és feltehetőleg a kultúrákból is visszakerült a központba. A letétek nem kerültek vissza eredeti tulajdonosaikhoz, hanem továbbra is a Rosty-házban, a társaság egykori helyiségeiben tárolták a könyveket évi 200 váltó forint bérleti díj ellenében. Minderről a fennmaradt "Bizonyítvány" tanúskodik, melyet érdemes teljes egészében idézni:

"Alulírottak jó lélekkel bizonyíthatjuk, hogy tekintetes idősb Rosty Sigmund ur Uri utszában levő lakházának emeletében 4 szobát 1846^k Dömötör napkor mint a' fejezmegyei olvasó társaság első alakulásának kiteltekor, annak jövőre újra alakulásáig 200 az az kétszáz váltóforintért engedett és adott által. - Költ Székesfejérvárott Novemb 3^{ik} napján 1847. -

Salamon György
Fekete János
Kenessey Sándor

Alol irt jó lelekkel allithatom, hogy magam is egyik voltam, ki Salamon György urat arra kértem, hogy T. Rosty Zsigmond Urral egyez[ez]zen meg időn túl is, a' mig tudni illik a társaság ujjabban alakulhatna, a' szállás iránt, hogy a' könyvek biztos helyen legyenek. Sz: Fejérváron 3^{ik} November 1847

Kenessey Ferenc
Tábla Biró⁴²

Egyértelműnek látszik tehát, hogy egy évvel az "olvasótársaság első alakulásának kitelte" után az egykori tagoknak feltett szándéka volt az egyesület újjászervezése. Tisztában voltak vele, hogy milyen jelentős könyvtárunk van, amelynek tárolásáért továbbra is fizettek - a bért keveslő - Rosty Zsigmondnak.

Az újraalakulásra azonban már nem került sor és a könyvtár sem maradhatott a Rosty-házban. Nem sokkal később a vármegyei levéltárba kerülhetett a gyűjtemény, s csak majd száz évvel később, 1944 őszén hallatott magáról a szinte hiánytalanul⁴³ megőrzött állomány:

A Fejér megyei Levéltárban van "egy ötezer kötetes könyvtár, amit a Fejérmegyei Olvasó Társulat alapított ... és amit megszűnése után kezelés végett a levéltárnak adott".⁴⁴

Ujabb húsz esztendő elmúltával Könczöl Imre megtalálta az egyesület néhány iratát és nyomtatott katalógusát, kutatásairól publikációjában is beszámolt, de a könyvtárról magáról semmit sem tudunk. Vajon túlélte-e a világháború pusztításait? Erre a kérdésre jelenleg nem tudok válaszolni, csak reménykedem, hogy hamarosan fény derül a könyvtár további sorsára is.

Jegyzetek

1. Könczöl Imre: Egy reformkori könyvtár. = Könyvtáros, 1963. 526-528.p.
2. Tóth György István: A Fejér megyei Olvasótársaság. = Fejér m. Könyvtáros, 1972. 1.sz. 50-54.p. és 2.sz. 35-38.p.
3. 1840, 1841/2, 1842/3, 1843/4, ez utóbbi csonkán, az első húsz oldal hiányzik. Az utolsó három évkönyv Héringh Ignác székesfehérvári ügyvéd példánya volt (MTA Könyvtára T 311.016).
4. A politikai küzdelmekről lásd Madarász József: Emlékirataim 1831-1881. Bp. 1883., valamint Erdős Ferenc: A polgári forradalom és szabadságharc története Fejér megyében 1848-1849 = Fejér m. történeti évk. 12. Székesfehérvár, 1978. 7-152.p.
5. Vö. Fejérmegyei Olvasó Társaság könyvtárában lévő könyvek. [Halle] Hála, Heynemann Eduárd. [1843?] 6. ill. 8.p. (a továbbiakban Katalógus) a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban (VMMK R. 380).
6. Fejős Imre: Az Országgyűlési Ifjúság Társalkodási Egyesületének könyvtára. = M. Könyvszemle, 1961. 319.p.
7. Kanyar József: Somogy vármegye könyvtárának története (1816-1950). = "Múzsáknak szentelt kies tartomány". Tanulmányok Somogy művelődés-történetéből (XVIII-XX.sz.) Kaposvár, 1983. 235.p.
8. A Haramia Hegy. Ósi történet a 10-ik század elejénn. [Kézirat] 1830. 45 p. (OSZK); Hős regék a magyar előidőből. Pest, 1831. Trattner-Károlyi. 94 p.; Nefelejts. Kiad. Madarász József, Malagécz Antal. Pest, 1831. Beimel J. 67 p.; Érzelem. [Versek] 2-dik füzet. Sz.Fehérvár, 1837. Számmer P. 31 p.
9. Fejős i.m. 320-321. és Kanyar i.m. 230.p.
10. V.ö. a Fehér Megyei Olvasó-Társaság Évkönyve - a továbbiakban FMOT évk. - 1840. 3.p.: "A f[olyó] e[sztendő] Tavaszutó 31ki ülés végzése az aláírás bezárását f.e. Sz.Mihály napra határozta el."
11. Kállay István: Fehérvár regimentuma 1688-1849. A város mindennapjai. Székesfehérvár, 1988. 324.p. (1840.jún.26. No.1412) Lásd még: Országos Levéltár C53. Dept. Publ.Pol. 1845. 70.fonds 4. (Jan.27. 1845).
12. V.ö. Hirnök, 1840. 50.sz. (jún.22.) 1.p. - A házszámról ld. Szfv. Városi Levéltár iratai. Telekkönyvek XIX.sz. első fele. 1.köt.
13. Könczöl i.m. 527.p.
14. Uo. 527-528.p. - Madarász Gedeon nem volt tagja az olvasótársaságnak.

15. Somogyban is kétféle tagságot ismertek: "a 12 ft-ot fizetők meghatározhatták a vásárlandó újságokat és folyóiratokat, a 4 ft-ot fizetők pedig olvasási jogukat váltották meg." Lásd Kanyar i.m. 230.p.
16. Az 1840. augusztus 25-én nyomtatott első egyesületi évkönyv alapján. Az évkönyvet Székesfehérváron nyomtatták 900 példányban /a nemesi kaszinóhoz hasonlóan/, tájékoztató és tagtoborzó célzattal. Az 1841/2. évit már csak 300 példányban jelentették meg. A példányszámot a székesfehérvári kir. könyvvizsgáló iratai 1822-1848. alapján közöljük /Fejér Megyei Levéltár VIII.51.II/.
17. FMOT évk. 1843/4: "101 rend[elő] tagtól...808 ft, 231 olv[asó] tagtól...924 ft" bevételről ad számot a pénztáros.
18. Hudi József: A Veszprémi Olvasótársaság története 1841-1844. = A Veszprém Megyei Múzeumok közlem. 18.1986. Veszprém, 1987. 457.p., valamint A Győri Olvasó Társaság részeseinek névsora betürenddel s annak szabályai 1841. Győr, [1841] Streibig, továbbá 1845. Győr, [1845] Streibig.
19. V.ö. Fényes Elek: Magyar országnak s a hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapota statistikai és geographiai tekintetben. Pest, 1836. 1.köt. 64-102.p.: Fejér vármegye, valamint Madarász József i.m.
20. "A könyvtárnoki hivatal tisztos fizetéssel és szállással díjaztatott" - írja Madarász József (i.m. 84.p.). Az évkönyvekből tudjuk, hogy a könyvtáros évi fizetése 1841/42-ben 75, 1842/43-ban 56, 1843/44-ben 90 pengő forint volt. Mivel Madarász határozottan kiemeli Márkus István személyét, feltételezzük, hogy kezdetben talán a jegyzők valamelyike látta el a könyvtárosi teendőket. (Márkus 1841/42-ben az olvasótársaság jegyzője!)
21. Így például Wesselényi Miklós Balítéletekről [Leipzig, 1833], valamint a francia Lamennais Worte eines Gläubigen című műve (Paroles d'un croyant). Ez utóbbiról érdemes megjegyezni, hogy 1835-ben Rader Alajos székesfehérvári könyvkereskedő boltjában az ellenőrzést végző városkapitány mint betiltott munkát kifogásolta, és azt vizsgálta, honnan került a könyv a kereskedőhöz. (V.ö. Kállay i.m. 318.p.; a mű francia címe ott hibásan szerepel!) - Egyébként Veszprémben is tilos volt a könyvtári könyv kölcsönadása!
22. V.ö. Carl Geibel 1844. ápr. 4-én kelt levelét az olvasótársasághoz. (VMMK R. 380.)
23. Fülöp Géza: A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban. Bp.1978. 130.p.
24. Sennowitz Adolf: Geibel Károly Pesten. = M.könyvkereskedők évk.XI. Bp.1901. XIX.p., továbbá Jelenkor, 1842. mart.26. (25.sz.)109.p.
25. Arany Magyar Zsuzsanna: Az első székesfehérvári könyvkereskedés

felállításának előzményei. = Fejér m. Könyvtáros, 1981. 1.sz. 63-64.p.

26. Kállay i.m. 317.p.
27. Így például: Buchhandlung Verzeichniss 1 db, Leihbibliothek Verzeichniss [von Hecken(ast) 1839] 1 db (V.ö. Méltóságos Mérey László kamarás úrtól kölcsönzött 782 darab könyvek jegyzéke. 33. tétel), Bibliotheca selecta 1 db, Catalogus librorum 4 db, Index variorum librorum 2 db. = Katalógus, 19., 27., 41., 43., 52.p.
28. V.ö. Petrik I.851: A franczia forradalom története. Ford. Gaal. Pest, 1844-1845. 8 r. (Hartleben K.). (Történeti könyvtár 5-6.)
29. A tételeket a munka során megszámloltam, a darabszámot Könczöl Imre cikke alapján közlöm. A "tétel" megjelölés nem fedti teljesen a "mű"-vet, mivel egy-egy mű néha két helyen is szerepel.
30. Pl. Baro De Mane - Báró De Manx és Kenyérmezei viadal - diadal helyett; így lett a nyomtatás során Sajnovits Jánosból Sagnovits. = Katalógus, 4., 8., 63.p.
31. [V.Hugo:] Angelo. Drama. ford. B. Eötvös József.. 2 db., [G.E.Lessing] Barnhelmi Minna. v.j. ..3 db., [Molière:] Botcsinálta doctor.. 3 db.
32. Barkóczy László püspök, Fénelon Nőnevelésének fordítója; továbbá Karácsony Antal és Lázár ügyvédek, akik számos fizikai, matematikai és gazdaságtani munkával gyarapították a pápai református főiskola könyvtárát. (Antal lajstromot vezetett a "Mégvételre vagy akármely tekintetben emlékezetre méltó könyvek"-ről, lefordította W.J. Krug filozófiai művét, Ohm elemi mértanát stb., Lázár pedig tudományos jegyzeteket vezetett 1825-től, amely három kötetet tesz ki. V.ö. Borsos István: A pápai evang. reform. főiskola könyvtárának katalógusa és rövid története. Pápa, 1901. 19., 596., 598. és 600. p.)
33. Madarász i.m. 31.p.
34. Uo. 17.p.
35. Az 1841. évben megjelent - az olvasótársaság könyvtárában is meglévő - kilenc folyóiratcím éves előfizetése közel 60 ft-ot tett volna ki. Az 1841/2. pénztári évben a hírlapokra 59 ft 4 kr-t fordítottak az évkönyv szerint.
36. Listánkon csak azok a periodikumok szerepelnek, amelyeket V. Busa Margit felvett Magyar sajtóbibliográfia 1705-1849. című munkájába (Bp. 1986. OSZK).
37. Bizonytalanok vagyunk abban is, hogy a katalógusban szereplő két cím - Hadi történetek 2 db, Minerva 1 db - folyóirat-e vagy sem. - Az Ismertető a Világ társlapja volt 1841-ben.

38. Érdekes adalék, hogy De Gerando: Pest. Egy tiszaháti magyar őszinte megjegyzései (Pozsony, 1846. Szerző.) című műve ugyanakkor Lipcsében F. Volkmárnál, Geibel bizományosánál és Pesten Geibel Károlynál is megjelent.
39. Lukácsy Sándor: "Nyomatott Hálában..." = Könyvtáros, 1963. 667-668.p.
40. V.ö. Geibel 1844. ápr. 4-én kelt levelével. VMMK R.380.
41. 1844-ben Madarász József házasságkötése után már Pakson élt. Bátyja, László pedig Baranya megyében lakott és Somogyban vállalt politikai szerepet. Megjelentek ugyan a Fejér megyei közgyűléseken, az olvasótársaság munkájában azonban már nem vettek részt. A Védegylet székesfehérvári szervezete 1845-ben már az olvasótársaság termében ülésezett, nem a városi kúria helyiségében. Ekkor Karácsony Antal lett az elnök a lemondott Niczky János, városi tanácsnok helyett. (Jkv. 883/1845)
42. Talán csak véletlen, de a négy aláíró közül három - Fekete Székesfehérváron, a két Kenessey Baracskán - volt könyvtáros.
43. A Kliegl könyv (Szerk. Garay János. Pest, 1842.) egyik példánya, amelyet egykori kölcsönzője nem szolgáltatott vissza, a FSZEK tulajdonába került. (A mű címlapján az olvasótársaság bélyegzőjén kívül egy Müller nevezetű budapesti könyvkereskedő kék bélyegzője is látható.) Itt mondok köszönetet Tóth Györgynek, aki felhívta a figyelmem az FSZEK Szüry-gyűjteményének katalógusára.
44. V.ö. Bombabiztos helyen van a fejérmegyei levéltár. = Fejér m. Napló, 1944. szept.1. 3.p. - Kégli Ferenc szives közlése nyomán.

F ü g g e l é k

A Fejér megyei Olvasótársaság tisztségviselői 1840-1844

Elnökök

1840/41	Fiáth Ferenc (1815-85) második alispán
1840/41-1842/43	Mérey László (? - 1850) kamarás
1840/41	Sárközy Kázmér, első alispán
1841/42-1843/44	Madarász László (1811-1909) törvényszéki ülnök
1842/43	Salamon Lajos (1812-88)
1843/44	Cserna Károly (Udvardy)
1843/44	Kandó József törvényszéki ülnök

J e g y z ő k

1840/41-1841/42	Karácsony Lázár (? - 1843) ügyvéd
1840/41-1842/43	Madarász József (1814-1915)
1841/42	Márkus István (Csősz) ügyvéd
1842/43	Miskey Ferenc [ifj.] ügyvéd
1842/43-1843/44	Molnár Károly, ügyvéd
1843/44	Fekete János (1817-1877) ügyvéd
1843/44	Kovachich Kandid (1814- ?) ügyvéd

Ü g y é s z e k

1840/41-1842/43	Varga Lajos, ügyvéd
1842/43-1843/44	Modrovich Elek, megyei alügyész
1842/43	Molnár Imre, ügyvéd
1843/44	Boross Mihály (1815-99) ügyvéd
1843/44	Lethenyi Károly, ügyvéd

P é n z ő r / P é n z t á r n o k

P é n z s z e d ő

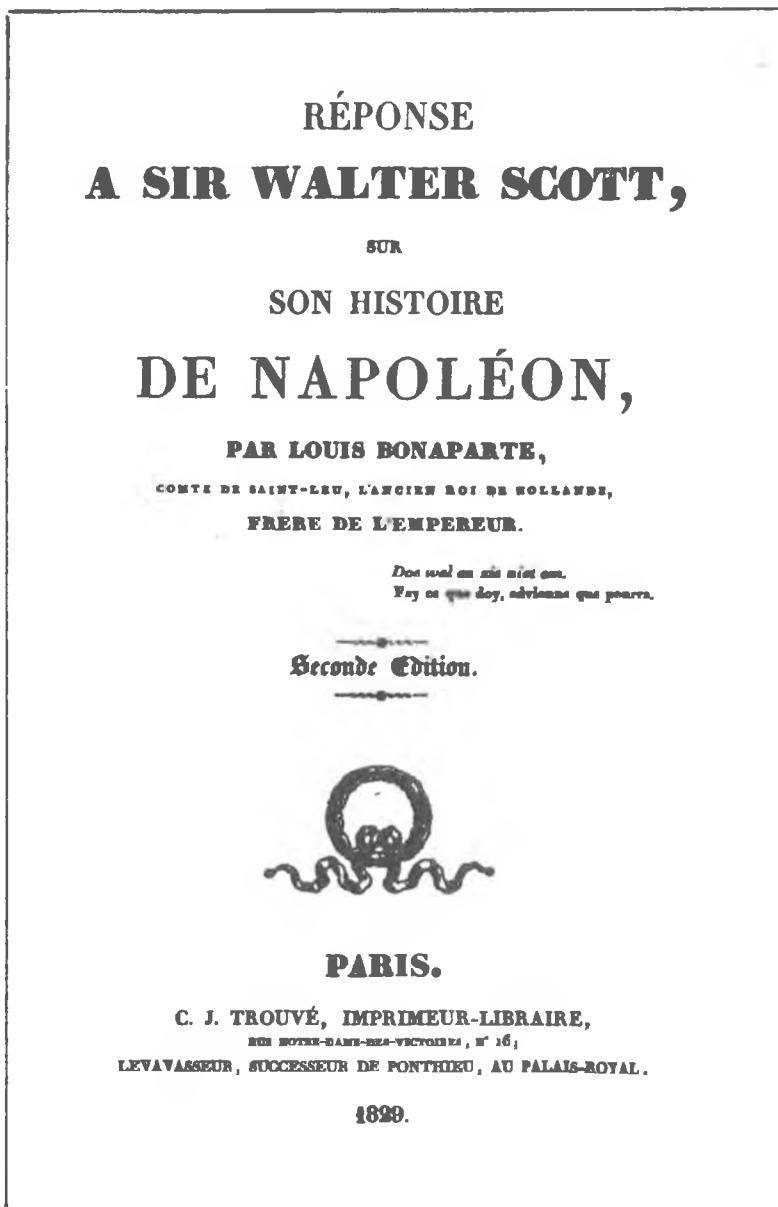
1840/41	Sárközy Zsigmond	Kovachich Kandid Szőke Sándor
1841/42	Nagy Lajos	-
1842/43	Kerznarics János (Alap) Márkus István (Székesfehérvár) Podhorszky Napol[eon] (Rácalmás) Roboz Ferenc (Bicske) megyei esküdt Somogyi Vince (Baracska) ügyvéd Szücs József (Csákvár) megyei esküdt	
1843/44	Czigány György (Rácalmás) Hamvasy Imre (Székesfehérvár) Kenessey Ferenc (Baracska) törvényszéki ülnök Kerznarics János (Alap) Roboz Ferenc (Bicske) megyei esküdt Szücs József (Csákvár) megyei esküdt	

K ö n y v t á r n o k

1840/41	?
1841/42	?
1842/43	Czigány György (Székesfehérvár) Kazay Károly (Csákvár) megyei esküdt Kenessey Sándor (Baracska) Kerznarics János (Alap) Kovachich Kandid (Rácalmás) ügyvéd, törvényszéki ülnök Nagy István (Bicske) református lelkész Soós Ferenc (Bogárd)

Ács Mátyás (Csákvár)
 Czigány György (Rácalmás)
 Fekete János (Székesfehérvár)
 Kenessey Ferenc (Baracska) törvényszéki ülnök
 Kerznarics János (Alap)
 Nagy István (Bicske) református lelkész
 Soós István (Bogárd)

Murányi Lajos

A könyvtár egyik francia nyelvű könyve Napóleon testvérének a műve; a könyv első kiadása Stuttgartban jelent meg 1828-ban. Címfordítás: Válasz sir Walter Scottnak "Napóleon története" című könyvére.

In memoriam Könczöl Imre

Könczöl Imre, a várpalotai Krúdy Gyula Városi Könyvtár nyugalmazott igazgatója, aki egykor a székesfehérvári Városi Könyvtár újjászervezője, a Megyei Könyvtár létrehozója, vezetője volt, 1990. május hó 23-án, hosszú betegség után, életének 72. évében elhunyt. Temetését a református egyház szertartása szerint május 30-án tartották Várpalotán. A sirnál Bella István költő emlékezett az elhunyt székesfehérvári éveire és tetteire /Népszabadság, 1990. június 5./, majd utódja, Neményi László könyvtárigazgató mondott búcsúszavakat, egykori munkatársai, tisztelői körében.

Könczöl Imre nehéz, de eredményes, hasznos élet után nyugodjék békében.

Az élők kötelessége - nem csak az elhunytak emlékének tisztelete, hanem - tovább dolgozni, tenni mindazt, amit az elődök megkezdték, s megismertetni az utódokkal az elhunytat, tetteit. Egy emberöltő múlt el azóta, hogy Könczöl Imre távozni kényszerült a Megyei Könyvtár éléről. Ismerjük életútját, tetteit? Ki volt Ő? Valljon magáról Ő, önéletrajzának részlete:

"[...] 1918-ban [november 11-én] születtem Fülén, Fejér megyében, hatholdas parasztszülők gyermekeként. Az elemi iskolát szülőfalumban, a középiskola 4 osztályát a székesfehérvári áll. reáliskolában, a tanítóképző 5 osztályát pedig a nagykőrösi tanítóképzőben végeztem. Utána, 1939 őszén tanítónak mentem Enyingre.

A mozgalmi jellegű munkába fiatalon bekapcsolódtam. Kapcsolatba kerültem a falukutatókkal s az ifjúság között tevékeny munkát végeztem. Egyik vezetője lettem az ifjúsági tanyamisszióknak, megszervezője és vezetője a honismeret-politika-szociológia körnek. Előadások sorozatát tartottam és közben irtam is. Verseim, novelláim, tanulmányaim, majd 1939-ben önálló verses kötetem is megjelent. 1939-ben az akkor megalakult Nemzeti Parasztpárttal is kapcsolatba kerültem. Belekapcsolódtam Móricz Zsigmond nép-főiskolai mozgalmába is s az ország különböző részein előadásokat tartottam. 1940 nyarán pedig én voltam a vezetője a balatonszárszói ifjúsági paraszttábornak.

1940 decemberében bevonultam katonának s négy évig megszakítás nélkül katona voltam. Egy évig Nyiregyházán s utána Kassán. [...]

A felszabadulás után bekapcsolódtam a földosztás és a politikai szervezés munkájába. A Nemzeti Parasztpárt enyingi járási titkára, majd Északdunántúli kerületi titkára, valamint a Győri Szabad Szó felelős szerkesztője lettem. 1946-ban a rendszertelen életmód következtében megbetegedtem s visszamentem Enyingre tanítónak. Természetes, politikai vonalon is tovább dolgoztam és a reakció támadásainak középpontjába kerültem. [...] Az iskolából is kutasítottak [1946 decemberében]. Ekkor kerültem a szabadművelődési apparátushoz, Veszprémbe, ahol hivatali munkám mellett politikai téren is továbbműködtem.

Az MKP megyebizottságával való előzetes megállapodás értelmében 1948 elején MKP tag, megyei választmányi tag, megyebizottsági aktív voltam és propaganda, valamint pedagógus káder vonalon dolgoztam. 1948 áprilisában a Pápán szervezett szabadművelődési felügyelőség vezetője lettem.

1948 júniusában az MDP országos központjába kerültem, ahol a népművelési bizottság titkára voltam. 1948 decemberében saját kérésemre visszakerültem családomhoz Pápára, két héttel később azonban a Pártközpont a szabadművelődési akadémia szervezésével bizott meg. Családi körülményeimre való tekintettel azonban még az akadémia szervezése alatt, szűkebb hazámba, Székesfehérvárra való áthelyezésem kértem. Kérésem teljesült [1949-ben] s azóta Székesfehérváron dolgozom. Szabadművelődési felügyelő, a Megyei Népművelési Központ vezetője, majd a Megyei Tanács népművelési osztályának, oktatási és népművelési osztályának, végül népművelési osztályának a vezetője voltam. Ebből a beosztásból 1951. októberében hozzájárulással kiléptem s utána a Városi Könyvtár, majd 1952. augusztusában, a Megyei Könyvtár megalakulása alkalmával annak vezetője lettem. [...]"

A fennmaradt Önéletrajz e dátummal befejeződik. De folytathatjuk az életút felvázolását, a munka és a körülmények felvillantatásával.

"A könyvtárosi teendőket nov. 16-án kezdtem meg. Elsősorban a forgalmi anyagot rendeztem szakok szerint s megkezdtem az ömlesztett anyag válogatását. [...] Az eredményes munkát és a könyvtár további fejlesztését nagy mértékben akadályozza a fűtés teljes hiánya és a jelenlegi szűkös elhelyezés." - "A könyvtár részére tüzelőanyagot a városi tanács még mindig nem biztosított. A jéghideg helyiségben, amely a télen még egyszer sem volt befűtve, a tervezett feldolgozó munkát nem lehet végezni. A naponkénti kölcsönzést és a könyvek előző hónapban megkezdett válogatását is egészségem veszélyeztetésével végzem" - írta a Városi Könyvtár 1951. november illetve december havi jelentésében. Így kezdődött könyvtárosi munkája, az alapok megteremtésével.

S a folytatás? A körülmények lassú javulásával, szivós, következetes és kitartó munkával kezdett életképessé válni a könyvtár és épülni a megyei könyvtárhálózat. A napi munka mellett jutott ereje és ideje Könczöl Imrének egyebekre is. Olyanokra, mint az 1954 júniusi badacsonyi író-könyvtáros találkozó, s decemberben a Vörösmarty Irodalmi Társaság megalakítása,

melynek titkárává választották. 1955-ben felelős szerkesztőként megindította a Társaság irodalmi és helytörténeti antológiáját, a Fehérvárt, amelynek 4 száma jelent meg, s a névadó halálának 100. évfordulója alkalmából rendezett emlékünnepség megrendezése is személyéhez fűződött.

1956. Fordulópont volt az Ő életében is. Tette, amit tennie kellett, meggyőződése, hite szerint, meggondoltan, szélsőségektől mentesen. A könyvtár munkáját mindvégig biztosította, vezette. 1957. március 8-án vitték el lakásáról. Az 1958 áprilisában kezdődött tárgyalásig hosszú idő telt el. Három évre ítélték. Az 1959-ben megtartott fellebbviteli tárgyaláson ítéletét egy évre csökkentették. És azután? Az Állami Biztosító körzeti felügyelője volt 1959-1963-ig - távol a választott hivatásától. 1963 januárjában került a várpalotai Krúdy Gyula Könyvtár élére, ahonnan 1980-ban ment nyugdíjba.

Munkája 1954 és 1988 között többször is elismerésben részesült. Munkatársai megbecsülése pedig egész életét végigkísérte.

Kiváló szervező és szónok, az irodalomnak "értő szolgája", pedagógiai érzékkel megáldott vezető, megbecsült könyvtáros volt.

Ifjan írta egyik versében életcélát tűzve maga elé: "Követelni, kérni, sokat cselekedni!"

Élete lezárult, munkájával maradandót alkotott, elmondhatjuk: programját megvalósította. Nem feledteti tetteit gyászunk indulata.

1990. május 8-án kísérték utolsó útjára Lökös Jánosné, Holik Máriát, a sárbogárdi városi könyvtár 36 évesen elhunyt feldolgozó munkatársát a sárszentmiklósi temetőben. Rövid életét a tanulás, a munka, a családja, három gyermeke töltötte ki. Súlyos betegségében is munkálkodva, rendithetetlenül hitt a gyógyulásban. Kedves, szerény, szolgálatkész viselkedését, mosolygós arcát nem felejtik el, akik ismerték és szerették.

RENDAHAGYÓ

SZÜLETÉSNAPI KÖSZÖNTŐK

A könyvtárak elsősorban azzal ismerik el az írók, költők, tudósok munkáját, hogy megvásárolják könyveiket, és az olvasók rendelkezésére bocsájtják. Folyamatosan gyűjtik és rendszerezik a jelentősebb személyiségekről szóló nyomtatásban megjelent irodalmat. Ez természetesen kötelességük, de megbecsülésük jele is.

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár helyismereti gyűjteménye ebben az évben több, megyénkből származó, alkotó születésének kerek évfordulójára hívja fel a figyelmet. A kartonlapokon szereplő információk segítségével feltárul ragaszkodásuk, hűségük a számukra meghatározó élményeket adó tájakhoz, emberekhez. Az is kiderül, hogy az itt élők mennyire kísérték figyelemmel útjukat, hogyan segítették küzdelmeiket. A néhány kiválasztott híressé vált névhez tartozó pontos és visszakeresésre alkalmas sajtócikkeket, hirdadásokat olvasva egyértelművé válik, hogy az adósságaink törlesztése nem a helyismereti gyűjtemény feladata.

KOVALOVSKY MIKLÓS tanár, a nyelvtudomány kandidátusa, szótárkészítő, irodalomtörténész, az MTA Nyelvtudományi Intézete nyugalmazott főmunkatársa 1910. szeptember 27-én született Mórton. Itt végezte elemi és polgári iskoláit, majd a Székesfehérvári Magyar Királyi Állami Ybl Miklós Reáliskolában érettségizett 1928-ban. A budapesti egyetem bölcsész karának magyar-francia szakos hallgatója volt, doktori disszertációját "Az irodalmi névadás" címmel írta.

A fiatal tanár először a Szolnoki Városi Fiú Felsőkereskedelmi Iskolában, majd a pestszentlőrinci és a budapesti kereskedelmiben tanít. Dolgozik a Közoktatásügyi Minisztériumban, ahonnan a Pedagógiai Főiskola filológia tanárának nevezik ki. 1950-ben elbocsátják, egy kistérségi iskolában napközisként, később igazgatóhelyettesként tevékenykedik. 1952-ben hívják meg munkatársnak az MTA Nyelvtudományi Intézetébe.

Fontosabb műveit és a szerzőjükről szóló irodalmat tekintve meglepő, hogy a tartalmára, terjedelmére nézve egyaránt jelentős életmű mellett milyen szerény az alkotójukról szóló irodalom, és különösen kevés az olyan méltatás, amely megyénkben született.

Munkásságával jól példázza a nyelvtudomány és az irodalomtörténet művelésének összetartozását. Kár, hogy napjainkban a tudományszemléletnek

ez a kézenfekvő egysége ritka egyedi képességnek számít.

Féltő gonddal óvja a magyar nyelvi gondolkodás természetes fejlődését, egyensúlyt teremtve a megszokott régi és a szükséges új között. Hiánypótló nagy művei között a /Grétsy Lászlóval közösen szerkesztett/ "Magyar nyelv értelmező kéziszótára" tudományterületén korszakos jelentőségű. A vaskos "Nyelvművelő kézikönyv"-e egyrészt "vizsgál, mérlegel és ítélkezik, másrészt irányít, tanít és nevel is". Mindazok nélkülözhetetlen segédeszköze, "akik akár a nyilvánossághoz, vagy kisebb nagyobb közösségekhez szólnak élőszóval és írásban." A nyelvművelés számára mindig emberművelést jelent. A gazdag forrásértékű "Nyelvfejlődés-nyelvhelyesség" című könyve a nyelvfejlesztés területén a hagyományörzés és a haladás szétválaszthatatlan egységére hívja fel a figyelmet, a nyelvi tudat és a nemzeti műveltség folytonosságát hangsúlyozza. Elítéli az "idomitani akarókat", szerinte a nyelvet megismerni kell, hi szen "az egész nép nem beszélheti rosszul anyanyelvét". Tájékozott a hétköznapi nyelvről, arról is ami körülötte van, amibe bele van ágyazva. Aggódik az iskolai anyanyelvi képzés alacsony színvonala miatt. Az egészséges nyelvi közvélemény, a szilárd nyelvi tudat, az érzékeny, felelős nyelvi lelkiismeret kialakítását segíti a "Nyelvünk világa" című válogatott cikkgyűjteménye a hetvenes évek Magyar Hirlapban megjelent nyelvművelő írásaiból, bizonyítva, hogy mennyire élő a nyelvfejlődés és a nyelvtudomány.

Irodalomtörténészként szűkebb kutatási területe a századelő irodalma. Egyik első műve az "Irodalmunk Páris-szemlélete a háború után" 1937-ben jelent meg Szolnokon, hasonmás lenyomatát 1986-ban adta ki a Verseyhy Ferenc Megyei Könyvtár. Sokak szerint nélkülözhetetlen kis "lexikona" ez a huszas, harmincas évek magyar irodalma francia szellemi élethez való viszonya tanulmányozásához. Elsősorban mint kiemelkedő Ady kutatót tartják számon. 1957-től kezdődően összegyűjtötte az akkor még élő kortársak vallomásait, és a sokezer oldalnyi, pótolhatatlan információt rendszerezve "Emlékezések Ady Endréről" címmel három kötetben adta közre. Nagy örömeinkre szolgál, hogy az ismeretlen Ady-dokumentumokat is felkutató, életét és alkotásait szinte naprakészen átvilágító, az egymásnak ellentmondó ismereteket ütköztető és meggyőzően tisztázó, gazdag kritikai jegyzetekkel, kiegészítő magyarázatokkal ellátott hatalmas forrásmunka negyedik kötete már a nyomdában van, és az ötödik kötete is elkészült. Az "Életem nyitott könyve", a "Léda: legenda és valóság" megjelenése idején merész megállapításaival tágitotta az Ady-kép emberi-művészi összefüggéseit. Az "Egy Ady-vers világa" című könyvében az "Uj tavaszi sereg-szemle" mélyreható elemzésével mutatja be pazar sokoldalúsággal - és a középiskolásokra is gondolva - "Adynak a nyelvhez való viszonyát, költői módszerének néhány főbb vonásait, stiluseszközeinek jellegzetes típusait..."

Munkatársai Kovalovszky Miklóst tanárosan kiegyensúlyozott, tudását bőkezűen szétosztó, szelid életvitelű tudósnak ismerik. Olyan embernek, akinek szerénysége a jellem szilárdságával párosul, akinek a tudomány alázatos szerzeteseként megfogalmazott véleményei nem egyszer hivatalossá

merevedett állásfoglalásokat keresztetk. A mellőzések kisszerűvé silányulnak életműve mellett.

Volt egyetemi tanárára, példaképére, Gombocz Zoltánra halálának huszadik évfordulóján így emlékezik az Akadémiai Kiadó által 1955-ben megjelentetett könyvében: "Sohasem akart hatni tetszetős szólamokkal: a stílus puritán egyszerűsége volt az eszménye, és a világosság az egyetlen fényűzés számára... Ő volt a tiszta, hűvös értelem megtestesülése, és mégis ő gyújtotta ki bennünk a szellem lobogó vágját."

A hajdani professzorra irt szép szavak mennyire igazak a hűséges tanítványra!

CSANÁDI IMRE költő Zámolyon született 1920. január 10-én.

Első kötetét válogatott írásainak is tekinthetjük, hiszen a kamasz-korától verselő költő bemutatkozó könyve 1953-ban jelent meg. Ami közte volt: a megaláztatások, a háború, a hadifogság, majd a hazatérés utáni csalódások évei a lélekben sorssal birkózó vergődést, a költészetben morális biztóságot és veretes verskultúrát érleltek.

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár 1987-ben adta ki a "Városom-Mostohám" című könyvet, amely nem a közismert nagy verseit tartalmazza, hanem - egy kicsit a meg nem jelent "első kötetet" pótolva - korai alkotásait kínálja olvasásra.

Ezek az ifjúkori versek azt bizonyítják, hogy a fehérvári diák már ekkor birtokában van egy megnyerően sajátos és igényesen több forrásból épülő formakincsnek, amelyből a későbbi poeta doctusi magaslatoakra lehet következtetni.

Itt találjuk a Fejér Megyei Naplóban 1939-ben közölt első nyomtatásban megjelent versét, az "Őszi révedő"-t. Kezdő versszaka zeneiségével, gondolatiságával gyönyörködtet.

"Tele a táj televény szeleiddel,
nyers illatoddal, romlasztó nagy Ősz!
Bölcs törvényeiddel engem is telits el,
szép terveiddel bennem is te győzz. -"

Idézhetünk innen az 1938-as, Zámolyi keltezésű "Hajnali vers"-ből.

"Támad a vig nap gyönyörű aranyban,
csillog a fák közt, remeg a fa rája.
Szomorú vagyok, mint fogoly a toronyban,
mint akit honától ragad el a gálya -
nem tudja hová jut, nem tudja, mi várja."

Ebben a könyvben olvashatók a következő sorok is.

"Árnyak tépáznak, - fájdalom:
szétcsapni köztük nem tudok,
sem fegyverem, sem gyámolom."

/Liget téli esőben. 1936, Fehérvár./

- Oly éteri, jaj, nekem innen

mindez, oly lebegő, oly messzi: a hold alabástrom
sarlaja nincs messzebb, sem a könnyes, távoli csillag."

/Elégia esti porban. 1938, Zámoly./

Akár az egész kötetet ide lehetne másolni, olyan "kész költő" versei ezek, pedig - ahogy egyik nyilatkozatában mondja: "A takarodó szekér mögött baktatva, kukoricakapálás, szőlőkötözés közben firkáltam a mindig kéznél lévő papírra 38 nyarán a disztichonjaimat, szonettjeimet..., sőt egy-egy archaikus járású magyar formában is próbát tettem."

A szülőföldje természeti világát, közösségi hagyományait a magyar irodalomba bevezető Csanádi Imre a "zámolyi parasztok nyelvén" szól. Tudományos alapossággal veszi birtokba a magyar népi líra egyes műfajait, amit többek között a Vargyas Lajossal együtt kiadott népballada válogatása is bizonyít. Egy 1967-ben tett vallomása mai sorsváltó világunkban különösen figyelemre méltó. "Régen kiszakadtam abból az egykori közösségből, hisz igazán bele sem nőttem. Mégis nyilván mindhalálig meghatároz már. Mindent hozzá viszonyítok. Az ösztöneim benne gyökereznek. Némelyik javamra, némelyik végzetes hátrányomra. Megtagadhatnám őket, de akkor is bennem strázsálnak. Vállalom hát hűséggel a gyerekkori örökséget, noha semmi hajlandóságom fetisizálni. Sem ezt, sem mást. A fölismert értéket azonban őrizni, istápolni, átmenteni akarom, ha mégoly népi és paraszti is..."

Költészete másik pólusát a "históriás hitelességet" talán éppen a szabadelvű tanárok, az iskolai önképzőkör - amelynek megválasztott elnöke volt, ahol a korábbi években Kovalovszky Miklós is gyakran szerepelt -, vagy Fehérvár történelmi levegője kezdte építeni. Nemcsak a szülőfalu népdalait, nyelvjárási sajátosságait, tájszavait kutatja, hanem a költői nyelv mélyebb, időben távolabbi rétegeit sajátítja el. Irodalomtörténeti mércével mérve is igényes felfedezője, egyik legjobb ismerője lesz a XVIII. századi magyar költészetnek, amely számára "nem pusztán egy korszak a többi között, hanem modernebb minden másnál a magyar múltban... szemben a maga szülőtteit esetleg megkötyagosító, szálnalmas pózokba hajszoló XIX. századnál."

Igy a "népit és régít" meghonosítva, a korszerű mondanivalót történelmi emlékezetüvé nemesítve tud férfias bátorsággal mindvégig hű maradni emberi meggyőződéséhez. A változékony hitű, könnyen egyetértőket kívánó évtizedekben az első versek tartását őrző költészete - a megpróbáltatásokat is vállalva - belső lelki tájai felé tárgult, és mint az az elmondásából ismert "Zámolyon eredő tizenhárom bővizű kútból feltörő patak... vize a földi mezőket", remekművekkel szolgálta és termékenyítette a magyar irodalmat.

CSOÓRI SÁNDOR költő, író 1930. február 3-án született Zámolyon. Méltatói első mondatukban csodálkozva írják le: hihetetlen, hogy már hatvan éves, hiszen örök szabadságvágya, kemény próbatételekben gazdag művészi, közéleti, emberi magatartása feledteti az idő múlását. Múltjának rétegeiben őrződik a sorsformáló élményeket adó, a gyógyító, az otthon változásaival hol elkápráztató, hol kétségbeejtő Fejér megyei község, ahonnan egyre tágabb köröket átszelő utak vezetnek Budapestre, Európába és a világ távoli tájaira. Elviselhetetlen számára, ha ezek a közegek nem átjárhatóak. A teljességnek ezek a mindenkor biztos koordinátái adhatták

az erőt ahhoz, hogy a kényszerű szilenciumok idején 1965-ben, 1977-ben, 1983-ban nemet mondjon a megalkuvásokra kényszerítő hatalomnak.

A "valóság ellenében" soha nem a "fennkölt kibúvókat" kereste, hanem népballadai Kőműves Kelemenként a "cselekvés, a lázadás, a szembenézés felszólító parancsszavait" követte, jól tudva, hogy "az egyén se sóhajjal, sem a jövőre való fellebbezéssel nem térhet ki a választás elől, mert ha kitér, megszűnik egyén lenni". Tartotta, őrizte az elmúlt évtizedekben a nemzeti önismeret, a néphagyomány, az anyanyelvi kultúra omladozó falait, az utóbbit úgy is értve, hogy "a nyelvvel törődni... semmivel sem jelent kevesebbet, mint magával a néppel, vagy az igazsággal törődni".

Ezekben az években szűkebb határainkon belül is elmaradtak a nyilvános ünneplések, a hivatalosan előkészített találkozók, de akadtak szerencsére korszakos tevékenységét számontartó kisebb-nagyobb intézmények, a kiszámítható elmarasztalást vállaló könyvtárosok, művelődésiház-igazgatók, akik író-olvasó találkozóra, olvasótábori beszélgetésre hívták, hogy szólhasson a sokakat érdeklő témáiról.

Minden tevékenysége autonóm belső törvények szerint épült, a művészet és a politika még az egyes műfajokon belül sem keveredhetett. Az értelmezés nemcsak verseit magyarázva válik földhöz ragadttá, de közéletiségét méltatva is; hiszen az írott szó, a képviselt gondolat eredetisége önmagáért beszél.

Második könyve, az 1957-ben megjelent "Ördögpile" című kötet egyik versében olvasható a következő két sor:

"... mert érteni nem más, mint embernek lenni mindig,
és tudni, hogy a jelek az embert mire intik..."

A korai vers pontosan fogalmazott, nem keveset jelentő feladatait a ma már költőfejedelmeként emlegetett versíró, a sorskérdéseinkre felelős válaszokat adó tudós publicista, a hétköznapok változásaira érzékeny szociográfus, a drámaiságukkal megrázó filmek forgatókönyv-írója, és a közéleti szerepében mindig tisztességes Csoóri Sándor maradéktalanul teljesítette.

BELLA ISTVÁN költő 1940. augusztus 7-én született a székesfehérvári kórházban, de sárkeresztúrinak vallja magát. Ott töltötte gyermekkorát, ott nőtt fel. "Sárkeresztúrinak lenni - úgy véli - annyit jelent: magyarnak lenni." A "sár", a "kereszt" és az "úr" jelképezi "a nyomorúságot és azt a hihetetlen szerencsét, hogy a kereszténység által itt európaiak lehettünk és lettünk, és ezáltal megmaradhattunk a kezdetektől mostanáig... Ha tetszik, ha nem, ott van benne az egész szomorú magyar történelem."

Élete első meghatározó élménye a háború. A házuk előtti téren föl-tornyozott halottak iszonyatos édeskés szaga elől ötévesen a mezőre menekül. Édesapja az 1920-as évek közepén pályázattal került Sárkeresztúrra, "innen hívták be katonának, és nem tért vissza többé". A szép hangjáról megszerzte híres kántortanító hiánya életében, költészetében sajgó emlékként marad meg.

A másik fontos élmény a mezőföldi táj természeti környezete. Itt járt általános iskolába, ahol a költő-néptanító Tanka János segítette kezdeti

verspróbálkozásait. A "Sárkeresztúri ének" című későbbi nagy verse megírásához már csak háttérelmeként járul hozzá ez a vidék, de - ahogy nyilatkozik - mégis a "szülőfalu" adja vissza a hitét nemcsak a versben, hanem saját magában is.

"Több első verse" közül az egyiket a nagyon hiányzó édesapáról, a másikat - a székesfehérvári kollégiumba kerülve - a két hónapig nem látott Keresztúrról írta. 1954-től a József Attila Gimnáziumban tanul, a nagy elődökről híres iskolában 1958-ban érettségizik. Segítői itt is akadnak, többek között Tóth János, Keszei István, Könczöl Imre, de figyelemre méltó a magyar évszázadok falaiiban, levegőjében őrző város hatása is. "Azt mondanám - állapítja meg egy beszélgetés során -, hogy Sárkeresztúré a szívem, Fehérvár pedig az elmém, szellemi fejlődésem bölcsője ... a humanitást, magát a történelmet adta nekem."

Tanulmányait - a családjuk nehéz anyagi helyzete miatt mostmár önerőből - a budapesti egyetem bölcsész karán folytatja. Nem szívesen beszél erről, egyik nyilatkozatában említi: "... rettenetesen szegények voltunk. Ez a szegénység azonban nem volt osztálytartalmú, mi egyszerűen sorsunknál fogva voltunk nyomorultak." Vállalja az ezzel járó apró szégyeneket, a szükségszerű magárahagyottságot, érzékenységet. "Az otthontalanság számomra - fogalmazza meg nemzedéke nevében is - egyáltalán nem valamiféle kozmikus élmény, hanem közvetlen napi tapasztalat... A mi generációnk mindent albérletként kapott meg, a munkát, a tiltott könyveket, a barátokat, s végső soron a szerelmet is. Ugyanakkor viszont úgy kellett volna viselkednünk, mintha mi lennénk a világmindenség birtokosai és minden földi jó letéteményesei. Azt hiszem, ennek a kibékíthetetlen kettősségnek tudatából született az én megkeseredett magány-költészetem."

A megszenvedett valóságot lírai szépség, tökéletes zenei, képi kompozíció takarja verseiben. Az egyik fő szólam a halállal való szembenézés, a másik egy derűs, játékos hangvételi élnivágyás. Mai sámánként hívna életre a háborúba veszett édesapát, tartaná távol az erőszakot, dalolná a földbe a temetetlen halottakat, így adva tisztességet a nemzeti katasztrófa minden áldozatának. Más soraiban mágikus erővel izzik a szerelem, amelynek kimondhatatlan csodái, sokféle hangszeren megszólaló motívumai képesek föloldani az ember és ember, az ember és világ közötti határokat. Természetelvű humánuma a létezését nem társadalmi kategóriákhoz erőszakolja, hanem az univerzum hiánytalanságából bontja ki. Az emberi lényeket varázstükrével az egyediség és nembeliség összefüggéseiből vetíti elénk. Babusgató ujjai, vagy bonckése alatt a mindenséget emésztő tüztől őszállapotukba visszakerülő szavak formálhatókká, nevelhetőkké válnak, új jelentéseket viselő sajátos költői nyelv hordozójává szervesülnek.

Hogy mennyire szerelmese a nyelvnek, hogy milyen delejes erőt tulajdonít a szavaknak, azt a következő mondatai is bizonyítják. "Amikor első neologizmusokat meg archaizmusokat felsorakoztató versemet írtam, a "Szeretkezéseink"-et, éppen Lengyelországban éltem, és akkor kezdtem el gondolkodni azon, hogy mit jelent valaki számára, hogy magyar, mit

jelent hogy ezen a nyelven beszél, gondolkodik és ír... És irtam szinte öntudatlanul egy olyan verset, amiben egy nemlétező nyelvet próbáltam teremteni.... Ez készítetett arra, hogy újra elkezdjek foglalkozni a nyelvtörténettel, a szavak történetével, az etimológiával, összehasonlító nyelvészettel... A nyelvet meg kell ismerni, hiszen a munkaeszközünk. Meg kell ismerni a nyelv természetét, - s hogy milyen szerszámok kellenek ennek az anyagnak a megmunkálásához. Csak az a furcsa, hogy itt a szerszám is, meg a megmunkálendő anyag is végsősoron ugyanaz. De kötelező mércét, szabályokat fölállítani nem lehet, mert a költészet ugyanakkor több mint a nyelv, s épp ezért költészet, mert csak használja a nyelvet, de nem azonos vele."

"Ki ragozza el magyarul az időt?

A szótövek, félmondatok

ideje jó. A sunyi ponté. Minden kidőlt

felkiáltójel kopjafa. S te vagy a halott."

A vésztjósló látomás és a keserű kérdés az "Ami elmarad" című verséből való, és az 1977-es "Igék és igák" kötetben jelent meg. A nagy költőelődök gondolatait folytatva, költészetünk legmarkánsabb hagyományait képviselve ugyanebben a kötetben fogalmazza meg a választ is néhány oldallal később a "Testamentom" című költeményben.

"Ne legyen hamu a szó, ne legyen por a lélek,
se lángpernye a vers, az ember, ha magyar,
ne legyen világ korma, se lucska a létnek,
mit az idő a világ méhéből kikapar..."

A szó itt már nem játék: igazi otthon, költői haza. A vers pedig "...az az erő, ami az embert arra készíteti, hogy ne adja föl." Kérje vissza a porrá, hamuvá vált arcát az Ocsmány Haláltól, hogy élhessen, loboghasson zászló-fiatalon.

A megszületéstől eltelt időt kerek évfordulóvá avató 1990-es év alapján talán véletlenszerű a névsor, esetleges az egymás mellé kerülés, de a szülőföldről, az anyanyelvhez, a magyarsághoz fűződő viszonyukban érezhető a rokonság. Tudományos, művészi munkájukban, emberi helyzetükben közös az is, hogy nemzedékük meghatározó egyéniségeiként mindig akkor tudtak felelősséggel és alázattal jó példát mutatni a rájuk figyelőknek, amikor arra a legnagyobb szükség volt.

Kivánunk Kovalovszky Miklósnak, Csanádi Imrének, Csoóri Sándornak, Bella Istvánnak a további alkotómunkához megpróbáltatásoktól mentesebb körülményeket, az érdemekkel arányos nagyobb elismerést, több boldogságot és jó egészséget.

Nagy Károly

TÁJÉKOZÓDÁS

Manapság már nem csupán az olvasók, de sokszor maguk a könyvtárosok is egyre tanácstalanabban álldogálnak a folyóirat-olvasó mind jobban roskadozó polcai előtt. A könnyű kikapcsolódást ígérő képes magazinok harsány szinei mögött szerényen megbújik az a csekély számú kiadvány, amit nem az olcsó népszerűség kívánalma hívott életre, aminek befogadása helyenként nagyobb szellemi erőfeszítést kíván, de úgy véljük, mindenképpen megéri a fáradságot. Az alábbiakban ez utóbbiak közül mutatunk be néhányat.

Arc : Fiatalkirók fóruma / ARC Művészcsoporth ; felelős szerk. Réti-Csonka László. - 1.évf. 2.sz. 1990 . - 31 p. : ill. 28 cm
ISSN 0864-8271 : egyes szám ára 19,50 Ft

A "fiatal író" kifejezés hallatán mindannyiunkban némi gyanakvás ébred, hisz mindig is oly sokféle réteget, korosztályt foglalt magábanálunk ez a kategória. Ám ezúttal megnyugodhatunk: a lapban egybegyűjtött írások friss eredetiségében csakugyan egy ifjú nemzedék mással össze nem téveszthető hangjára ismerhet az olvasó. A folyóirat minőségeszménye a babitsi magas irodalom, szándéka pedig a mű-központúság, mert a szerkesztők szerint mindenkor a mű az értékhordozó, szerzője pedig ily módon csak másodlagos.

"Ma, korántsem »fényesszeles« időkben, időszigetünkben kikerülhetetlen egy új, föltorlódott irónemzedék, művésznemzedék bevezetésének/beiktatásának ritusa, merthogy teret, realitás-teret kell teremteni, adni a kapuverő indulat-rajnak, politikakerülő, de mégis mindanozáltal élesen etikus írástudó csapatnak...

... Az Arc mint új szintér, nem kizárólagosságra törekszik, hanem inkább /leginkább/ arra, hogy éppúgy közöljön avantgard művészetet, mint realistát, újrealistát : kritikáival azonban semmi esetre sem megalkuvón analizálja, észrevételezze, interpretálja a ma irodalmát, művészetét, s vetületét: a kulturális, nemegyszer politikai közéletét." - olvashatjuk a bevezető sorokban.

A további kétségek eloszlatására álljanak itt a versrovat 25 éves gazdájának, Burkus Zoltánnak szavai: "Többek, ha vagyunk - mások, ha

úgy tetszik - az előttünk járóknál, nem saját érdemünk, hanem a koré, melyben élnünk adatott. Még nem kötnek a megtapasztalt félelem józanul hűvös bilincsei. Első élményeinket világról, műről, emberről szükségképpen másképp éljük meg és kiáltjuk világgá, mert másról szól a világ, más a mű, az ember, mint akár egy évtizeddel ezelőtt...

... A bátraké, a mindig nekirugaszkodóké tehát a lap, az eredetiséget, a tehetséget támogató ARC. Hogy szerzőink közül később kik találnak rá az egyedülvaló útra, megítélni nem feladatunk. Dolgunk, hogy foglalkozzunk önmagunkkal: nehezen képzelhetnénk ugyanis egy leendő magyar irodalmat a mostani fiatal magyar irodalom híján."

Árgus : Kulturális, társadalmi folyóirat / szerk. Bakonyi István. - 1.évf. 1.sz. 1990 . - Székesfehérvár : Ut Lap- és Könyvkiadó Kft, 1990. - 60 p. : ill. 27 cm

Kéthavonta

ISSN 0865-6827 : egyes szám ára 29,- Ft

A székesfehérvári szerkesztésű folyóirat régi hiányt pótol ezen a tájegységen, noha szerkesztői a megye határain túlra tekintve, a kultúra és a társadalom folyamatainak egészét szem előtt tartva kívánják kialakítani a lap arculatát. A helyi lapelődök - Vár, Székesfehérvár és Fejér Megyei Szemle - munkáját folytatva és kiteljesítve, a művek és műfajok sajátos koncentrációjával igyekeznek hozzájárulni az irodalmi és szellemi élet, az egyetemes magyar kultúra gazdagításához.

Az elnevezés sokatmondó: jelzi, hogy a lap kiemelten foglalkozik a vizuális művészeti ágakkal, a képzőművészettel, filmmel és fotóval, színházzal és a tága értett környezetkultúrával. Számaiban tehetséges pályakezdő írók, költők és kritikusok is helyet kapnak.

Végezetül a felelős szerkesztő, Péntek Imre beköszöntőjének befejező szavai:

"Számítunk a hazai és bármely országban élő értő olvasók figyelmére, visszhangjára, s bizunk abban, hogy a fölénk boruló dunántúli ég alól is elérhető és megérinthető a tágabb szellemi horizont."

A Céh / Összmagyar Testület ; szerk. Bartis Ferenc /et al/. - 1.évf. 1-2.sz. 1990 . - Bp. : Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat, 1990. - 78 p. : ill. 28 cm

Havonként

ISSN 0865-7572 : egyes szám ára 58,- Ft : előfizetési díj félévre 348,- Ft, egy évre 696,- Ft

Az Összmagyar Testület induló folyóiratában nem csupán a be-
köszöntőből ismerhetjük meg a szervezet alapelveit és célkitűzéseit, hanem benne találjuk 12 pontos program-nyilatkozatukat is.

"... eszménk a világ magyarságának összefogása anélkül, hogy bántanánk más népek önérzetét, érdekeit. Miért ennyire sürgős az összefogásunk? Mert másként elpusztulunk... Ebből a komor fölismerésből táplálkozik szerkesztői

elképzelésünk is: hasábjainkon helyet biztosítunk minden olyan szépirodalmi, művészeti, tudományos, politológiai, történelmi stb. írásnak, ami a magyarságot nem bomlasztja, hanem együvé tartozásának a hitét és szükség-szerűségét erősíti.

... Egy nemzet csak erkölcsi, szellemi, tudatbeli egységben maradhat fenn. S ha ezt sikerül megvalósítanunk, szétszórtságunk ellenére is reménykedhetünk a megmaradásunkban." - vallja a szerkesztők egyike, Bartis Ferenc.

Az Összmagyar Testületnek 1990. februárjáig - világviszonylatban - összesen 40.157 személy illetve szervezet volt a tagja. Budapesten 39, vidéken 53 segélynyújtó csoportja működik, melyeknek feladata a határainkon kívül élő magyarok anyagi-szellemi és erkölcsi megsegítése. Az anyaországon kívül külföldön is kiépültek fiókszervezeteik - az érintett országok száma a lap megjelentéig 23. Az imponálóan változatos tematikájú írások mellett a folyóirat következő számaiból további részleteket olvashatunk a Testület életéről, tevékenységéről.

Erdélyi Magyarság : Független politikai és művelődési szemle / fő-szerk. Köteles Pál. - 1.évf. 1.sz. 1990 . - Bp. : Magyar Világ Kiadó Kft, 1990. - 62 p. : ill. 29 cm
Negyedévenként
ISSN 0865-6819 : egyes szám ára 44,- Ft

Már a lap megjelenésének pusztá ténye is örvendetes, de bizvást mondhatjuk, hogy a benne megjelent írások tartalma sem okoz csalódást. Az olvasói levelek arra biztatják a szerkesztőséget, hogy mindenekelőtt az Erdélyben közösen élő népek együttműködésének lehetőségére helyezték a hangsúlyt. Ezen együttműködés alapvető feltétele a múlt pontos ismerete, amelyhez már az első számban értékes adalékokat találunk. A beköszöntő röviden áttekinti az erdélyi magyarság sorsának alakulását a trianoni, majd a jaltai békeszerződést követően. Megállapítja, hogy e népcsoport tragédiájáért nem csupán a nagyromán nacionalizmus tehető felelőssé, hanem a Bukarestet kiszolgáló erdélyi magyar helytartók és a magyar kormány négy évtizeden át tartó cinkossága is. "... tisztánlátásra, elfogulatlanságra és pontosan végiggondolt céltudatosságra van szükség ahhoz, hogy az erdélyi magyarság és a véle együttlakó népcsoportok számára olyan nemzetközileg ellenőrzött megoldást teremtsünk, amely mindenekelőtt az erdélyi toleranciát avatja politikai gyakorlattá. A méltányos rendezést csak az biztosíthatja, ha érvényesülhet az önrendelkezési jog, s ha ennek következményeként lehetőség lesz arra, hogy az ott élő népek mindegyike megteremthesse saját intézményrendszerét!..." - vallják a szerkesztők. A számos könyvismertetés mellett a Pomogáts Béla szerkesztette "Szép-mivesség" című rovatban a szépirodalom is helyt kapott a lapban: az első számban többek közt Tamási Áron, Nyirő József, Kányádi Sándor és Szőcs Géza tollából találunk írásokat.

Harmadik Part : Teljességügyi értesítő / Harmadik Part Alapítvány. - 1.sz. 1989 . - Bp : Harmadik Part Alapítvány, 1989. - 80 p. : ill. 28 cm

Harmadik Part...

Negyedévenként

ISSN 0865-3704 : egyes szám ára 69,- Ft : előfizetési díj fél évre

138,- Ft, egy évre 276,- Ft

A Soros Alapítvány támogatásával készült, friss szellemiségű folyóirat elődje az Interdiszciplináris Tudományos Diákkör belső tájékoztatójaként megjelenő LEV-LAP volt, amely 1984-től összesen huszonkilenc számot élt meg. A megújult lap gondolatiságának érzékeltetésére néhány részlet a felelős kiadó, Mauer György bemutatkozó soraiból:

"Nekünk, embereknek, egyre sürgetőbbben tudomásul kell vennünk, hogy az anyagi világban és az emberi tudás terén korlátaink vannak. Némelyiket /erőforrások, elfogyasztható javak/ nem tanácsos átlépni, másokat elvileg nem vagyunk képesek.

Ezzel szemben felismerhetjük, hogy máshol végtelenek a lehetőségeink: a kultúrateremtésben, emberi, közösségi kapcsolataink gazdagításában, személyiségünk növelésében és a jelenségvilágon való túllépés terén. Kisérletet kell tennünk, hogy ismét tudjunk az EGÉSZ-re tekintettel gondolkodni, cselekedni, észlelni, mert RÉSZ-szemléletünk atomjaira tépte a világot, s vele robbantunk - robbanunk mi is. El kell jutnunk arra a belátásra, hogy a személyes kapcsolatok, a csoportok, nemzetek és természet-ember közötti kapcsolatok zéró összegű játszmaként való felfogása tovább nem tartható. Minthogy az sem, ami ebből ered, hogy mindenáron versengő stratégiákat választunk az elsorolt összes szinten. E kapcsolatokat változó összegű játszmákként kell folytatnunk, azaz »nyereség« nemcsak a másik fél rovására keletkezhet. Krisztus, Szókratész, Buddha és a világvallások földi életünkre vonatkozó tanításainak is ez a magva. A Harmadik Part mindazoknak a fóruma kíván lenni, akik a fentieket osztják, és igazságkeresésük tükrében nem kívánnak másokat megperzselni, sőt, mások másságában örömeiket lelik."

Magyar Napló : Az írók lapja / Magyar Írók Szövetsége ; főszerk.

Kulin Ferenc. - 1.évf. 1.sz. 1989 . - 16 p. : ill.

Hetenként

ISSN 0865-2910 : egyes szám ára 18,50 Ft : előfizetési díj fél évre

480,- Ft, egy évre 960,- Ft

A lap főszerkesztője az induláskor Kulin Ferenc, jelenleg Reményi József Tamás. A címlapon feltüntetett névsor sokat ígér: Csalog Zsolt, Ilia Mihály, Mészöly Miklós, Konrád György, Nádas Péter, Szócs Géza - ők a hetilap állandó munkatársai. A külső munkatársak közt találjuk a többi között Lengyel Lászlót, az ismert közgazdászt, valamint Balassa Pétert, Szörényi Lászlót, s a hazai irodalmi élet más képviselőit.

Ez a lap is - csakúgy, mint az Árgus - hiánypótló a hazai folyóirattermés sokszínű palettáján, hiszen a Magyar Írók Szövetségének évtizedeken át nem volt önálló hetilapja. Ám a cél mégsem csupán annyi, hogy a magyar íróknak legyen saját újságjuk. "Nem célunk, hogy valamiféle művelődés-

politikai érdeket képviselve egyensúlyozni próbáljunk különböző izlésirányok között, de nem törekszünk arra sem, hogy egyiket vagy másikat fölébe emeljük a többinek. Nem az esztétikai érték iránti közömbösséget jelenti ez, hanem éppen annak az elvnek a képviselését, mely szerint a művészi minőség sem történeti, sem poétikai értelemben nem kötődik iskolákhoz. Egyáltalán: nem az izlés formálását tekintjük lapunk kizárólagos feladatának. A szépirodalmon és műbírálaton kívül minden olyan közéleti, kulturális, tudományos és bölcséleti témájú írásnak helyet adunk, amely színvonalával gondolkodásra, állásfoglalásra, cselekvésre bátoríthat." - olvashatjuk a főszerkesztő köszöntő soraiban.

"Azt kívánom - mondja Cseres Tibor, a Magyar Írók Szövetségének elnöke -, hogy a Magyar Napló a magyar irodalom egész köztársasága számára teremtsen olyan otthont, amelyben minden érdemes alkotó és alkotás bejáratos lehet."

Az általános helyzetkép felvázolásához a cikkíró mindenekelőtt a Gulag-szigetcsoport hazai kalózkiadásának ismert, példaértékűnek tekinthető történetét eleveníti fel, melynek szereplői a kiskiadók, nagykiadók, a Kiadói Főigazgatóság, a Szerzői Jogvédő Hivatal és néhány külföldi ügynökség.

A cenzurális döntésektől megszabadult Kiadói Főigazgatóság jövőbeli feladata lehetne a könyvszakma menedzselése és érdekvédelme, az illetékes szervek presszionálása a könyvkiadás anyagi feltételeinek elfogadhatóbbá tétele érdekében. További feladata volna a megörökölt 21 nagyvállalat felügyelete - anélkül, hogy ezek kiadáspolitikájába beavatkozna -, ám a koordinálási-egyeztetési szerepkört a könyvkiadók egyesületének kívánja átadni. Ezt azonban a MKKE még nem vette át. E két hagyományos szervezet közé ékelődik be a még csupán a tervek szintjén álló Börze Kft. A könyvbörze úgy működne, hogy elkéri a kiadók előzetes terveit, illetve az azokból valami miatt kimaradt könyvek listáját és az eladhatatlannak ítélt készletek mutatványpéldányait. Ezen információk alapján történik a kereslet és a kínálat egyeztetése az ún. börzenapokon, amelyekre először a kiadók és a kereskedők, majd a kiadók és a nyomdák kapnak meghívást. A megbízás azé lesz, aki a szerző számára a legelőnyösebb ajánlatot teszi, s a pontos példányszámot a legutolsó pillanatban, a napi piaci helyzet ismeretében állapítják meg. Mindenkitől maximált ármeghatározást kérnek, amitől eltérni nem lehet. Ám ez még nem a valóság.

Többek szerint a magyar könyvkiadás utolsó békeéve 1987 volt, amikor még békésen megfért egymással a limitált számú kiadó és az egyre zsugorodó költségvetési támogatás. 1989-re a helyzet tragikus fordulatot vett: a tankönyvkiadás támogatása nőtt, ám az összes többi kiadóé csökkent, még hozzá mintegy a kétharmadával. A támogatásban részesülő művek száma egyetlen év alatt a felére zsugorodott.

Miközben a kulturális ágazat anyagi forrásai "töretlenül" szűkülnek, gyarapodott és gyarapszik a könyvkiadással foglalkozó cégek száma. Kezdetben különböző, más alaptevékenységet folytató szervezetek kezdtek könyvkiadásba, az elmúlt egy évben viszont gomba módra szaporodtak a könyvkiadást főhivatásként folytató rt-k, kft-k, kisszövetkezetek és egyéb formációk. Mialatt a nagy kiadók többsége korszerűtlen szervezettel, mesterségesen felduzzasztott létszámmal, kvázi-tervutasításos rendszerben - de valódi szakmai színvonalon - működik, 1989 májusára már csaknem 400 kiadó tevékenykedik az országban. A külföldi példák bizonyítják, hogy a könyvkiadók számának ugrásszerű növekedése önmagában nem lehet magyarázat a jelenlegi káoszra.

Az új kiadói társulások a nagyobb haszon reményében egyre másra jelentetik meg a gyorsan piacra dobott, alig megszerkesztett, tipográfiailag igénytelen, aktuálpolitikai sikerekre kacsingató, drága könyveket. Szépirodalom kiadására vagy a klasszikusok utánnyomására igen kevesen vállalkoznak. Ezalatt a klasszikus könyvkritika is leteszi a fegyvert, s nem segít eligazodni az olvasónak abban a lektür-, politikai lektür- és

publicisztikus irodalomban, amelynek újabb és újabb termékei naponta rohamozzák a válogatásra képtelen olvasóközönséget. Így a nagy kiadók is a hamar megtérülő sikerkönyvekhez nyúlnak, mert még erkölcsi elégtételt sem kapnak az "ár ellen úzásért" egy hozzáértő, működésüket folyamatosan figyelő kritikai közvéleménytől. A szakkritika ellehetetlenülésén segít talán majd az az új folyóirat /Budapest Book review/, amelynek alap-tökéjét négy nagykiadó adta össze.

Az olvasó fentebb vázolt tájékozódási zavarait fokozza az időközben széles körben elterjedt utcai árusítás bazári jellege. Korábban az utcai könyvárusítás a könyvhét diszkrét bája volt, ám az idei könyvheti könyvek már elvegyültek az "aluljáró-irodalom" termékeivel. Az 1989-es könyvhét - ahogy a Gulag-szindróma is - tökéletesen kifejezte a hazai könyvszakma állapotát. A forgalom jelentősen lecsökkent, a nagykiadók kiadványai nem készültek el időben, ugyanakkor az utcai árusok még a nyomdából megszerzték a frissen elkészült könyveket, amelyeket a könyvhét előtt kezdtek el árusítani.

A "Könyvet az utcára!" - mozgalom rohamos terjedése dilemma elé állította a hagyományos terjesztő vállalatokat. Korábban a szisztéma úgy működött, hogy a kulturális kormányzat védőernyőt borított a könyv-terjesztésre, az pedig a kiadásra, s így nyugodtan jelenhettek meg nagy példányszámban esetleg eladhatatlan, utóbb zúzdásításra ítélt művek. Az új helyzetben a könyvszakma megrendszabályozását a pénzügyi kormányzat a könyvkereskedelmen keresztül hajtotta végre, mégpedig úgy, hogy megvonta tőle a támogatást, a forgóalap-juttatást, s így rákényszerítette a gazdálkodásra. Ekkortól a kiadók csak a terjesztői igények ismeretében foghattak hozzá a tervezett művek tényleges elkészítéséhez, ami többnyire még éveket vett igénybe. Ez idő alatt az olvasói igények persze jócskán megváltozhattak. Tavaly kezdődött meg az a folyamat, hogy a könyv-terjesztő vállalatok a minimális kockázatvállalás érdekében a pontos példányszámot, amelyet hajlandók átvenni, csak a kiadói fázis legvégén közölték. Kis kiadók esetében gyakran megtörténik, hogy biztos sikernek ítélt kiadványaikat félkész vagy teljesen kész állapotban kínálják fel a terjesztőknek. Biztos siker persze nincsen. Csak valószínűsíteni lehet, hogy minden műfajból vagy könyvtípusból az első számíthat nagy vevőkörre, míg a második, adott esetben ugyanabban a témában megjelenő, színvonalasabb munkát sem az olvasóközönség, sem a kritika nem fogadja a könyvet megillető érdeklődéssel.

A könyvszakma általános jövőjét tekintve meghatározó a vidéki könyvkereskedelem sorsának alakulása. A személyi jövedelemadó valósággal föl-számolta a falusi terjesztési hálózatot: 11 hónap alatt az 5.000 bizományosból csupán 3.800 maradt. Így a falusi könyvforgalom 20-25 %-kal csökkent, s nem a kereslet visszaesése, hanem a könyvbizományosok visszalépése miatt.

A könyvpiac kaotikus állapotából az egyedül üdvözítő kivezető utat még egyik terjesztővállalat sem találta meg, de létérdekük, hogy mielőbb kialakítsák azokat a stratégiákat, amelyek fennmaradásuk biztosítékai lehetnek. Az ÁKV esztétikus könyvpavilonokkal kíván konkurenciát teremteni az utcai "konyhaasztalárusoknak". Emellett bolthálózatát mindinkább specializálja, s igyekszik a kiszolgálás színvonalának javításával visszacsalogatni az

olvasókat az értékesebb irodalmat árusító üzleteibe. A TÉKA a könyv-értékesítés mellett kiadói tevékenységet is folytat, a Művelt Nép által létrehozott Alma Mater Kör pedig elősegíti a boltok közötti versenyt.

A jelenlegi helyzetből való kilábalás nem lehetséges felülről irányított válságkezeléssel, ugyanakkor bármely, feladatát komolyan vevő kulturális irányítás elemi érdeke és kötelessége a könyvpiaci egyensúly helyreállítása, amit vagy a termelés finanszírozásával, vagy a fogyasztás támogatásával érhet el. Remélhetőleg az egyensúly megteremtését segíti majd az is, hogy jó néhány kiskiadó elvérzik a versenyben, és az állami könyvkiadás egy része is reprivatizálódik.

A könyvszakma anarchiája nem választható külön a társadalom egészében megnyilvánuló kaotikus állapottól, hiszen 1989. különös esztendeje volt a magyar történelemnek és az arról sebesen tudósító könyvkiadásnak.

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK
a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban
1990. januártól májusig

1. A székesfehérvári bölcsődék kialakulásának története. /Szakdolgozathoz./ 10 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
2. Járműülések kárpitozása. /Tudományos dolgozathoz./ 14 tétel.
Összeállította: Mikola Katalin.
3. A tankönyvirás módszertana. /Szakdolgozathoz./ 19 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
4. Sukoró története. /Szakdolgozathoz./ 16 tétel.
Összeállította: Magony Imre.
5. A főnév tanításának nehézségei az általános iskola 3. osztályában. /Szakdolgozathoz./ 18 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla.
6. Grotowski munkásságáról. /Színházi előadáshoz./ 11 tétel.
Összeállította: Horváth Rózsa.
7. Adalékok Cece községtörténeti monográfiájához. /Tanulmányhoz./ 74 tétel.
Összeállította: Kneifel András.
8. A Gorsium ÁFÉSZ tevékenysége. /Tanulmányhoz./ 68 tétel.
Összeállította: Kneifel András.

Az irodalomjegyzékeket - kérésre - másolatban rendelkezésre bocsátjuk.

Mikola Katalin

1989. december - 1990. május

Az avantgárd vége, 1975-1980 : [Székesfehérvár, Csók István Képtár, 1989. október 28 - december 31.] = The end of the avant-garde, 1975-1980 / [... a kiállítást rend. Kovács Péter et al.] ; [tanulmány Kovács Péter] ; [adattár, bibliogr. Ladányi József] ; [a katalógust összeáll. Kovalovszky Márta]. - Székesfehérvár : [István Kir. Múz.], 1989. - 53 p., 19 t. : ill. ; 24 cm. - (István Király Múzeum közleményei = Bulletin du Musée Roi Saint Etienne. D. sor., ISSN 0586-3759 ; 194.).
(A huszadik század magyar művészete = Hungarian art of the twentieth century, ISSN 0238-8383 ; 13.)

Bibliogr.: p. 31-53.
ISBN 963 7390 02 2

Bakony Füzéért, 1949-1989 : [A Bakony Élelmiszer- és Vegyi-áru Kereskedelmi Vállalat ünnepi kiadványa] / [... szerk. Vig László, Dávid Erzsébet] ; [kiad. a Bakony Füzéért]. - Székesfehérvár : Bakony Füzéért, [1989]. - 48 p. : ill. ; 21 cm

77 vers az állatokról / Balajthy Ferenc ; [... rajzok Vizvári Adrienn] ; [kiad. a Comenius

Tanulmányi Társaság]. - [Székesfehérvár] : Comenius Tanulm. Társ., 1989. - 56 p. : ill. ; 21 cm. - (A Vajda János Kör könyvsorozata)

ISBN 963 04 0060 X

Balássy László

A szeretet tanúja : Kaszap István élete / Balássy László ; [közread. az] Egyházmegyei Hatóság Székesfehérvár. - 3. kiad. - Bp. ; Ecclesia, 1989, cop. 1986. - 105 p., [40] t. : ill. ; 20 cm

ISBN 963 363 952 2

Balogh Gyula BOGUMIL

Bogumil-módszer a természetgyógyászatban : A Bogumil-sav ... alkalmazása ... betegség-megelőzés, tünetszüntetés és orvosi kezelés kiegészítése céljából / írta Balogh Gyula BOGUMIL ... - Dunaújváros : Balogh Gy. B., 1990. - 39 p. : ill. ; 20 cm

Függelék: Alginit extraktumok vizsgálata / Bésán Jánosné

Baranyay András válogatott művek : 1967-1989 : [Székesfehérvár, István Király Múzeum, 1989. április 22 - május 28.] = Baranyay András selected works :

1967-1989 / [a kiállítást rend.
... Baranyay András, Hajdu
István, Kovalovszky Márta] ;
[tanulm. ... Hajdu István] ;
[bibliogr. Ladányi József]. -
Székesfehérvár : István Kir.
Múz., 1989. - 13 p., [12] t. :
ill. ; 30 cm. - (István Király
Múzeum közleményei = Bulletin du
Musée Roi Saint Etienne. D. sor.,
ISSN 0586-3759 ; 189.)

Kiállítási katalógus. -

Borítócim: Baranyay. -

Bibliogr.: p. 12-13.

ISBN 963 7131 96 5

Előadások Sárbogárd múltjából.
Tudományos ülés (4.) [1989] (Sár-
bogárd)

Előadások Sárbogárd múltjából :
Tudományos ülés 4. : Sárbogárd,
1989. április 6. / [... előadások
Farkas Gábor ..., Erdős Ferenc
..., Dani Lukács ...]. - [Sár-
bogárd] : [Madarász Vár. Kvt.],
[1989]. - 47 fol. ; 29 cm

Eötvös József Emlékmúzeum /
[szöveg Pechó Zoltánné] ; [kiad.
az] Országos Pedagógiai Könyv-
tár és Múzeum. - Bp. : OPKM,
1989. - [20] p. : ill. ; 20 cm

ISBN 963 7516 47 6

Farkas Gábor

Törvényhatósági és községi ön-
kormányzatok : 1945-1950 / irta
Farkas Gábor. - Székesfehérvár :
Fejér M. Lvt., 1989. - . - 21 cm

ISBN 963 7233 08 3

4., [A törvényhatósági testületek
és szervek átszervezése, 1945-
1949]. - 1989. - 127 p. - (Fejér
Megyei Levéltár közleményei,
ISSN 0238-4116 ; 11.)

Bibliogr. a jegyzetekben: p.
116-125.

ISBN 963 7233 13 X

5-6., [A községi önkormányzat
feladatai, 1948-1949] ; [A
tanácsrendszer bevezetését
szolgáló tervezetek és szervezeti
intézkedések]. - 1989. - 156 p. -
(Fejér Megyei Levéltár
közleményei, ISSN 0238-4116 ;
12.)

Bibliogr. a jegyzetekben: p.
143-154.

ISBN 963 7233 14 8

Fejér megye állandó és lakó-
népessége népességnyilvántartási
adatai : 1990. január 1-i állapot /
[közread. a] Fejér Megyei
Tanács V. B. Igazgatási
Osztálya. - Székesfehérvár :
[Fejér M. Tcs.], [1990]. -
28 p. ; 30 cm

Fejér Megyei Tárlat (1989)
(Dunaújváros)

Fejér Megyei Tárlat : 1989.
XI. 30. - XII. 31-ig : Uitz Terem,
Dunaújváros ... / [a kiállítást
rend. Orosz Péter ...]. - [Duna-
újváros] : [Bartók Művelődési
Közp.], [1989]. - [28] p. : ill. ;
25 cm

Kiállítási katalógus

Fejér megyei történeti évkönyv :
[A Fejér Megyei Levéltár év-
könyve] / [szerk. Farkas
Gábor]. - 20. - Székesfehérvár :
[Fejér M. Lvt.], 1989. - 200 p. :
ill. ; 24 cm

Indulás: 1. - Megjelenés:
1968. - Községtörténeti
tanulmányok. - Bibliogr. a
tanulmányok végén
ISSN 0301-7532

A Fejér Megyei Úszó Szövetség
alapszabálya : Tervezet. -

[Székesfehérvár] : [Fejér M. Sporthiv.], [1990]. - 21 p. ; 30 cm

Fitz Jenő

Ein Spaziergang durch das alte Székesfehérvár (Stuhlweissenburg) / Jenő Fitz ; [... übersetzt von Mátyás Esterházy] ; [... Fotos Ferenc Gelencsér]. - [Székesfehérvár] : [István Kir. Múz.], 1989. - 36 p. : ill. ; 20 cm. - (István Király Múzeum közleményei. B. sorozat, ISSN 0491-9629 ; 37.) (A Fejér Megyei Múzeumegyesület kiadványai, ISSN 0237-5346 ; 3.)

Eredeti cím: Séta a régi Székesfehérvárt

ISBN 963 7131 69 8

Gárdonyi református egyházának története. - Gárdonyi : [Ref. Egyházközs.], 1989. - 62 p. : ill. ; 21 cm

Tart.: 1. A gárdonyi ev. reformált egyház története 1896-ig / Biczó Pál. - 2. 1896-tól 1988-ig / Kardos József. 3. A gyülekezet munkásai: prédikátorok, tanítók, tisztségviselők; kurátorok, gondnokok / Borsos Péter. - Közread. a Gárdonyi Református Egyházközség

ISBN 963 01 9616 6

Góczán Ferencné

SM-ben is lehet boldogan élni : Gondolatok a sclerosis multiplexről kicsiknek és nagyobbaknak / [Góczán Ferencné ...] ; [a rajzokat kész. Budai Tibor ...]. - [Székesfehérvár] : [Fejér M. Mozgássérültek Egyes.], [1989]. - 20 p. : ill. ; 21 cm

Közread. a Fejér Megyei Mozgássérültek Egyesülete SM Klubja

Hegy Klára

Székesfehérvár a török korban /

Hegy Klára ; Bécstől Székesfehérvárig : [Diplomáciai és katonai események a török elleni felszabadító háború első szakaszában, 1683-1688] / Varga J. János. - [Székesfehérvár] : [Videoton József Müvel. Ház és Kvt., 1989]. - 50 p. : ill. ; 20 cm. - (História klub füzetek, ISSN 0238-7131 ; 5.) ISBN 963 01 9572 0

Hornyák Mária

Martonvásár, Brunszvik-kastély és Beethoven Emlékmúzeum / [Hornyák Mária]. - [Bp.] : TKM Egyes., 1990. - [16] p. : ill. ; 17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ; 368.)

ISBN 963 555 679 9

Ideen, Objekte und Lebensformen : Gedenkschrift für Zsigmond Bátky / hrsg. von Béla Gunda, László Lukács, Attila Paládi-Kovács. - Székesfehérvár : [Fejér M. Múz. Ig.], 1989. - 287 p. : ill. ; 29 cm. - (István Király Múzeum közleményei = Bulletin du Musée Roi Saint Etienne. A. sor., ISSN 0491-9610 ; 29.)

A közlemények váltakozva német és angol nyelven. - Bibliogr. az egyes tanulmányok végén

ISBN 963 731 884

[!ISBN 963 7131 88 4]

Irodalomjegyzék Mátyás koráról / [... összeáll. Horváth Rózsa et al.]. - [Székesfehérvár] : [Vörösmarty M. Kvt.], [1989]. - 23 p. : ill. ; 21 cm

Cím a kötéstábláról. - Közr. a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. -

József Attila Művelődési Ház és Könyvtár (Székesfehérvár)

Német gyarapodási jegyzék / [összeáll. Fazekasné Sin Gyöngyi] ; [közread. a] Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtár. - Székesfehérvár : József Műv. Ház és Kvt., 1989 [1990]. - 28 p. ; 20 cm

Lezárva: 1989. jún. 30.

Kállay István

A városi önkormányzat hatásköre Magyarországon, 1686-1848 / Kállay István. - Bp. : Akad. K., 1989. - 417 p. ; 25 cm. - (Magyar Országos Levéltár kiadványai. Hatóság- és hivataltörténet, ISSN 0133-6703 ; 9.)

Bibliogr.: p. 395-403.

ISBN 963 05 5247 7

Az alapul vett város: Székesfehérvár.

Kiss Kálmán

Üzenet a hegyről / Kiss Kálmán ; [... a rajzokat Kiss Tibor kész.]. - [Dunaújváros] : [VIM], 1989. - 76 p. : ill. ; 21 cm. - (VIM kiadvány, ISSN 0865-6312 ; 2.)

Versek. - A sorozat korábban: Vasmű Irodalmi Műhely füzetek, ISSN 0864-926X

ISBN 963 02 7694 1

Kurucz János

Fehérváracsurgó történeti-földrajzi helynevei / írta Kurucz János. - Székesfehérvár : Fejér M. Lvt., 1989. - 64 p., [24] t. : ill. ; 21 cm. - (Fejér Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0238-4116 ; 13.)

Bibliogr.: p. 62-64.

ISBN 963 7233 12 1

Magyar Szocialista Párt, Székes-

fehérvár Városi Szervezet

Múltunk, jelenünk, jövőnk : Választási programvázlat Székesfehérvár /és a városkörnyéki községek/ életének újjászervezéséhez / [Magyar Szocialista Párt Székesfehérvár Városi Elnöksége]. - Székesfehérvár : MSZP [Vár. Szerv.], 1990. - 25 p. ; 22 cm
Soksz. gépirat

Mezőszentgyörgyi László

Fejér megye sportegyesületei : Ranglisták, minősítések / összeáll. Mezőszentgyörgyi László ... ; [közread. a] Fejér Megyei Sporthivatal. - 1989. - [Székesfehérvár] : [Fejér M. Sporthiv.], [1990]. - 75 p. ; 29 cm

Borítócím: Fejér megye sporteredményei. - Kézirat

Módszertani segédlet a tehetség-gondozó csoportok beindításához és további munkájához / összeáll. Mezőszentgyörgyi László. - [Székesfehérvár] : Fejér M. Sporthiv., 1989. - 39 p. ; 29 cm. - (Fejér megyei módszertani tájékoztató, ISSN 0238-8464 ; 1989/1.)

ISBN 963 7189 03 3

Nagy Sándor

Fejér megye éghajlata : ... évi időjárás adatokkal / szerk. Nagy Sándor és Nagy Bálint ; kiad. a Magyar Agrártudományi Egyesület Fejér Megyei Szervezete. - 23. évf., 1989. - Székesfehérvár : MAE Fejér M. Szerv., 1990. - 37 p. : ill. ; 30 cm

A Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó- és Fémipari Főiskolai Kar Közleményei / Nehézipari Műszaki

Egyetem Kohó- és Fémipari Főiskolai
Kar ; főszerk. Sztankó János. -
12. - Dunaújváros : NME KFFK,
1987-1988 [!1990]. - 382 p. : ill. ;
29 cm
Indulás: 1. - Megjelenés: 1977.
ISSN 0133-7025

Pályaválasztási útmutató : A
Fejér Megyei Pedagógiai Intézet
tájékoztatója / szerk. Borsy Gábor,
Regőczy Miklós. - 1990. - [Székes-
fehérvár] : Fejér M. Ped. Int.,
[1989]. - 66 p. ; 20 cm
Indulás: 1982. - Megjelenés: 1981.
ISSN 0230-0230
[! ISSN 0864-7240]

Radetzky Jenő, id.
Az agárdi Madárvárta tudományos
eredményeiből / id. Radetzky Jenő. -
Székesfehérvár : [ARÉV], 1989. -
8 p., [26] t. : ill. ; 21 cm

Roskó Gábor kiállítása : István
Király Múzeum, 1989. október
14-től november 26-ig, Székes-
fehérvár / [a kiállítást rend. ...
Kovalovszky Márta] ; [tanulm. ...
Kovalovszky Márta]. - Székes-
fehérvár : István Kir. Múz.,
[1989]. - 16 p. : ill. ; 21x30 cm. -
(István Király Múzeum közleményei =
Bulletin du Musée Roi Saint Étienne.
D. sor., ISSN 0586-3759 ; 193.)
Kiállítási katalógus
ISBN 963 7390 01 4

SM tanácsadó / szerk. Guseo
András ; kiad. Fejér Megyei Mozgás-
sérültek Egyesülete SM Klubja. -
3. bőv. kiad. - Székesfehérvár :
Fejér M. Mozgássérültek Egyes.,
1989. - 30 p. : ill. ; 21 cm
Borítócím: Sclerosis multiplex
tanácsadó
ISBN 963 01 9741 3

Szatmári Attila
25 éves a székesfehérvári
Engels úti Általános Iskola /
[Szatmári Attila]. - [Székes-
fehérvár] : [Engels úti Ált. Isk.],
[1989]. - 6, [23] p. : ill. ;
29 cm

Székesfehérvár ünnepi éve,
1988 / szerk. Magyarits András. -
Székesfehérvár : M. Vár. Tcs.,
1989. - 85 p., [12] t. : ill.,
részben színes ; 24 cm
ISBN 963 04 0059 6

Szent István-émlékezés Székes-
fehérvárott : 1988. augusztus
18. / [szerk. Farkas Gábor]. -
Székesfehérvár : HNF Fejér M.
Biz., 1989. - 55 p. ; 24 cm. -
(Fejér Megyei Levéltár
közleményei, ISSN 0238-4116 ;
7.)

Bibliogr. a jegyzetekben
ISBN 963 7233 07 5

Szinészek és színésznék század-
fordulós képeslapokon [Székes-
fehérvár, István Király Múzeum,
1989. december 2 - 1990. január
31.] = Schauspieler und
Schauspielerinnen in Jahrhundert-
wende an den Ansichtskarten /
[a kiállítást rend. ... Gergely
Anna] ; [tanulm. ... Perneczky
Géza]. - Székesfehérvár : István
Kir. Múz., 1989. - 16 p. : ill. ;
23 cm. - (István Király Múzeum
közleményei = Bulletin du Musée
Roi Saint Etienne. D. sor., ISSN
0586-3759 ; 195.)
Kiállítási katalógus
ISBN 963 7290 12 X

Trencsényi István
Más-kép : Versek / Trencsényi
István ; [... az illusztrációkat

Pintér Lajos kész.]. - [Dunaújváros] : [VIM], 1989. - 101 p. : ill. ; 21 cm. - (VIM kiadvány, ISSN 0865-6312 ; 3.)

Borítócím: Trencsényi I. versei

Velencei-tavi üdülőkörzet : A hosszú távú központi fejlesztési program és regionális rendezési terv összefoglaló kivonata: 1989. december / [összeáll. ... a Velencei-tavi Tárcaközi Operatív Bizottság ...]. - [Bp.] : [VÁTI], 1989. - 64 p. : ill., térk. ; 30 cm

Borítócím: A központi fejlesztési program és regionális rendezési

terv összefoglaló kivonata : 1989. XII.

Vigh Kálmán

Oroszország az utolsó Romanov, II. Miklós alatt / Vigh Kálmán. A "sztálinizmus", mint történelmi jelenség / Menyhárt Lajos. - Székesfehérvár : József Műv. Ház és Kvt., [1989]. - 44 p. ; 20 cm. - (História klub füzetek, ISSN 0238-7131 ; 4.)

Cimadatok a borítóról

ISBN 963 01 9152 0

Komlósi József

CSOÓRI SÁNDOR

szerzői estjén

dedikál

a megyei könyvtárban

KRÓNKA

1989. december 16-tól
1990. május 31-ig

A MULT ÉV ŐSZÉN, ha valaki bekukkantott a bicskei könyvtár olvasótermébe, joggal gondolhatta, hogy más kontinensre tévedt. Fekete bőrű fiatal emberek ültek az asztaloknál. A menekült-táborban tartózkodó szomáliai fiúk tanultak magyarul a könyvtárban. Legtöbbször az olvasók közül is akadt önkéntes segítők, de szabad percekben a könyvtárosok is leültek melléjük, hogy a helyes kiejtést gyakorolják, vagy a nyelvtani fogalmakat megértessék velük. Egy biztos, ők gyorsabban tanultak magyarul, mint mi tanulnánk szomáliul, vagy arabul.

A BICSKEI gyermekkönyvtárban 1989. karácsonyán egész délutánt betöltő programot szerveztek a menekülttáborban tartózkodó gyermekek részére a Budapest Bank RT és a Bicskei Város-képviselői Egyesület anyagi támogatásával.

JANUÁR 1-től az SZMT-től különváltan, önállóan működik a volt SZMT Központi Könyvtár. Új neve: Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára.

MEGSZÜNT a Fejér Megyei Levéltár és a Vörösmarty Mihály

Megyei Könyvtár közös gazdálkodása
1990. január 1-én.

HUSZ ÉVIG rendelkezett a sár-bogárdi Madarász József Városi Könyvtár gépkocsival. A köz-művelődés céljára használt mikro-buszokat ötévenként cserélték újra /Barcas, Nysa, Latvija és ismét Latvija/. A két évtized alatt közel félmillió kilométert tettek meg a járművek a könyvtári, közművelődési, oktatási, sport és egyéb városi és körzeti munkák segítésére. A kezdetben ingyen, majd az utóbbi időben térítési díjért is üzemelő gépkocsi fenntartását a költségvetési támogatás és a bevétel nem fedezte. 1990. január 1-től a városi tanács elvonta a könyvtártól a gépkocsivezetői státuszt, a módszertanosi státuszt, a járművet pedig márciusban eladták.

NEM VÉGEZHET területi módszertani munkát 1990-től a sár-bogárdi városi könyvtár. A Fejér Megyei Tanács Költségvetési osztályának 170-8/90. számú utasítása és a Sár-bogárdi Városi Tanács elnökének 3003-4/90. számú utasítása rögzíti ezt aényt. Megjegyezzük, hogy mostmár nincs is kivel, nincs is mivel végezni ezt a munkát.

BICSKE Város Tanácsa fejlesztési alapjából 100 000 forintot szavazott meg a Vajda János Városi Könyvtár világitásának korszerűsítésére az idén.

NÉMET GYARAPODÁSI jegyzéket jelentetett meg a Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtár az év elején. Az A/5-ös méretű, 28 oldalas jegyzéket 1989. június 30-án zárták. Főleg a nyelvtanulást

segítő anyagokat, könyveket gyűjtötték össze a tematikus elrendezésű kiadványban.

A RADÓ-DIJ betéti számlája újabb pénzadománnyal gazdagodott január 29-én. Gyíói Józsefné budapesti nyugdíjas 10 000,- Ft-ot adott a móri könyvtár fejlesztésére.

NASUA típusú másológépet vásárolt saját erőből a VOK Könyvtára a Művelődési Házzal közösen. A gép segítségével új szolgáltatással állnak az olvasók rendelkezésére.

FEBRUÁRBAN új helyre, a Gábor Andor tér 1-2. sz. alá költözött a Velinszky László Városi Könyvtár gazdasági irodája.

VÉGLEG BEZÁRT februárban Székesfehérváron a nagymúltú Építők Művelődési Házának Olvasóterme. Szegényebb lett a város egy kulturális intézménnyel. A Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára a 9472 kötetes könyvállomány nagy részét a Tóparti Gimnáziumnak adta letéti használatra. Az 1024 darabos kötött folyóirat gyűjtemény sorsa - kisebb hányadát kivéve - még bizonytalan.

A MÓRI városi könyvtár vendége volt február 12-én Mór új testvérvárosának, Freidenbergnek a polgármestere. A polgármester kíséretében lévő vendégek meghallgatták a könyvtár munkájáról szóló tájékoztatót, majd a Radnóti Általános Iskola nemzetiségi tánc-csoportja kedveskedett a látogatóknak.

A SZIGET UTCAI könyvtár vendége volt február 5-én Nagy Rezső csillagász, aki Időszámítás, naptárak címmel tartott ismeretterjesztő előadást. Ugyancsak ezen a napon látták vendégül BALAJTY FERENC Székesfehérváron élő költőt, aki a gyerekeknek mutatta be első verseskötetét. A könyv címe: 77 vers az állatokról. A fiatal költő bemutatkozott áprilisban a Május 1. téri és a Széchenyi utcai könyvtárban is.

LŐRINCZ L. LÁSZLÓval tartottak író-olvasó találkozót február 19-én Móron a Radó Antal Városi Könyvtárban. A 70 vendég két óra hosszat élvezhette a neves író sziporkázó, vidám, egész életútját bemutató előadását.

TELJESKÖRŰ városi nyilvános szolgálatot vállalt február 15-től a Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára. A kétszintes könyvtár emeleti részén - a kézikönyvtár mellett - családi könyvtárat alakítottak ki a könyvek tartalmuk szerinti csoportosításával. Folyóiratokat, kézikönyveket is kölcsönöznek rövid határidővel. Az olvasók egyedi, konkrét kéréseit is teljesítik a könyvtár 170 ezer kötetes szépirodalmi és ismeretterjesztő állományából. A családi könyvtár hétfőn és csütörtökön 10-18 óráig, kedden és pénteken 10-17 óráig tart nyitva.

A SZÁMITÁSTECHNIKA válogatott bibliográfiáját készítette el a VOK Könyvtára. A számítógépes adatbázisban, mely több szempontú visszakeresést biztosít, 1986-tól kezdődően található adatok.

SZŐLŐTERMESZTÉS címmel dr. Balogh István adjunktus tartott előadást Sárbogárdon február 26-án. A Madarász József Városi Könyvtárban első alkalommal került sor ilyen téma feldolgozására. A diáképekkel színesített előadást nagy érdeklődéssel hallgatták a gazdák.

A VELINSZKY LÁSZLÓ Városi Könyvtárban február 12-én Téli Magdolna tartott színes, diaképes útibeszámolót Egyiptomban jártam címmel.

Február 26-án Balogh László, a BIOMETOD Agrofejlesztő Közös Vállalat igazgatója Csiga-tenyésztés biometod módszerrel címmel tartott előadást a nagyszámú érdeklődőnek. Az előadás után a hallgatók kérdéseire is válaszolt az előadó.

A KUTYA TANÍTÁSÁRÓL és képzéséről hallottak hasznos ismereteket a kisdíjakok a Sziget utcai könyvtárban. A foglalkozást a székesfehérvári Rendőrkapitányság szakembere vezette, aki a magával hozott kutyákkal gyakorlati bemutatót is tartott.

MULTUNK - JELENÜNK - JÖVŐNK címmel, a 40. évfordulóját ünneplő Dunaújváros középiskolás fiataljai számára, helytörténeti pályázatot írt ki tavasszal az MMK Könyvtára. Közelmúltunk kutatásába szeretnének minél több diákot bekapcsolni. A három fő részből álló pályázat ajánlott témái között bőven van történeti, bemutató- és fantáziára építő témakör, /pl.: iskola-, óvodatörténet, művelődési közösségek, szellemi fórumok

bemutatásai, néprajzi vonatkozású: pentelei és pentelekörnyéki népszokások, főzési szokások lejegyzése, szociofotó pályázat, a város jövőendő élete/.

Többen ajánlottak fel pénzdíjakat a legjobb pályamunkák alkotóinak. Beadási határidő: szept. 15.

A MULT ÉVBEN ígért könyvtárosi bérfejlesztés /16 %-ról volt szó/ csak részlegesen valósult meg megyénkben. Január 1-től - főleg nagyobb könyvtárakban kaptak bérfejlesztést - ami 8-tól 30 %-ig terjedt. Vannak azonban olyan települések, ahol "elfeledkeztek" a bérfejlesztésről.

A VÁLASZTÁSI időszakban irodalomjegyzékkel segítette a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár az érdeklődőket. A jegyzékben a pártprogramok megjelenési helyére és az addig megjelent, a könyvtárban fellelhető pártlapokra hívták fel a figyelmet.

ÓRARENDET jelentetett meg a VOK Könyvtára, elsősorban alsótagozatos gyermekeknek. Ezzel az órarenddel is felhívják a figyelmet a Mátyás évfordulóra, ugyanis az első oldalon Mátyás király cimere található színes nyomásban, hátlapján pedig Hegedüs Géza írását közlik Mátyás király híres budai könyvtáráról.

MÁTYÁS KIRÁLY halálának 500. évfordulója alkalmából háromfordulós történelmi játékot szervezett a VOK Könyvtára olvasóinak és a vállalat dolgozóinak. A forduló témái: a Hunyadi család története, képzőművészet Mátyás király korában, Mátyás és megyénk

kapcsolata. A sikeres megfejtőket könyvutalvánnyal és ajándék könyvekkel jutalmazták.

TOVÁBBKÉPZÉS. Március 5-én a megyei könyvtárban tartották meg a főfoglalkozású könyvtárosok idej első továbbképzését. A tanácsai és a szakszervezeti könyvtárhálózat munkájáról Escher Ilona és Fülöp Lászlóné tartottak tájékoztatót. A Móra Könyvkiadó terveiről, munkájáról Bazsó Márton, a kiadó igazgatóhelyettese beszélt a hallgatóságának. Végül az önkormányzat jövőjéről vezetett beszélgetést dr. Merényi Zoltán, a Fejér Megyei Tanács igazgatási osztályának vezetője.

A KÖZMÜVELŐDÉSI ALAP hitel-pályázatán 300 000,- Ft-ot nyert a móri Radó Antal Városi Könyvtár. A kamatmentes összeget március 5-én megkapták. A pályázat összegét a helyismereti gyűjtemény népszerűsítésére, további források feltárására, valamint a Vasarely-gyűjtemény népszerűsítésére kapták. A pályázaton nyert hiteltől már vásároltak - összesen 115 000,- Ft-ért - egy Saba típusú videofelvevő kamerát a hozzá-tartozó kellékekkel együtt. Kezelésével két kolléganőt biztak meg. Tervezik a kétnyelvű színes Vasarely-katalógus kiadását is, melyben szeretnék azokat az újabb adományokat is szerepeltetni, melyekre a művész ez év januárjában tett ígéretet.

SÁRBCGÁRDON március 8-án nyitott könyvtári órát tartottak a városi gyermekkönyvtárban, a zenei tagozatos 1. osztályosoknak a szülők aktív részvételével. A

tanulók rendszeresen részt vesznek komplex könyvtári órákon.

MOLDOVÁNYI Ákos volt a vendége március 9-én a velencei nagyközségi könyvtárnak. A - múlt év decemberéről elmaradt - találkozóan Ausztriáról tartott előadást a népszerű tv-riporter, diaképek vetítésével színesítve az estet. Több sikeres könyvből vásárt rendeztek, elsősorban Kertész legyen ki boldogságra vágyik és Repülőszőnyeg című köteteiből fogyott sok.

AZ EGÉSZSÉGES életmódra nevelés címmel az egész várost megmozgató rendezvényre került sor Mórton március 12-én. A városi könyvtár a vöröskereszttel, a móri életmód klubbal, a TIT helyi szervezetével közösen hívták meg a televízió Tele-feré műsorából ismert Császárné Benke Máriát, aki előadását tornával, saját készítésű szójás ételek kóstolójával egészítette ki. A nagy érdeklődésre való tekintettel a művelődési házban tartották a rendezvényt, ahol 300 résztvevő előtt beszélt a vendég, s a könyvből is legalább száz elkelt még a helyszínen.

ISMÉT VENDÉGÜL látták a móri városi könyvtárban az Egyszólam együttes tagjait. A március 14-i rendezvényen az 1848-as forradalom eseményei dalokban épp úgy helyet kaptak a műsorban, mint a versek, balladák, népdalok, és az erdélyi magyarság kulturális remekei, népmesék, dalok, mondókák. Énekesek voltak Fábíán Éva és Berecz András.

A HOLLAND Bejo Zaden cég munkatársa, Szép István volt a

vendége március 19-én a VOK Könyvtárának a mezőgazdasági könyvhónap alkalmából.

A DUNAUJVÁROSI MMK gyermekkönyvtára adott helyet március 21-én a városi, illetve területi könyvtárhasználati vetélkedőnek. A két fordulás versenyen 12 csapat vett részt és a pusztaszabolcsiak voltak a legügyesebbek.

SZABÁS-VARRÁS tanfolyamot szervezett január 23-tól - március 27-ig a Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára. Nagy érdeklődés mellett, 29 lány és asszony részvételével zajlott le a tanfolyam. A "haszon" kettős volt: a bevétel mellett néhány olvasót is "nyert" a könyvtár.

MÁTYÁS ÜNNEPSÉGEKHEZ kapcsolódott a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében megtartott március 22-i és 29-i előadás. Ami a történelemkönyvekből kimaradt címmel Vizi László tanár tartott előadást a 7-8. osztályos gyermekolvasóknak.

ELHUNYT ifj. Madarász József /1990. április 1-én Budapesten/ a sárbogárdi városi könyvtár névadójának unokája. Id. Madarász József ügyvéd, író, publicista, politikus 67 évig volt a kerület országgyűlési képviselője /1848-1915/ és ezzel bekerült a rekordok könyvébe is. Unokája, a 72 éves közgazdász haláláig tartotta a kapcsolatot a nagyapja emlékét őrző és ápoló városi könyvtárral.

A SÁRBOGÁRDI városi könyvtár gyermekkönyvtárát rendszeresen felkeresik a Mészöly Géza

Általános Iskola Zsolnai tagozatos osztályai. Napközis foglalkozások keretében sajátítják el a könyv- és könyvtárhasználati tudnivalókat. A kicsik ritkábban, de a 3-4. osztályosok hetente vesznek részt foglalkozásokon.

A MARTONVÁSÁRI Általános Művelődési Központ Könyvtárának vendége volt február 21-én Vitai Ildikó előadóművész. A Vadrózsából tündérsipot című verses-zenés gyermekfoglalkozáson több, mint száz 3. és 4. osztályos kis olvasó vett részt.

Február 28-án Meghiúsult találkozás Pilinszky Jánossal címmel Beregszászi Olga és Ujlaky Károly színművészek irodalmi összeállítását hallhatták a könyvtárban az érdeklődők. Az elhangzott verseket megzenésítette Beregszászi Olga. Mátyás király halálának 500. évfordulója alkalmából április 5-én Mátyás király emlékezete című zenés irodalmi összeállítással emlékezett meg a könyvtár. Közreműködött Szabó András előadóművész és a Vagantes együttes. A könyvtárba varázsolt reneszánsz hangulatú muzsika nagy sikert aratott az egybegyűltek körében.

FÖLÖS PÉLDÁNYAIBÓL tartott könyvárúsítást a Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára április 3-tól 6-ig, mintegy 7 000,- Ft-os bevétellel.

PILINSZKY JÁNOS költőről hallhattak rendhagyó költészet-napi műsort Móron a Radó Antal Városi Könyvtárban. A "móri amatőrök bemutatkozása" sorozatban április 18-án Korb Imre beszélt a költőről, versek,

verselemzések is elhangzottak a műsorban. Hegedűszóló, elektromos szintetizátoron játszott Bach-muzsika emelte az est hangulatát. A közreműködők a Táncsics Gimnáziumból és a zeneiskolából kerültek ki.

MÁTYÁS KIRÁLY emlékezete címmel a Vagantes együttes műsorával emlékezett meg a megyei könyvtár Mátyás király halálának 500. évfordulójáról április 23-án. A program izelítőt adott a reneszánsz udvari zene világából és korabeli hangszereken szólaltatta meg a Mátyás-kori Magyarország dalait, táncait. A prózai művek bemutatásában közreműködött Szabó András előadóművész. A hangulatos, színes előadás hallgatósága többségében a szakmabeliek közül került ki. Kár, hogy elsősorban az iskolákban szorgalmazott propaganda nem hozta meg a kívánt eredményt. Sokat veszített, aki nem látta és hallotta ezt a kiváló együttest.

KÖNYVTÁRI TÁJÉKOZTATÓVAL lepte meg olvasóit az etyeki, a lepsényi, a martonvásári, a mezőszentgyörgyi, a seregélyesi és a velencei községi könyvtár. Az A/6-os méretű, négy oldalas tájékoztatókat a megújult könyvtárakról és a kibővült szolgáltatásokról készítették és készítették a könyvtárosok, hogy ezzel is felhívják a figyelmet az intézményre, és a még nem könyvtárba járók is tudjanak a lehetőségekről.

BICSKÉN a Vajda János Városi Könyvtár Kertvárosi fiókkönyvtárát, amely a volt MSZMP egyi-

házában volt, meg kellett szüntetni. A tanács tulajdonába átkerült épület családi házzá visszaalakítva szolgálati lakás lett. Április 26-tól a könyvek összekötözve, a polcok szét-szerelve raktárban várnak arra, hogy új helyiséget találjanak a könyvtár számára. Öröm az ürömben, hogy a kertvárosi párt-házban lévő bútorokat a városi könyvtár központja kapta meg, így a lassan széteső székeket, asztalokat ki tudták cserélni.

A VERSEGHY FERENC anyanyelvi verseny megyei döntőjét rendezték meg április 26-án a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermek-részlegében. A szervezésben a könyvtáron kívül a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet és a TIT Városi Szervezetének Anyanyelvi szakosztálya is részt vett. A versenyt - az országos forgatókönyv alapján - dr. Varga Gyuláné vezette. Az országos versenyre Székesfehérvárról Fufere Virág, a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola 8. osztályos tanulója /felkészítő tanár: Takács Lászlóné/, Moldoványi Balázs, a Hétvezér téri Általános Iskola 6. osztályos tanulója /tanára: Bozsaginé Turcsik Judit/, Dunaújvárosból Deres Anita, a Petőfi Általános Iskola 8. osztályos tanulója jutott tovább /tanára: Lazányiné Bujdosó Éva/.

A VELINSZKY LÁSZLÓ Városi Könyvtár József utcai zenei gyűjteménye új bútorokkal gyarapodott. A két hanglemeztartó állvány vásárlásával a lemezek tárolása egyelőre megoldott. Az

egyéni munkahelyet szolgáló kisbútoron helyezték el az AIWA magnódecket, a Sharp gyorsmásoló magnót, a Tesla lemezjátszót, valamint egy fejhallgatót is. A látogatók így önállóan is elvégezhetik a hanganyag másolását. A zenei gyűjtemény az alap- és középfokú nyelvizsgákhoz szükséges nyelv-kazettákat biztosítani tudja.

NAGY ÉRDEKLŐDÉS előzte meg és kíséri a videofilm kölcsönzést a székesfehérvári Zsolt utcai könyvtárban. Irodalmi művek feldolgozásaiból, szórakoztató és kalandfilmekből, történelmi és dokumentumfilmekből választhatnak az érdeklődők. A videofilmek kölcsönzése díjtalan, azonban a kölcsönzési időre 30,- Ft amortizációs díjat számolnak. Ez az összeg is segíti az állomány gyarapítását. Az év során 1225 látogató videokölcsönzés céljából kereste fel a könyvtárat, s összesen 1428 filmet néztek meg ezidáig. Két polc beállításával szabadpolcra kerültek a kazetták, ez lényegesen megkönnyíti a válogatást.

A KÖFÉM Szakszervezeti Könyvtára több hónapig tartó átalakítás után május 2-án nyitott ki újra. A felújítás és bővítés során a könyvtár alapterülete 106 m²-ről 166 m²-re nőtt, ami a közel 31 ezer kötetes állomány levegősebb, jól áttekinthetőbb elrendezését tette lehetővé. Az "L" formára kialakított helyiség rövidebb "szárában" a gyerekirodalom, a hosszabbikban az olvasóhelyek, a felnőtt szép- és ismeretterjesztő irodalom kapott teret. A könyvtár berendezése Cavalloni Gyöngyi tervei alapján készült; a polcokat,

a folyóirattartót a KÖFÉM gyártotta alumíniumból. Az új színes tv, a video, a másoló a szolgáltatások bővítését teszi lehetővé. Később kerül sor a zenei részleg kialakítására.

JANUÁR ÓTA Székesfehérváron a Széchenyi u. könyvtár video-programjain 17 általános iskolai csoport vett részt, 499 fővel. A filmeket irodalom és környezetismereti órák keretében tekintették meg a gyerekek. Ezen kívül hetente egy alkalommal rendezések a videovetítések a környékből idelátogatóknak.

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKEZETE címmel előadásorozatot szervezett a Velinszky László Városi Könyvtár. Március 28-án Mátyás király a magyar történelemben című előadást Barta Gábor történész, az MTA Történettudományi Intézet munkatársa tartotta. A második előadásra április 24-én került sor. "Humanizmus és műveltség. A reneszánsz irodalom Magyarországon" téma előadója Pajorin Klára irodalomtörténész, az MTA Irodalomtudományi Intézet munkatársa volt. Május 3-án Mikó Árpád művészet-történész, az MNG munkatársa beszélt a Mátyás korabeli művészetről. Az előadás után a hallgatóság reneszánsz udvari muzsikát hallgatott a székesfehérvári Állami Zeneiskola növendékeinek közreműködésével.

MÁTYÁS KIRÁLY halálának 500. évfordulója alkalmából a Velinszky László Városi Könyvtár Mátyás dicsérete címmel olvasópályázatot hirdetett 10-12 éves gyermekek számára. Januárban, februárban és

márciusban a megadott irodalom-jegyzék felhasználásával kérdésekre kellett válaszolni. Az olvasó-pályázaton 175 kisgyermek vett részt. A május 5-én megtartott záróesemény programja - a könyvjutalmak átadása után - egy Mátyás korabeli történeti játszóház volt, amelyen azok a pályázók vettek részt, akik mindhárom forduló kérdéseire helyesen válaszoltak.

MÁJUS 6-ÁN, vasárnap, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár dolgozói családstól megtekintették Budapesten a Bibliotheca Corviniana kiállítást.

RENEZÁNSZ ZENE a könyvtárban című est volt a Velinszky László Városi Könyvtárban május 7-én. A műsorban közreműködtek a székesfehérvári zeneiskola növendékei, valamint Balogh Irén gitártanár. A reneszánsz muzsikáról Pillár Miklós tartott bevezető előadást.

HISTÓRIA KLUB. A Videoton József Attila Művelődési Ház Könyvtárában tovább folytatódtak a História klub rendezvényei. Január 23-án Varga László tartott előadást 1956 alapkérdéseiről. A Habsburg-kérdés új megvilágításban címmel dr. Nagy László tartott előadást február 22-én. Március 12-én Balogh Margit egyetemi tanár a Kádár-korszak egyházpolitikájáról beszélt hallgatóságának. Május 7-én tartották negyedik rendezvényüket, amikor Lipcsey Ildikó Románia 1945 utáni nemzetiségi politikájáról tartott előadást.

EGYEZTETŐ megbeszélésre jöttek össze május 8-án a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban a megyei,

városi és szakszervezeti könyvtár-vezetők, hogy Székesfehérvár könyvtári helyzetéről, az együttműködés további lehetőségeiről tárgyaljanak. Megállapodtak abban, hogy most, amikor az egyes könyvtárak fenntartása bizonytalan, jó lenne, ha a szakma állna elő egyeztetett elképzeléseivel, ezzel is segítve a lakosság jobb könyvellátását, valamint a városi tanács, illetve a leendő önkormányzat optimális döntését könyvtárügyben.

BIBLIATANFOLYAM indul május 16-án a Vajda János Városi Könyvtárban. A Bibliaiskolák Közössége azoknak ajánlotta és tartja ezt a tanfolyamot, akik a Biblia belső összefüggéseit szeretnék megismerni.

MÓRON a Radó Antal Városi Könyvtár Gyermekkönyvtára 7-8. osztályos olvasóit gyermeknapi rendezvényre hívta május 28-án. Kilin Ildikó előadóművész Antoine de Saint-Exupéri: A kis herceg című műsorát mutatta be.

HELYISMERETI órákon tanítják a haza- és lakóhely szeretetére a sárbogárdi gyerekeket. A városi könyvtár gyermekkönyvtárában az előadásokat diakepek vetítésével színesítik, melyeken Sárbogárd régi képeslapjait láthatják. Az órát a sárszentmiklósi fiókkönyvtárban is bemutatták. Az első félévben 46 foglalkozást szerveztek különféle témakörben összesen.

FOLYTATÓDTAK a napközis foglalkozások a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermek -

részlegében. Januárban az emberi élet fordulóihoz fűződő népszokásokkal /keresztelő, házasság stb./; februárban a farsangi szokásokkal; márciusban időjósítás, Balázs-járás, Gergely-járáshoz kötődő szokásokkal; áprilisban a tavaszi ünnepkörrel, a húsvéti népszokásokkal; májusban a pünkösdmájusi ünnepekhez kapcsolódó népszokásokkal ismerkedtek a 3-4. osztályos tanulók. Népi gyermekjátékok tanulása, busóálarc-, koma-tál készítése, ének- és rigmusok tanulása, lemezhallgatás, rajzok készítése egészítette ki a jól sikerült foglalkozásokat.

SZEMÉLYI HIREK

Dala Jánosné - Teca - a Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtárának gazdaságis és könyvtáros munkatársa 1989. december 31-én nyugdíjas lett, 39 éves munkaviszonnyal a "háta mögött". Kivánjuk, hogy nyugodt, békés éveket töltsön családjá, unokái körében! Utódja Kovács Lászlóné lett, aki az Építő Szakszervezetének Megyei Titkárságáról jött. Több mint 35 éves köz-művelődési és iskolai könyvtárosi, majd szaktanácsadói munka után nyugdíjba ment Schmidt Gyula, a Hunyadi Mátyás Közgazdasági és Kereskedelmi Szakközépiskola könyvtáros tanára. Eddigi munkáját köszönve nyugodt, boldog nyugdíjas éveket kívánunk számára!

Februártól rokkant nyugdíjas Móron Eisenberger Antalné takarító-nő. A Radó Antal Városi Könyvtárban 10 esztendő-t dolgozott, sokat tett azért, hogy a könyvtár tisztasága város szerte "fogalom" lett. Köszönjük munkáját!

Új munkatársat alkalmaztak január 15-én Bicskén, a Vajda János Városi Könyvtárban. Bartha Judit Erdélyből települt át Magyarországra, s a városba. Ismét a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban dolgozik február 1-től Nagy Károly, aki pályája elején volt már a megyei könyvtár dolgozója. Hosszú időt töltött a Fejér Megyei Tanács művelődési osztályán, ahonnan most a könyvtárba jött. Március 1-én Duhaj Erika is visszajött a megyei könyvtárba a Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtárból; helyére Lakatos Ferencné ment, ugyancsak március 1-én. Lakatosné helyére, a Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtárába, Somlyai Károlynét alkalmazták, aki a megszűnő Volán Szakszervezeti Könyvtár vezetője volt. Kollégáinknak új munkahelyeiken jó munkát kívánunk!

EGYESÜLETI HIREK

ISKOLA ÉS KÖNYVTÁR az ezredforduló küszöbén címmel tartott konferenciát - az írásbeliség nemzetközi éve alkalmából - a Magyar UNESCO Bizottság Nevelési albizottsága és a MKE Olvasás- és olvasószolgálati szekciója.

A március 2-án, az Országos Széchényi Könyvtárban megtartott összejövetelen megyénkből is többen részt vettek.

ELNÖKSÉGI ülésre kapott meghívást Escher Ilona és Hegedüs Éva. Az április 26-i ülés első napirendje a MKE XXII. vándorgyűlésének az előkészítése volt. A székesfehérváron tartandó vándorgyűlés eddigi szervezési munkáiról adtak tájékoztatót a meghívottak.

RENDKIVÜLI küldöttközgyűlésen vettek részt tizen Fejér megyéből május 17-én. A küldöttközgyűlés az egyesület új alapszabályát tárgyalta meg és fogadta el, valamint döntött a bevezetéséről.

A MKE KÖZKÖNYVTÁRI tagozata a Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtárban tartotta tanácskozását május 9-én. A tanácskozás témája: a közkönyvtárak legfontosabb feladatai az átalakítás időszakában, a közkönyvtárak jövője. Ez alkalommal megválasztották a szekció hét vezetőségi tagját, köztük Beniczky Péternét, a Videoton szak-szervezeti könyvtárának vezetőjét, a Fejér megyei szervezet titkárát.

SZERVEZETÜNKET 1990-ben is 5000,- Ft támogatásban részesítette a Fejér Megyei Tanács művelődési osztálya.